

**MUZAFFER İZGÜ'YE AİT ÇOCUK KİTAPLARININ
DEĞERLER VE SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ**

NEŞE ÖZEKİNCİ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

DANIŞMAN

PROF. DR. YASİN KILIÇ

AĞRI-2025

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

NEŞE ÖZEKİNCİ

MUZAFFER İZGÜ'YE AİT ÇOCUK KİTAPLARININ
DEĞERLER VE SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
PROF. DR. YASİN KILIÇ

JÜRİLER
PROF. DR. YASİN KILIÇ
PROF. DR. HALİL AHMET KIRKKILIÇ
DOÇ. DR. AHMET KARABULUT

AĞRI-2025

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
KISALTMALAR DİZİNİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Önemi	4
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi	5
1.3.1. Tezin alt problemleri.....	5
1.4. Sınırlılıklar.....	6
1.5.Alan Yazın Derlemesi	6
1.5.1. Değerler ile ilgili yapılan çalışmalar.....	6
1.5.2. Söz varlığı ile ilgili yapılan çalışmalar	10
1.5.3. Muzaffer İzgü ile ilgili yapılan çalışmalar.....	12
İKİNCİ BÖLÜM	14
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1. Değer Nedir?	14
2.2. Değerlerin Sınıflandırılması	15
2.2.1.Shalom H. Schwartz’ın değerler sınıflandırması.....	15
2.2.2. Spranger’in değer sınıflandırması.....	18
2.2.3. Milton Rokeach’ın değer sınıflandırması	18
2.3. Değerler Eğitimi	19
2.4. Söz Varlığı Nedir?.....	20
2.4.1. Söz varlığının içerdiği öğeler.....	20

2.5. Muzaffer İzgü'nün Hayatı, Edebi Kişiliği, Aldığı Ödüller, Eserleri	24
2.5.1. Muzaffer İzgü'nün hayatı	24
2.5.2. Muzaffer İzgü'nün edebi kişiliği	26
2.5.3. Muzaffer İzgü'nün aldığı ödüller.....	29
2.5.4. Muzaffer İzgü'nün eserleri	30
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
3.YÖNTEM.....	33
3.1. Araştırma Modeli	33
3.2. Çalışma Materyalleri	33
3.3. Verilerin Toplanması.....	33
3.4. Verilerin Analizi.....	34
3.5. Güvenirlik ve Geçerlik	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	36
4. BULGULAR VE YORUMLAR	36
4.1. Eserlerin Schwartz'ın Değerler Ölçeği Açısından İncelenmesi	36
4.1.1 Güç.....	36
4.1.2. Başarı	37
4.1.3. Hazcılık.....	42
4.1.4. Uyarılma	46
4.1.5. Özyönelim.....	50
4.1.6. Evrenselcilik	53
4.1.7. İyilikseverlik	57
4.1.8. Gelenekselcilik.....	61
4.1.9. Uyum	64
4.1.10. Güvenlik	66
4.2. Eserlerin Türkçe Söz Varlığı Açısından İncelenmesi	68
4.2.1. Deyimler	68
4.2.2. İkilemeler.....	98
4.2.3. Yansıma sözcükler.....	138
4.2.3. Atasözleri.....	161
BEŞİNCİ BÖLÜM	163

5.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	163
5.1.Tartışma ve Sonuç	163
5.2. Öneriler	172
KAYNAKÇA	174
EKLER.....	181
EK-1 İNCELENEN ÇOCUK KİTAPLARININ DIŞ KAPAK ÖRNEKLERİ....	181
ÖZGEÇMİŞ.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUZAFFER İZGÜ'YE AİT ÇOCUK KİTAPLARININ DEĞERLER VE SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Neşe ÖZEKİNCİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yasin KILIÇ

Dil kültürün taşıyıcısıdır ve bu bağlamda yazarlara önemli sorumluluk bağlamaktadır. Yazarlarımız verdikleri eserler ile kişilerin davranışlarını şekillendiren değerleri aktarırken aynı zamanda söz varlığımıza ait unsurlara da eserlerinde yer verirler.

Çocuklar okudukları kitaplarda ne kadar farklı ve çok sayıda değer, söz varlığı unsurları ile karşılaşırsa o kadar akılda kalıcılığı artacak ve konuşma-yazma becerilerinde gelişme olacaktır.

Bu çalışmada amaç, çocuk edebiyatı alanında eserler vermiş olan Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik yazmış olduğu eserlerini değer ve söz varlığı açısından incelemektir. Çalışma ile çocukların eğitiminde araç görevi üstlenen eserlerden hangi ölçüde faydalanılabileceğini ortaya koymak hedeflenmiştir. Araştırmada çalışma materyallerini İzgü'ye ait on çocuk kitabı ve bu kitaplar içerisinde yer alan otuz öykü oluşturmaktadır. Araştırma betimsel nitelikte olup eser içerikleri doküman incelemesi yöntemiyle çözümlenmiştir. Çalışmanın verileri Schwartz Değer Ölçeği ile TDK sözlükleri esas alınıp toplanmıştır. Çalışma bulgularına göre çalışmaya konu eserlerde en fazla ifadesine rastlanan değerler sırasıyla hazcılık (hedonism), başarı (achievement), uyarılma (stimulation), özyönelim (self-direction), iyilikseverlik (benevolence), geleneksellik (tradition), evrenselcilik (universalizm), uyum (conformity), güvenlik (security), güç (power) şeklindeyken en fazla kullanılan söz varlığı unsurları sırasıyla ikilemeler, yansıma sözcükler, deyimler ve atasözleridir. Bu sonuç değerler ile söz varlığı unsurlarının eserlerin anlatım gücünü ve zenginliğini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar sözcükler: Muzaffer İzgü, Çocuk Edebiyatı, Değer, Türkçe Söz Varlığı

ABSTRACT

Language is the carrier of culture, and in this context, it imposes significant responsibilities on authors. Through their works, authors not only convey values that shape individuals' behaviors but also incorporate elements of vocabulary that contribute to linguistic richness.

The more diverse and numerous the values and vocabulary elements children encounter in the books they read, the more likely these elements are to be retained in memory, thereby fostering improvement in their speaking and writing skills.

The aim of this study is to examine the works of Muzaffer İzgü, a prominent author in the field of children's literature, in terms of core values and vocabulary elements. The study seeks to determine the extent to which such literary works, which serve as educational tools for children, can be utilized effectively in educational contexts.

The research material consists of ten children's books by İzgü, comprising a total of thirty short stories. The study adopts a descriptive research design and analyzes the content of the selected works using the document analysis method. Data were collected based on the Schwartz Value Scale and dictionaries published by the Turkish Language Association (TDK).

According to the findings, the most frequently expressed values in the analyzed works are hedonism, achievement, stimulation, self-direction, benevolence, tradition, universalism, conformity, security, and power, respectively. The most commonly used vocabulary elements include reduplications, onomatopoeic words, idioms and proverbs. These results indicate that core values and vocabulary components play a significant role in enhancing the expressive power and richness of literary works.

Key words: Muzaffer İzgü, Children's Literature, Core Value, Turkish Vocabulary

ÖN SÖZ

Geçmişten günümüze insanların duygularını ve düşüncelerini aktarmada, iletişim kurmada kullandığı en önemli araç olan dil ile kültürel değerlerimiz gelecek kuşaklara aktarılır. Kültürün önemli taşıyıcısı olan dilin söz varlığı ile de doğrudan ilişkili olduğu açık bir gerçektir.

Çalışmada Muzaffer İzgü'nün on çocuk kitabı Schwartz Değer Ölçeği ve söz varlığı unsurları (deyim, ikileme, yansıma sözcük, atasözü) ele alınarak incelenmiştir. Çalışma verileri doküman incelemesi ile elde edilmiş olup betimsel analiz ile aktarılmıştır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümü giriş başlığı altında problem cümlesi, tezin amacı, önemi, sınırlılıklar, alan yazını derlemesi; ikinci bölümü değerler, değerlerin sınıflandırılması, değerler eğitimi, söz varlığı, Muzaffer İzgü'nün hayatı, edebî kişiliği, aldığı ödüller; üçüncü bölümü çalışma materyalleri, verilerin toplanması, verilerin analizi; dördüncü bölümü eserlerin Schwartz Değer Ölçeği ve söz varlığı unsurları bakımından incelenmesi; beşinci bölümü tartışma, sonuç ve önerilerden oluşmaktadır.

Tez sürecim boyunca değerli bilgi birikimi, yol gösterici akademik rehberliği ve her daim destekleyici yaklaşımıyla katkılarını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Yasin Kılıç'a görüş ve önerileriyle çalışmamın bilimsel niteliğini güçlendirdiği, akademik bakış açımı geliştirmeme katkı sağladığı ve bu süreci daha verimli hâle getirdiği için en derin saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca yanımda olan, sevgileriyle beni her zaman güçlendiren canım annem Gülcan SAĞDIÇ ve canım babam Mühyettin SAĞDIÇ'a teşekkür ediyorum. Onların varlığı sadece bu çalışmanın değil hayatımdaki her adımın arkasındaki en kıymetli güçtür.

Her daim desteğiyle yanımda olan, sabrıyla, sevgisiyle ve varlığıyla bana güç veren, hayatın her alanında olduğu gibi bu başarıda da izleri olan sevgili eşim Onur ÖZEKİNCİ'ye ve hayata bakışımı derinleştiren, her anıyla ilham kaynağım olan biricik kızımız Mısra ÖZEKİNCİ'ye teşekkür ediyorum. Canım kızım senin için daha iyi bir gelecek hayali, bu çalışmayı sürdürmemde en büyük motivasyonum oldu. Bu çalışmayı sonsuz sevgi, minnet ve bağlılıkla eşim ve kızıma armağan ediyorum.

Ağrı-2025
Neşe ÖZEKİNCİ

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Shalom H. Schwartz’ın değır sınıflandırması	16
Tablo 2. Spranger’ın değır sınıflandırması	18
Tablo 3. Milton Rokeach’ın değır sınıflandırması	18
Tablo 4. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	68
Tablo 5. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı..	73
Tablo 6. “Çıngıraklı Çoban” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı.....	75
Tablo 7. “Eşegin Türküsü” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	79
Tablo 8. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	81
Tablo 9. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı.....	84
Tablo 10. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı .	86
Tablo 11. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	87
Tablo 12. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	90
Tablo 13. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı	94
Tablo 14. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	98
Tablo 15. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	104
Tablo 16. “Çıngıraklı Çoban” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı.....	107
Tablo 17. “Eşegin Türküsü” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	114
Tablo 18. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	116
Tablo 19. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	121
Tablo 20. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	124
Tablo 21. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	123
Tablo 22. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı.....	127
Tablo 23. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı	132
Tablo 24. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	138

Tablo 25. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	142
Tablo 26. “Çıngıraklı Çoban” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	143
Tablo 27. “Eşeğin Türküsü” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı .	146
Tablo 28. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı ...	147
Tablo 29. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı.	150
Tablo 30. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	152
Tablo 31. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	153
Tablo 32. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	154
Tablo 33. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı	158
Tablo 34. Muzaffer İzgü’nün Çocuk Kitaplarındaki Atasözlerinin Tekrar Sıklığı .	162

KISALTMALAR DİZİNİ

AAK	Anneannemin Apartman Kuzusu
BSSÇ	Bulutlara Simit Satan Çocuk
ÇÇ	Çıngıraklı Çoban
ET	Eşeğin Türküsü
KY	Karlı Yollarda
KF	Küçük Futbolcu
SŞKA	Sarı Şapkalı Kardan Adam
UE	Uçan Eşek
YRS	Yedi Renkli Saat
YÇÖ	Yumurtadan Çıkan Öğretmen

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

Birey veya toplum tarafından önemli veya faydalı olarak algılanan davranış biçimine değer denir. Değer insanların ekonomik, etik, duygusal veya uygulanabilirlik bakımından anlamlı, faydalı veya arzu edilebilir şeyleri yansıtır. Değer kişisel inançlar, deneyimler ve kültürel normlar tarafından şekillendirilir. Değer bireyin ve toplumun hayatını düzenleyen, bireyler arasında sağlıklı ilişkileri geliştiren temel unsurdur. Araştırmacılar değer kavramı ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapmıştır.

Çelikkaya (1996) değeri; ideoloji, insan, toplum içinde ya da insanların arasında kabul edilen, benimsenen, yaşatılmakta olan, insani, toplumsal, ideolojik ya da ilahi kaynağı olan tüm duyuş, düşünüş, davranış, kural ya da kıymetler olarak tanımlamıştır.

Değerler bir milletin çoğunluğunun kabul ettiği, inandığı, korumaya çalıştığı davranış şeklidir. Değerler bu özellikleriyle toplumu farklı toplumlara karşı açıklayan bir bütün olurken “kültür” kavramı ile yakından ilgilidir (Özbay, 2002:114).

Yaman (2012: 18) değerın sahip olunan donanımların ve üstün niteliklerin insanı değerli kıldığını ifade etmiştir.

Türk Dil Kurumuna (2025) göre: “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık; fehamet, kadir, kıymet.”, “Üstün yararlı nitelikleri olan kimse.”, “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.” vb. şekillerde tanımlanmıştır.

Görüldüğü gibi değer kavramı ile ilgili farklı tanımlar yapılmış ise de ortak yargı insanlar tarafından benimsenmiş olduğu, kültürel değerlerimizi kapsadığı, inanılan, korunmak istenen davranışlar olduğu yönündedir.

Ülkemizin eğitim sisteminde değer kavramına ciddi anlamda önem verilmektedir. 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun bir ve ikinci maddesi değer kavramına ait özelliklerden bahsetmektedir:

“Madde 2 – Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini, (Değişik: 16/6/1983 – 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek.”

Eğitim kavramı ile ilgili Demirel vd. (2003); Kişide davranış değişikliği yapma süreci olduğundan ve bu süreçte eğitimle ortaya çıkarılacak değişimlerin istendik yönde olmasının beklendiğinden bahsetmektedir. Yine ülkemizdeki eğitime bakıldığında öğretim programlarında ve Türkçe Öğretim programında da değerler kavramına yer verilerek değerler eğitiminden bahsedilmektedir. Eğitim sistemimizin temel amacı değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. (Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2019)

Türkçe Öğretim Programı'nda da bahsedildiği gibi eğitim sistemimizin temel amacı çocukların değerler ile harmanlanmış davranışlara sahip olmasını sağlamaktır. Bu da diğer kaynakların yanında çocuk edebiyatına olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır.

Çocuk edebiyatının amacının Türkçe Öğretim Programında bahsedilen eğitim sistemimizin amacı ile uyum içinde olduğu, duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçladığı ve bunun da değerler eğitimi ile aynı doğrultuda olduğu görülmektedir.

Çocuklara yönelik edebiyat eserlerinin asıl amacı okuma alışkanlığına sahip, duyarlı, düşünebilen kişilerin yetiştirilmesine katkıda bulunmaktır. Bunu sağlamanın yolu da çocukla hayat arasında köprü görevi gören kitaplardan geçer. (Sever, Dilidüzgün, Neydim ve Aslan, 2007). Çocuk kitapları dilsel öğeleri ile çocukların söz varlığına da katkıda bulunur. “Çocuk kitapları erken dönemden başlayarak çocukların duyu algılarına hitap eden, kavramsal gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir uyarandır. Görsel ve dilsel öğelerle çocukları duymaya, düşünmeye, düş kurmaya isteklendiren özellikler taşır.” (Sever, Dilidüzgün, Neydim ve Aslan, 2007).

Bu araştırmada üzerinde durulan ikinci kavram ise söz varlığıdır. Söz varlığı Türk Dil Kurumuna (2025) göre: “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.” şeklinde tanımlanmıştır.

Söz varlığı bir milletin dilinde yer alan sözcükler, terimler, yabancı dillerden alınan öğeler ve bu kelimelerle oluşturulan deyim, atasözü vb. kalıplaşmış ifadeleri içerisine alan anlam taşıyan öğelerin bütünüdür. (Aksan, 2002: 13)

Türkçe Öğretim Programına bakıldığında söz varlığına ilişkin kazanımların yer aldığı görülmektedir. “Deyim ve atasözlerinin metne katkısını belirler.” (T.4.3.11) Yine Türkçe öğretim programında ikilemeler, yansıma sözcükler gibi söz varlıklarından bahsedilmektedir.

Dile ait söz varlığı içerisinde yer alan atasözleri toplumun tecrübelerini, dünya ile ilgili görüşlerini yansıtan, yüzyıllarca yaşayan sözlerdir. (Aksan, 2006: 33)

Okullarda söz varlığına ilişkin öğretim faaliyetleri sürecinde, harflerin yapısal özelliklerinin hatırlatılmasının ardından aşamalı olarak kelime ve cümle çalışmalarına geçilmelidir. İlk olarak şırıl şırıl, vızır vızır gibi yansıma sözcükler ve usul usul, uzak yakın gibi ikilemeler yazdırılmalıdır. (Türkçe Dersi Öğretim Programı, 2019)

Bu tezin konusunu oluşturan Muzaffer İzgü’nün çocuk kitapları hem önemli değerlere yer vermesi hem de zengin ve etkileyici bir kelime dağarcığına sahip

olması açısından dikkat çekicidir. Eserlerinde etik temaları etkileyici bir dille ifade ettiği bu çocuk kitapları hem edebî hem de ahlaki analizler içermektedir.

Alan yazınında Muzaffer İzgü'nün eserleri değerler eğitimi ve söz varlığı çalışmalarına konu olmuştur. (Kumbasar, 2011; Sırakaya, 2018; Arslan, 2022; Kazan 2023). Ancak mevcut çalışma için belirlenmiş on çocuk kitabında bu alanlarda inceleme yapılmadığı veya yapılan çalışmaların kısıtlı olduğu görülmüştür. Bu nedenle araştırmacı, Muzaffer İzgü'nün çocuk kitapları üzerinde değerler ve söz varlığı üzerine inceleme yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu çalışmada Muzaffer İzgü'ye ait on çocuk kitabı Schwartz'ın Değerler Ölçeği çerçevesinde ve söz varlığı açısından incelenmiştir.

1.1. Araştırmanın Önemi

Muzaffer İzgü'nün çocuk edebiyatına yönelik kaleme aldığı eserler, çocuklar tarafından severek okunmakta ve eğitim-öğretim süreçlerinde de başvuru kaynakları arasında yer almaktadır. Yazarın bazı eserlerine ders kitaplarında yer verilmesi, yurt içi ve yurt dışında yazdığı eserler ile çeşitli ödüllere layık görülmesi onun dil, anlatım ve içerik açısından çocuklara hitap eden güçlü bir edebî kimliğe sahip olduğunu göstermektedir. Çocuklar okudukları bu edebî metinler aracılığıyla hem kültürel ve ahlaki değerlerle karşılaşmakta hem de sözcük dağarcıklarını geliştirme fırsatı bulmaktadır. Bu metinlerde yer alan deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler ve atasözleri gibi söz varlığı unsurları, çocukların dil gelişimine önemli katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda çocuklara yönelik pek çok eser kaleme almış olan Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi, çocuk edebiyatının eğitsel işlevi ve dil gelişimine katkısı bakımından önemli ve gereklidir.

Bununla birlikte alan yazınında Muzaffer İzgü'nün eserleri ile ilgili değerler, söz varlığı çalışmaları bulunsa da (Kumbasar, 2011; Sırakaya, 2018; Karagöz, 2017; Arslan, 2022; Kazan 2023) literatüre bakıldığında teze konu olan on çocuk kitabına yönelik Schwartz Değer Ölçeği çerçevesinde değerler ile ilgili çalışmalara rastlanmaması ve söz varlığı ile ilgili çalışmaların kısıtlı olması bir eksiklik olarak

görülmüştür. Alana katlı sağlamak, değerler ve söz varlığı çalışmalarında yol gösterici olması açısından bu araştırma önemli olabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada çocuk edebiyatı alanında önemli eserler veren ve çocuklar tarafından ilgiyle okunan Muzaffer İzgü'nün “Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çıngıraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat ve Yumurtadan Çıkan Öğretmen” adlı on çocuk kitabının içerdiği değerler ve söz varlığı açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Problem Cümlesi

Muzaffer İzgü'nün “Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çıngıraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat ve Yumurtadan Çıkan Öğretmen” isimli çocuk kitapları;

Schwartz'ın Değerler Ölçeği'ne göre hangi değerleri içermektedir?

Söz varlığı unsurlarını ne ölçüde içermektedir?

1.3.1. Tezin alt problemleri

“Anneannemin Apartman Kuzusu” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Bulutlara Simit Satan Çocuk” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Çıngıraklı Çoban” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Eşeğin Türküsü” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Karlı Yollarda” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Küçük Futbolcu” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Sarı Şapkalı Kardan Adam” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Uçan Eşek” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Yedi Renkli Saat” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

“Yumurtadan Çıkan Öğretmen” çocuk kitabında yer alan değerler nelerdir ve hangi söz varlığı unsurlarına yer verilmiştir?

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma Muzaffer İzgü’nün çocuk kitapları içerisinde on çocuk kitabı ile sınırlandırılmıştır.

Alan yazınında değerler eğitimiyle ilgili çalışmalarda sıklıkla Schwartz’ın geliştirdiği “Değerler Ölçeği”nin kullanıldığı görülmektedir. (Altun, 2015; Karagöz, 2017; Sırakaya, 2018; Memişoğlu, 2019; Bilgin, 2023; Demir, 2024). Bu çalışmada da aynı ölçek tercih edilerek inceleme kapsamı Schwartz’ın Değerler Ölçeği çerçevesinde sınırlandırılmıştır.

Söz varlığı unsurları “atasözleri, deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler” başlıkları ele alınarak sınırlandırılmıştır.

1.5. Alan Yazını Derlemesi

1.5.1. Değerler ile ilgili yapılan çalışmalar

Erol, E. E. (2014), “*Tarık Buğra’nın Hikâyelerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*” adlı yüksek lisans tezinde adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, özgürlük, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik gibi kök değerlerin Tarık Buğra’nın hikâyelerindeki yerini tespit etmiş

ve yorumlamıştır. Çalışmasına konu olan hikâyelerde en fazla sevgi ve çalışkanlık değerine yer verildiğini, en az ise estetik değerine yer verildiğini tespit etmiştir.

Kılıç (2016), çalışmasında 14. yüzyıl Eski Anadolu Türkçesi eserlerinden Süheyl ü Nevbahâr adlı mesneviyi değerler eğitimi bağlamında incelemiştir. Eserdeki değerler doküman taramasıyla tespit edilmiştir. Değerler 7 ana (dürüstlük, yardımlaşma, dayanışma, sorumluluk, özgüven, özdeşlenebilme), 23 alt başlık hâlinde sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda cömert olma, çalışkan olma, disiplinli olma, ölçü ve tartıda adil davranma, sabırlı ve vefalı olma, yalan söylememe, yanlış işlerden ve kötülükten uzak durma gibi birçok değere eserde yer verildiği belirtilmiştir. Tespit edilen değerlerin 2552 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde (2003) "Öğrencilerden Beklenen Davranışlar" başlığı altında verilen değerlerle büyük ölçüde benzerlik gösterdiği de çalışmada ulaşılan sonuçlardandır.

Emirhan (2016), "*Değerler Eğitimi Bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun Çocuk Romanları*" adlı tezinde Yavuz Bahadıroğlu'nun yazdığı on beş çocuk romanı değerler eğitimi bağlamında incelemiş olup 11 dinî değer ile 29 sosyal değere ait bulguya ulaşmıştır. Çalışmasını nitel araştırma yöntemini esas alarak tarama yöntemi ile yürütmüştür. Araştırma sonucunda eserlerin çocuklara değer aktarımı noktasında zengin örnekler içerdiği ifade edilmiştir.

Karagöz (2017), *Naki Tezel'in Türk Masalları Adlı Kitabının Değerler Açısından Analizi* adlı makalesinde Naki Tezel'in Türk Masalları adlı eserinde yer alan değerleri Schwartz Değer Ölçeğine göre sınıflandırmıştır. Çalışmasıyla eserin değerler eğitimindeki önemini ortaya koymayı amaçlamıştır. Betimsel analiz yaklaşımını tercih etmiştir. Çalışma sonucuna göre eserde en çok yer verilen değerler geleneksellik (118) ve özyönelim (116) değerleriyken en az rastlanan değer evrenselcilik (10) değeridir.

Abacı (2018), "*Behiç Akın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*" adlı tezinde doküman incelemesiyle belge tarama yönteminden yararlanmıştır. Behiç Ak'a ait yirmi dokuz çocuk kitabı Millî Eğitim Bakanlığının yayınladığı öğretim programlarında yer alan kök değerler ele alınarak incelenmiş ve 1799 değer tespit edilmiştir. Çalışma da en fazla rastlanan değer eleştirel ve

sorgulayıcı olma (309) değerine ait olduğu belirtilmiştir. Çalışmada sonucunda incelenen eserlerde 63 değerden 61'ine yer verilmiş olmasının Ak'ın kitaplarının değerler eğitiminde yararlanılacak kitaplar olarak karşımıza çıkabileceği ifade edilmiştir.

Tursun (2019), *“Serpil Ural’ın Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi”* adlı tez çalışmasında Serpil Ural’ın yazmış olduğu 21 çocuk kitabını İlkokul Türkçe Dersi Öğretim Programlarında (1-8. sınıflar) bulunan kök değerleri (dostluk, öz denetim, sabır, yardımseverlik, saygı, adalet, sevgi, sorumluluk, dürüstlük, vatanseverlik) ve bunlara bağlı olan alt değerleri dikkate alarak incelemiştir. Nitel araştırma yöntemini kullandığı çalışmasında belge (doküman) incelemesi kullanmıştır. Serpil Ural’ın her kitabında değerlerden en az birine yer verdiği, her eserinde bir değeri ön plana çıkardığı tespit edilmiştir. Eserlerinde değerler ile ilgili örneklere çok fazla yer verilmemiş olmasına rağmen yeterli olduğu ortaya konmuştur.

Memişoğlu (2019), Refik Halit Karay’ın hikâyelerini Türkçe, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve Değerler Eğitimi Yönergesi’ne göre belirlenen 53 değer çerçevesinde incelenmiş, bu 53 değeri, Schwartz Değer Kuramı’na göre gruplandırmıştır. Çalışmasında yer alan hikâyelerde Schwartz Değer Kuramı’ndan en çok iyilikseverlik değer grubuna ait alt değerlere rastladığını ifade etmiştir.

Deveci (2021), *“Cahit Uçuk’un “Gümüş Kanat” Ve “Türk İkizleri Adlı Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi”* konulu yüksek lisans tez çalışmasında Cahit Uçuk’ a ait “Gümüş Kanat” ve “Türk İkizleri” adlı çocuk romanlarını “MEB Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (2018) Bağlamında Belirlenen Değerler Listesi”ndeki 21 değeri ve bu değerler listesinde bulunmayan diğer değerleri baz alarak incelemiştir. Veriler “Betimsel Analiz Yaklaşımı” kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmasında 50 farklı değere toplamda 740 kez yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aytaç Arıkan, S.(2021), Mustafa Ruhi Şirin’e ait 14 çocuk kitabında yer alan değerleri tespit ederek yerel, dinî, millî ve evrensel kategorilerde hangi değerlerin var

olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamış, nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman incelemesini kullanmıştır. Aytaç Arıkan çalışmasında Mustafa Ruhi Şirin'e ait çocuk kitaplarının değerler açısından zengin yapıda olduğunu sevgi, saygı, hoşgörü, adalet, eşitlik, şefkat, dostluk, sorumluluk, doğruluk, paylaşmak, çalışmak, iyilik, nezaket, empati, aile birliği, alçakgönüllülük, fedakârlık, misafirperverlik, vatan sevgisi, dinî ve manevi değerler olan inançlar gibi değerlere yer verdiğini ortaya koymuştur. Mustafa Ruhi Şirin'in eserlerinin analizinden hareketle insana ait eylemlerin hayatta karşılık bulduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sarıçam (2021), Nazlı Eray'a ait 7 çocuk kitabını Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan 18 değeri (Adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkan, dayanışma, duyarlılık, estetik, dürüstlük, özgürlük eşitlik, sevgi, saygı, sorumluluk, tasarruf vatanseverlik, yardımseverlik) ve Türkçe söz varlığı unsurlarını (deyim, atasözü, ikileme, yansıma sözcük ve kalıp sözler) esas alarak incelemiştir. Çalışmada yedi kitapta 15 farklı değere ulaşmıştır. Çalışmada yardımseverlik değeri en fazla rastlanan değerdir. Söz varlığı unsurlarından ise 1160 defa kullanılan deyimler en sık rastlanan ögedir.

Çalık (2021), "*Rıfat Ilgaz'ın Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*" adlı çalışmasında Rıfat Ilgaz'ın 12 çocuk kitabını incelemiştir. İncelemesini MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından değerler eğitimi kapsamındaki on kök değeri esas alarak yürütmüştür. Çalışmasında en fazla yardımseverlik değerine ait örneklerle rastladığını, en az sevgi ve özdenetim değerlerine rastladığını ifade etmiştir. Her kitabın bir değeri ön plana çıkarması çocuklara değer kazandırmada kaynak olabileceği sonucuna ulaşmasını sağlamıştır.

Bilgin (2023), çalışmasında Abbas Cılga'nın 10 çocuk romanını Schwartz Değer Ölçeği'ni esas alarak incelemiştir. İncelediği hikâyelerde 10 ana değer ve bunlara bağlı toplam 2301 değer tespit etmiştir. Çalışmaya göre eserlerde 515 özyönelim; 314 yardımseverlik; 274 uyma; 254 güç; 216 hazcılık; 202 güvenlik; 146 uyarılma; 139 evrenselcilik; 126 geleneksellik; 115 başarı ana değeri tespit edilmiştir. Araştırmasında öğrenciyi düşünmeye, eylemde bağımsız kararlar vermeye ve diğer değerlere teşvik eden birçok değer olduğu sonucuna varmıştır.

Özübal (2024), tez çalışmasında Sevda Müjgan Yüksel'in çocuk edebiyatı alanında vermiş olduğu on üç çocuk kitabını MEB'in yayımladığı Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan on kök değeri esas alarak incelemiştir. Doküman analizi ve betimsel analizden yararlanmıştır. Eserlerde en sık işlenen değeri sevgi en az işlenen değerleri vatanseverlik ve sabır olarak tespit etmiştir. Çalışma sonucunda yazara ait eserlerin kök değerler bakımından zengin olduğu kanısına varılmıştır.

Çakır (2024), “*Özgür Aras Tüfek'in Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Ve Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmasında 6 kitabı MEB'in açıkladığı on kök değeri (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ele alarak incelemiştir. Çalışmada eserlerin on kök değer bakımından oldukça zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Demir (2024), “Schwartz Modeli Bağlamında Guy De Maupassant'ın Öykülerinde Değerler Eğitimi ve Yabancı Dil Öğretimindeki Yeri” adlı çalışmasında Maupassant'a ait 7 kitapta toplamda 28 öyküyü Schwartz Değer Ölçeği çerçevesinde incelemiştir. Yaptığı çalışma sonucunda incelenen eserlerde evrensellik, iyilikseverlik ve yardımseverlik değerlerinin ön plana çıktığını tespit etmiştir.

1.5.2. Söz varlığı ile ilgili yapılan çalışmalar

Uz (2019), Behiç Ak'ın Gülümseten Öyküler dizinindeki 10 hikâye kitabını kalıplaşmış söz varlığı açısından incelemiştir. Çalışma sonucuna göre belirlenmiş hikâye kitaplarında deyimler ve ikilemeler çeşitlilik olarak yeterli kullanıma sahipken atasözleri ve tekerlemelerde yeterli kullanım yoktur. Bilmecelelere ise hiç yer verilmemiştir.

Çetinkaya (2020), Ayla Çınaroğlu'nun 13 masalı ve 11 hikâye kitabını söz varlığı bağlamında inceleyerek tespit edilen söz varlığının Türkçe eğitiminde kullanılabilirliğini ortaya koymaya yönelik çalışmasında; yabancı sözcüklerin, deyimlerin ve ikilemelerin Türkçe öğretiminde kullanılabileceğini tespit etmiştir.

Kumaş (2021), “*Süleyman Bulut'un Çocuk Romanlarında Söz Varlığı*” adlı tez çalışmasında Süleyman Bulut'a ait Kar Tanesi, Maviş, Sarıtaş, Sınıfımızın

Resmi, Palavracılar Kralı, Uçankuş'tan Al Haberi ve Yeşil Yürek isimli kitaplarda söz varlığını atasözleri, deyimler, ikilemeler, kalıp sözler, kalıplaşmış ifadeler, terimler, yabancı sözcükler, çeviri sözcükler başlıkları altında incelemiştir. Kumaş çalışmasında Süleyman Bulut'un çalışmaya konu romanlarında 16 173 söz varlığı unsuruna rastlamıştır. Söz varlığı unsurları içerisinde en fazla yere yabancı kökenli sözlükler sahipken en az çeviri sözcük olduğu görülmüştür.

Arslan (2022), “*Muzaffer İzgü'nün “Ökkeş” Adlı Çocuk Romanı Serisinin Söz Varlığı ve Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki Söz Varlığı Kazanımlarına Uygunluğu*” adlı yüksek lisans tezinde Muzaffer İzgü'ye ait Ökkeş adlı çocuk romanı serisinde yer alan on kitabı Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan söz varlığı unsurlarından kelimeler, özel isimler, ikilemeler, deyimler, atasözleri, yabancı sözcükler, argo ifadeler, ilişki sözler, ünlemler, yöresel ifadeler kapsamında incelemiştir. Çalışmasında Ökkeş serisinde farklı söz varlığının %10,62'sini deyimlerin, %5,51'ini ikilemelerin, %3,43'ünü özel isimlerin, %2,96'sını yöresel ifadelerin, %1,83'ünü ilişki sözlerin, %0,69'unu yansıma sözcüklerin oluşturduğunu tespit etmiştir.

Evler (2023), “*Şermin Yaşar'ın Çocuklara Yönelik Eserlerinde Söz Varlığı*” adlı tez çalışmasında doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Eserleri söz varlığı unsurlarından “atasözleri, deyimler, ikilemeler, pekiştirmeler, kalıp ifadeler, argo, terim, yabancı kelimeler” başlıkları dahilinde incelemiş deyim, ikileme ve kalıp ifadeler başlıklarında zengin olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Çetinkaya (2023) “*Nezihe Meriç'in Çocuk Kitaplarından Küçük Bir Kız Tanıyorum Serisinin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*” adlı tez çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ve doküman incelemesi kullanmıştır. Çalışma sonucunda eserler atasözü, terim ve argo sözcükler bakımından olmasa da temel söz varlığı, deyimler, ikilemeler, kalıp sözler bakımından gereksinime cevap verecek düzeyde olduğu saptanmıştır.

Akyüz (2024), çalışmasında Şermin Yaşar'ın çocuk hikâyelerindeki söz varlığını (deyim, ikileme, terim, ilişki sözler, argo sözler, atasözü, Anadolu ağzı, tekerleme, bilmece) incelemeyi ve söz varlığı unsurlarının kullanım sıklığını

belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışmasını nitel araştırma yöntemi ile yürütmüştür. Çalışmaya konu kitaplarda söz varlığı unsurlarının kullanım sıklıklarının toplam içeriğe oranını şu şekilde bulmuştur: deyim %46, ikileme %22, terim%16, ilişki sözler%7, Anadolu ağzı%5, argo %1,8, atasözü %1, tekerleme %0.23, bilmece %0,0.

Aktaş (2024), Varol Yaşaroğlu'nun 13 kitaptan oluşan Kral Şakir resimli kitap serisinde toplam 10313 söz varlığı unsuru tespit etmiştir. Çalışmasında 3457 özel ad, 3036 yabancı sözcük, 1269 terim, 1340 deyim, 627 ilişki sözü (kalıp söz), 480 ikileme, 78 yansıma sözcük, 13 argo söz, 9 atasözü ve 4 kalıplaşmış söz tespit etmiştir. Çalışmada Kral Şakir resimli kitap serisinin söz varlığının Türkçe öğretimine olumlu katkı sağlayacağı, okurların söz varlığını zenginleştirmede faydalı olacağı sonucuna ulaşmıştır.

1.5.3. Muzaffer İzgü ile ilgili yapılan çalışmalar

Kumbasar (2011), “*Muzaffer İzgü'nün Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmasında Muzaffer İzgü'nün 12 romanını Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim programında yer alan 25 kök değeri ele alarak incelemiştir. Nitel araştırma yöntemi ve betimsel tarama yöntemi esas alınarak oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda en fazla yer alan değer “sevgi” değeri olduğu ortaya konmuştur. Aynı zamanda çalışmaya göre Muzaffer İzgü'nün romanları ileti sayısı ile içerik dikkate alındığında adil olma, aile birliğine önem verme, çalışkanlık, dayanışma, dürüstlük, misafirperverlik, özgürlük, saygı, sevgi, sorumluluk, temiz olma, yardımseverlik değerleri için yeterli bulunmuş; arkadaşlık, barış, bilimsellik, cesur olma, fedakârlık, hoşgörü, iffetli olma, sağlıklı olmaya önem verme, sabırlı olma, kanaatkârlık, tutumlu olma, vatanseverlik değerleri açısından yetersiz görülmüştür. Alçakgönüllü olma değerine ise romanlarda hiç rastlanılmadığı belirtilmiştir.

Sırakaya (2018), “*Muzaffer İzgü'nün 1970-80 Yılları Arasında Yayınladığı Yedi Öykü Kitabının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi*” isimli çalışmasında değerlerin tespitinde Schwartz Değer Ölçeği'ni kullanmıştır. Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerin birincisinde çalışmaya konu Gecekondu (1970), Bando Takımı (1975), Donumdaki Para (1977), Dayak Birincisi (1979), Deliye Her Gün

Bayram (1980), Her Eve Bir Karakol (1980), Sen Kim Hovardalık Kim (1980) isimli 7 öykü kitabındaki değerler belirlenmiş; ikinci bölümünde ise eserler incelenmiş ve ortaya konan değerlerin eğitim yönü üzerinde durulmuştur. Çalışma sonucunda öykülerdeki değerlerin bazılarının Türkçe eğitiminde değerlerin aktarımı bağlamında yeterli olduğu, bazılarında ise yeteri kadar değer yer almadığı tespit edilmiştir.

Arslan (2022), *“Muzaffer İzgü’nün "Ökkeş" Adlı Çocuk Romanı Serisinin Söz Varlığı Ve Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki Söz Varlığı Kazanımlarına Uygunluğu”* adlı çalışmada Ökkeş serisinde yer alan 10 çocuk kitabında yer alan söz varlığı unsurlarını (kelimeler, özel isimler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, yansıma sözcükler, ilişki sözler, yöresel ifadeler, ünlemler, diğer söz varlığı unsurları) incelemiştir. Ökkeş serisindeki söz varlığı unsurlarında en fazla yere sahip olan kelimeler iken en az atasözlerine yer verildiği çalışmada ortaya konmuştur.

Kazan (2023), *“Muzaffer İzgü’nün Çocuk Romanlarına Yansıyan Sözvarlığı Üzerine Bir İnceleme”* adlı yüksek lisans çalışmada Muzaffer İzgü’nün 38 çocuk kitabını söz varlığı unsurlarından atasözü, deyim, ikileme, terim, ilişki sözü, kalıplaşmış söz, çeviri sözcük, yabancı sözcük, bilmece, tekerleme, argo sözcük, Anadolu ağzı” başlıklarıyla incelemiştir. Çalışma sonucunda eserlerde söz varlığı unsurlarından en fazla ikilemeye ver verildiği bilmeceye ise sadece bir yerde rastlandığı belirtilmiştir. Araştırma sonucuna göre eserlerde yer verilen söz varlığı unsurları ile anlatıma güç, akıcılık, etkileyicilik, incelik gibi yönlerle katkı sağlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın kuramsal çerçevesini değerler, değerlerin sınıflandırılması, Schwartz'ın Değerler Eğitimi Ölçeği, Türkçe söz varlığı, Muzaffer İzgü'nün hayatı, eserleri, edebî kişiliği ile ilgili bilgiler oluşturmaktadır.

2.1. Değer Nedir?

Sosyal bilimlere ilk kez Znaniecki tarafından kazandırılmış olan değer kavramını Latince'de anlamı “kıymetli olmak” ve “güçlü olmak” olan “valare” kökünden türetilmiştir. (Bilgin, 1995: 83).

Değer kavramının biden farklı tanımı yapılmıştır. Bunlardan ilk olarak Türk Dil Kurumuna (2025) göre baktığımızda değer; “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir üstün nitelik, meziyet; kıymet. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse.” (TDK, 2025)

Oğuzkan (1981: 56), değeri insanların çeşitli durumda gösterdiği sürekli davranış olarak tanımlarken Sezgin (2006: 58) değer kavramını; karşımıza çıkan bir durum yerine farklı bir durumu tercih etme yine aynı şekilde bir davranış yerine başka bir davranışı seçme olarak tanımlamıştır.

Değer alışkanlık biçiminde meydana gelen, insan davranışlarını biçimlendirmede etkisi olan, iç dünyasıyla dış dünyasını etkileyen, somut kurallar, soyut ölçütler, yargı ve inanışlardır (Aktan, 2012: 18).

Toplumdaki insanların davranış ve hareketlerine şekil veren yazıya geçirilmemiş görüşlerdir. (Polat, 2017: 1)

Şentürk (2010: 53), değeri; bireyin değer verdiği ihtiyaç duyup sevip beğendiği maddi veya manevi her türlü unsur olarak tanımlamıştır.

Değer kavramı insana ait belli bir davranış ya da yaşam hedefi olarak bakıldığında birinin diğerinden daha üstün olduğuna dair tutarlı aynı zamanda derin

inançtır. İnsan yaşamında önem arz eden ve vazgeçilemeyecek boyutu oluşturan unsur değerlerdir. (Dökmen, 2006: 60).

Aydın ve Gürler' e göre ise değer; (Aydın ve Gürler, 2014: 3), toplumun oluşmasının temel taşı olan; bireylerin doğru olarak kabul ettikleri, insanların ortak duygu, düşüncesini yansıtan ahlaki ilke veya inançlardır.

Görüldüğü üzere değer kavramıyla ilgili birden çok ve farklı tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan hareketle değer ile ilgili; “Alışkanlıklar ile kendini gösteren, kişinin davranışlarını şekillendiren, kıymet verilen, maddi manevi öğeler olan tutarlı inançlardır.” denebilir.

2.2. Değerlerin Sınıflandırılması

Değerler ile ilgili farklı tanımlar yapıldığı gibi farklı sınıflandırmalar da yapılmıştır. Literatüre baktığımızda en çok kabul gören sınıflandırmalar aşağıda gösterilmiştir.

2.2.1. Shalom H. Schwartz'ın değerler sınıflandırması

Schwartz her bireyin farklı bir değeri benimsemiş olabileceğini ve yine her bireyin bazı değerleri önemsemiyor olabileceğini belirtmiştir. Schwartz değerleri iki farklı başlık altında ele almıştır. Bireysel değerler kişinin yaşamını etkiler, toplumsal değerler ise toplumun geliştirmiş olduğu normlar etrafında şekillenir. (Küçük, 2016: 281).

Schwartz değerleri on değer grubuna ayırarak alt değerleri de belirtecek şekilde sınıflandırmıştır. Schwartz sınıflandırdığı değerlerin geçerliği için elli dört farklı ülkede uygulama yapmıştır. Uygulama sonucuna göre %82 oran ile benzer sınıflandırma yapılmıştır. (Sagiv ve Schwartz, 1995; akt: Taylı, 2014).

“Tablo 1. Schwartz’ın Değer Ölçeğinde Yer Verilen Değer Kodları ve Açıklamaları

Değerler	Değer Boyutunun İçerdiği Maddeler Değer Kodlarının Açıklamaları	
GÜÇ (Power) Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü	-Sosyal Güç Sahibi Olmak -Otorite Sahibi Olmak -Zengin Olmak -Toplumdaki Görünümü Koruyabilmek -Sosyal Saygınlık	Başkaları üzerinde kontrol gücüne sahip olmak, baskınlık Toplumda yol gösterici, lider, komuta edici olmak Maddi mal varlığı sahibi ve güçlü olmak; para sahibi olmak Toplumdaki duruşunu, “görüntüsünü” koruyabilme İnsanlar tarafından benimsenme; saygı görme
BAŞARI (Achievement) Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi	-Başarılı Olmak -Yetkin/Muhtedir Olmak -Hırslı Olmak -Sözü Geçen Biri Olmak -Zeki Olmak	Hedeflerine ulaşmak Becerikli, üretken, yetkili ve etkili olmak (Amaçları doğrultusunda) sıkı çalışmak, tutkulu olmak İnsanlar ve olaylar üzerinde etki sahibi olabilmek Akıllılık, mantıklı düşünebilme, bilgelik
HAZCILIK (Hedonism) Bireysel zevke, hazza yönelim	-Hayattan Tat Olmak -Zevk(Haz) -İsteklerine Düşkün Olmak	Yemek yemek, eğlenmek, cinsellik vb. günlük eylemlerden keyif almak Zevk, arzuların tatmini, haz duyma Rahatına önem vermek, hoşlandığı şeyleri yapmak
UYARILMA (Stimulation) Heyecan ve yenilik arayışı	-Heyecanlı Bir Yaşam -Değişken Bir Hayat -Cesur Olmak	Heyecan verici deneyimler yaşamak Meydan okuma, yenilik ve değişim ile dolu bir yaşam Gözüpek, yiğit olmak; macera arayan, risk alabilen olmak
ÖZYÖNELİM (Self-Direction) Düşünce ve eylemde bağımsızlık	-Yaratıcı Olmak -Merak Duyabilmek -Özgürlük -Kendi Amaçlarını Seçebilmek -Bağımsız Olmak -Kendine Saygısı Olmak	Benzersiz olmak, hayal gücüne sahip olmak Her şeyle ilgilenmek, keşfedici olmak Düşünce ve eylemlerinde özgürlük Kendi amaçlarını seçme hakkına sahip olmak Kendine güvenen ve kendi kendine yeten biri olmak Kişinin kendi değerlerine inancı olması
EVRENSELÇİLİK (Universalizm) Anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	-Açık Fikirli Olmak -Erdemli Olmak -Sosyal Adalet -Eşitlik -Dünyada Barışı İstemek -Güzel Bir Dünya -Doğayla Bütünlük İçinde Olmak	Farklı fikir ve inancılara karşı hoşgörülü olmak Bilgelik; hayata karşı olgun bir anlayış sergilemek, iyi davranışlar sergilemek Haksızlıkları düzeltme, güçsüzleri koruyup kollama Herkes için eşit fırsatlar Savaş ve çatışmaların olmadığı bir dünyayı dilemek Doğa ve güzel sanatlarla iç içe bir dünya Doğayla bir bütün oluşturma

	-Çevreyi Korumak -İç Huzur	Doğayı korumak Kendisiyle barışık olmak
İYİLİKSEVERLİK (Benevolence) Kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	-Yardımsever Olmak -Dürüst Olmak -Bağışlayıcı Olmak -Sadık Olmak -Sorumluluk Sahibi Olmak -Gerçek Dostluk -Olgun Sevgi -Manevi Bir Hayat -Anlamlı Bir Hayat	Başkalarının refahı için çalışmak, duyarlılık Doğru ve samimi olmak Af dileyenleri bağışlayıcı olmak Ait olduğu topluluğa ve yakınlarına (arkadaşlarına) sadık olmak; vefakârlık Güvenilir, sorumluluklarını yerine getiren olmak Yakın, sıkı (destekleyici) arkadaşlık Derin duygusal ve ruhsal yakınlık duyma Maddi esaslar yerine manevi duygu ve düşüncelerin baskın olması Hayatta bir amacı olmak
GELENEKSELLİK (Tradition) Kültürel ya da dinsel töre ve fıkirlere saygı ve bağlılık	-Alçakgönüllü Olmak -Dindar Olmak -Kendine Düşen Hayatı Kabullemek -Geleneklere Saygılı Olmak -İlimli Olmak -Mahremiyete-Özel Hayata Saygı	Mütevazı olmak, kendini geri planda tutmak Dini inançlarına sıkı sıkıya bağlı olmak Hayatın kendine sunmuş olduğu şartları kabul etmek, boyun eğmek, kadercilik Geçmişten kalan kültür öğelerini korumak ve yaşatmak Duygu ve eylemlerde aşırılıktan kaçınmak Bireylerin kendi özel yaşantılarına saygı duyma; gizlilik hakkı
UYUM (Conformity) Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması	-Kibar Olmak -İtaatkâr Olmak -Anne Babaya ve Yaşlılara Değer Vermek -Kendini Denetleyebilmek	Nezakət, incelik sahibi olmak; görgülü olmak Söz dinleyen, saygılı, yükümlüklerini yerine getiren olmak Anne-babaya ve büyüklere saygı göstermek
GÜVENLİK (Security) Toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği	-Ulusal Güvenlik -Toplumsal Düzen -Temiz Olmak -Aile Güvenliği -İyiliğe Karşılık Vermek -Bağlılık Duygusu -Sağlıklı Olmak	Öz disiplin sahibi olmak, kendine hâkim olabilmek, kötülöklere ve günahlara karşı direnç göstermek Düşman (unsurlar)a karşı ulusun korunması Toplum düzeninin istikrarı Temizliğe özen göstermek (Aileden olan) sevdiği kişilerin güvenliğini istemek (Yapılan iyiliklere karşı) borçlu kalmaktan kaçınma Aidiyet duygusu; başkalarını dikkate alarak hislerine yön verme, dikkate alma Fiziksel ve ruhsal olarak sorunlu olmamak

(Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62)”

2.2.2. Spranger'in değer sınıflandırması

Spranger değerleri altı farklı gruba ayırarak kişilerin bu gruplardan herhangi biri içerisinde bulunacağını belirtmiştir. Baskın değerler kişilerin seçimlerinde etkin olurken çekinik olan değerler ise az role sahip olur. (Yorulmaz, 2017). Spranger oluşturduğu altı kategori için tablodaki gibi değerlendirmelerde bulunmuştur.

“Tablo 2. Spranger'in değer sınıflandırması

Bilimsel Değer	Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüeldir.
Ekonomik Değer	Yararlı ve pratik olana önem verir. Ekonomik değerlerin hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
Estetik Değer	Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey hayatı
Sosyal Değer	Olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür. Başkalarını sevmeye, yardım ve bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattır, bencil değildir.
Politik Değer	Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
Dini Değer	Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi hazları feda eder.

(Ünal 1981, Güngör 1993, akt: Akbaş 2004: 56)”

2.2.3. Milton Rokeach'in değer sınıflandırması

Milton Rokeach değerleri amaçsal değer ve araçsal değer olarak iki başlıkta ele almıştır. Sınıflandırmasına göre amaç değerler insanın hayatında ulaşmayı amaçladığı nihai durum iken; araçsal değerler, amaç değerlere ulaşmak için kullanılmaktadır. (Rokeach, 1979; Yorulmaz, 2017).

“Tablo 3. Milton Rokeach'in değer sınıflandırması

Amaçsal Değerler	Araçsal Değerler
Eşitlik	Yardımsaver
Aile güvenliği	Entelektüel
Barış içinde bir dünya	Kıbar
Bilgelik	Dürüst

Gerçek dostluk	İtaatkâr
Sosyal kabul	Sevecen
Sonsuz yaşam	Neşeli
Zevk	Mantıklı
Heyecan verici bir yaşam	Bağışlayıcı
Güzel bir dünya	Temiz
Rahat bir yaşam	Cesaretli
Kendine Saygı	Sorumluluk sahibi
Özgürlük	Yetenekli
İç huzur	Hırslı
Başarılı olma	Geniş görüşlü

(Rokeach, 1973, akt: Yüce, 2020: 13)”

2.3. Değerler Eğitimi

Eğitim, kişiye bilgi, beceri kazandırarak, değer yargısı aşılayıp kişide istendik davranışlar geliştirme sürecidir (Yörükoğlu, 2007: 119).

“Değerler eğitimi bireyin değerleri kazanması, benimsemesi ve karakterinin bir temel unsuru hâline getirerek davranışa dönüştürmesi için verilen ve hayat boyu devam eden bir eğitimidir.” (Kapkın ve diğerleri, 2018) şeklinde tanımlanmıştır.

Değerler eğitimi, kişiden yaşadığı toplumun değerlerini benimsemesi beklenirken bu değerleri yaşadığı olaylar karşısında ölçüt olarak kullanmasıdır (Kıncal, 2007).

Çocuk kitaplarının zenginleşmesinde temel unsur olan, değerler bağlamında temel kavramlar “aile, doğa, iyi ve güzel”dir. Yazarlar eserlerini bahsedilen temel kavramlar çerçevesinde ele alarak işlemelidir. “Aile, doğa, iyi ve güzel” değerler çocukların dünya görüşünün zenginleşmesinde önem arz etmektedir. Her milletin ortak kültürel değerleri vardır. Bu kültürel değerler çocuğun bilinçaltına yerleşip çocuğa olumlu davranış kazandıracak şekilde düzenlenmelidir (Yalçın ve Aytas 2012: 46).

Değerler toplum içerisinde yer edinmiş olgular olurken insanların bu değerleri hayatlarında kullanmaları, davranışlarını sergilerken de ortaya koymaları beklenmektedir. Değerlerin toplumca kabul edilen kültürel unsurlar olarak ele alınmasıyla değerler eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu açıdan değerler eğitimi kişilerin hayatları, davranışları ile doğrudan ilişkilidir denebilir.

2.4. Söz Varlığı Nedir?

Türk Dil Kurumuna (2025) göre söz varlığı; “Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler.” şeklinde tanımlanmıştır.

Söz varlığı ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Püsküllüoğlu’na (1995) göre söz varlığı; Bir dilde kelime olarak yer edinmiş olan unsurların bütünüdür.

Korkmaz’a (1992: 100) göre söz varlığı; “Bir dilin bütün kelimeleri, bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı.”dır.

Aytan, (2010) söz varlığını, bir dile ait sözcüklerin, deyimlerin, atasözlerin ve diğer ifade unsurlarından meydana gelen bütün, şeklinde tanımlar.

Söz varlığı toplumların olaylar karşısındaki bakış açılarını, yaşam tarzlarını, dünya görüşlerini yansıtmaktadır. (Aksan, 2004).

Vardar’a (2002: 182) göre söz varlığı; bütüncede yer almış olan sözcüklerin tümüdür.

Söz varlığı yalnızca bir dil içindeki seslerin birleşmesiyle oluşan semboller ya da göstergeler değil, dili kullanan toplumun düşünce yapısını, maddi ve manevi kültürel birikimini ve dünyaya bakışını yansıtan önemli bir unsurdur. (Aksan, 1996: 7).

Bir toplumun yaşamı, kültürü hakkında bilgi veren en önemli unsurlardan biri söz varlığıdır. Söz varlığı dil içerisinde yer alan kelimelerin bütünü olmakla beraber, toplum hakkında çeşitli bilgiler edinmemizi sağlayan bir unsurdur. Toplumun alışkanlığı, dünya görüşü, yaratılışa karşı tutumu, davranışları, kısaca bir milleti başka milletlerden ayıran tüm unsurlar dil ile anlam kazanır ve dile ait söz varlığı sayesinde korunarak geliştirilip gelecek kuşaklara aktarılır. (Pilav, 2008: 40).

2.4.1. Söz varlığının içerdiği öğeler

2.4.1.1. Atasözleri

Atasözleri ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Bunlardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz; deme, mesel, sav, darbimesel (TDK, 2025).

Söyleyeni belli olmayan ve atalarımızdan aktarıldığı düşünülen, milletlerin uzun yıllar boyunca yaşadıklarından hareketle ortak tutumlar ile aynı dünya görüşüne sahip genel kural olarak kabul edilen kısa aynı zamanda kalıplaşmış sözler (Korkmaz, 1992: 15).

Ömer Asım Aksoy (Aksoy1993a: 15-20) atasözlerinin özelliklerini şekil ve kavram özellikleri olarak iki başlıkta ele alarak şöyle açıklamıştır:

Şekil özellikleri:

1. Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Bir atasözünün sözcükleri başkalarıyla değiştirilemez, söz diziminin şekli de bozulamaz. “*Derdini saklayan derman bulamaz.*” atasözünde “derman” yerine “ilaç” sözcüğü konulamayacağı gibi. “*Çalma elin kapısını, çalarlar kapını.*” atasözü de “Elin kapısını çalma, kapını çalarlar.” şeklinde söylenemez.

2. Atasözleri az sözcükle çok şey anlatır, kısa ve özlüdür: “*Alet işler el övünür.*” gibi.

3. Atasözlerinin çoğu bir, iki cümledir. Daha uzun olanları azdır: “*Yerin kulağı vardır.*” gibi.

Kavram Özellikleri:

1. Bazı atasözleri sosyal olayların uzun bir gözlem ve deneme sonucu nasıl olduklarını anlatır: “*Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer.*”, “*Araba kırılınca yol gösteren çok olur.*” gibi.

2. Atasözleri tabiat olaylarının oluşumlarını aktarırlar: “*Mart yağar nisan övünür, nisan yağara insan övünür.*” gibi.

3. Denemelere ya da mantığa dayanarak doğrudan doğruya ahlak dersi ve öğüt veren atasözleri de vardır: “*Ayağını yorganına göre uzat.*”, “*Çirkefe taş atma, üstüne sıçrar.*” gibi.

4. Bir takım gerçekler, felsefeler, bilgece düşünceler bildirerek yol gösteren atasözleri vardır: “*Ak akça kara gün içindir.*”, “*Korkunun ecele faydası yok.*”, “*Taşıma su ile değirmen dönmez.*” gibi.

5. Sosyal olayların nasıl olageldiklerini uzun bir gözlem ve deneme sonucu olarak bildirirken bundan ders almamızı(açıkça söylemeyip) hatırlatan atasözleri vardır: “*Öfke ile kalkan zarar ile oturur.*”, “*Sona kalan dona kalır.*” gibi.

6. Adet ve gelenekleri bildiren atasözleri vardır: “Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.”, “Dost başa bakar, düşman ayağa bakar.” gibi.

7. Bazı inanışları bildiren atasözleri vardır: “Ananın bahtı kızına.”, “Akacak kan damarda durmaz.”, “Baykuşun kısmeti ayağına gelir.” gibi.

2.4.1.2. Deyimler

Temel anlamından farklı anlamlar taşıyan ve anlatımı çekici olan kelime öbeğidir. (Korkmaz, 1992: 15).

Çoğunlukla gerçek anlamından farklı anlamlar taşıyan en az iki sözcükten oluşan kalıplaşmış söz öbekleridir (Çotuksöken, 1992: 49).

Deyimler bir durum ya da davranışı kalıplaşmış söz öbekleri ile insanların ilgisini çekecek biçimde aktarılır. Deyimler dilin yapısına ve anlamına zenginlik katar. Bir dilin anlatım gelişmişliğini gösterir. Deyimler kullanılırken gerçek anlamları dışında anlam yüklenir ve deyimler az kelimeyle birden çok şey anlatma özelliğine sahiptir. Yine bakıldığında Türkçede deyimlerin anlatım gücünün yüksek olduğu görülür. Durum veya duygular somutlaştırılarak aktarılır. Buna örnek olarak; mutluluk duygusunu aktaran “etekleri zil çalmak” deyiminden bahsedebiliriz.

2.4.1.3. İkilemeler

İkilemeler cümle içerisinde anlamı güçlendirmek amacıyla farklı şekillerde kullanılabilirler. Bu şekiller aynı kelimenin tekrarı olabileceği gibi, eş ve yakın anlamlı kelimelerle, zıt anlamlı kelimelerle ve aynı kelimenin ön sesini değiştirerek kullanılabilir. İkilemeler ile ilgili yapılan başlıca tanımlar;

İkileme “Biçim ve anlamca birbirleriyle ilgisi bulunan aynı, yakın veya zıt anlamlı kelimelerin art arda getirilmesiyle oluşturulan kelime grubu: aşağı yukarı,

birer birer, delik deşik, hısım akraba, irili ufaklı, kaba saba, koşa koşa, köşe bucak, yavaş yavaş vb.” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2025).

Anlamı güçlü kılmak amacıyla birbiri arasında benzer unsurlar bulunan sözcüklerin art arda kullanılması (Vardar, 1980: 93).

Aynı, yakın ya da zıt anlamlı iki veya daha çok kelimenin bir tek kelime gibi anlam göstermek üzere yan yana gelmesidir (Korkmaz, 1992: 82-83).

Cümlede anlamı güçlendirmek üzere kullanılan ve çeşitli kelime gruplarına giren ikilemelerin başlıca türleri şunlardır

- a) Aynı kelimelerin tekrarı ile kurulanlar.
- b) Eş ve ya yakın anlamlı kelimelerle kurulanlar.
- c) Zıt anlamlı kelimelerle kurulanlar.
- d) Aynı kelimenin önsesinin değiştirilerek tekrarlanması ile kurulanlar.

2.4.1.4.Yansıma sözcükler

Dillerin doğuşunda doğadaki seslerin taklidi önemli bir yere sahip olsa da tam olarak bilinmeyen noktalar vardır. Dünyadaki dillere bakıldığında tamamına yakınında yansıma sözcüklerin olduğu görülmektedir. Günümüzde yansıma sözcükler göz ardı edilmiş olsa da dilin mirasını temsil etmektedir. Duygu ve düşünceler aktarılırken sözcüklerin yetersiz olduğu durumlarda yansıma sözcükler ön plana çıkmaktadır (Zülfikar, 1995).

Yansıma sözcükler belirli kurallar çerçevesinde doğanın ve canlıların seslerini, görüntülerini ve şekillerini duyuşal deneyimlerimiz aracılığıyla dilde ifade etmemize yardımcı olan önemli bir dil ögesidir. Bu, yansıma sözcüklerin kökenini ve kullanımını açıklar niteliktedir. Yansıma sözcüklerinde ses biçimi ile temsil edilen nesne veya olay arasındaki benzerlikten kaynaklanan doğal bir ses nedenliliği vardır (Guiraud, 1999).

2.5. Muzaffer İzgü'nün Hayatı, Edebî Kişiliği, Aldığı Ödüller, Eserleri

2.5.1. Muzaffer İzgü'nün hayatı

29 Ekim 1933'te Adana'da doğmuş olan Muzaffer İzgü'nün doğduğu sene Cumhuriyetin onuncu yılına denk gelmektedir. Annesi Havva Hanım 29 Ekim günü töreni izlemek için Saathane'deyken sancısı tutar ve eve dönerek doğum yapar. Yazarın kendi hayatını anlattığı “Zıkkımın Kökü” adlı romanında doğumuyla ilgili şu ifadeler yer almaktadır

(İzgü, 2009: 5-6):

“Bando mızıkayla dünyaya geldim; gerçekten bando mızıkayla! Yıl 1933, aylardan ekim, günlerden 29, yani ‘Onuncu Yıl’...İşte o gece annem tutturmuş da tutturmuş ‘Fener Alayını izleyeceğim’ diye. Babam, ‘Yahu avrat ayın günün, sancın mancın tutar, hem bu karınla’ demiş. Ama annem hiç böyle coşkulu bir günde evde oturmak ister mi? Komşu kadınlardan biriyle çıkmışlar evden, bir yaşındaki abim de annemin kucağında. Fener alayını eve en yakın izleme yeri olsa olsa Saathane’nin orası. Annemle komşu kadın insanların arasına sokulmuşlar. Ama nasıl kalabalık, iğne atsan yere düşmez. Az sonra bando öteden gözükmüş. “Pıstattararaa!...” demeye başlayınca, ‘Uy anam’, annemdeki sancı...Breh, kaldırımda adım atacak yer yok, yan yön insan gerisi dükkân... Polisler yol vermişler anneme, ‘Yürüyün bandonun ardı sıra, ilk sokaktan sapın içeri’ diye... Bando önde annem, ben, abim, komşu kadın ardında fener alayı bizim arkamızda, ha doğdum, ha doğacağım... Annemi eve dar yetiştirmişler. Tastamam eve geldikten on iki dakika sonra beni doğurmuş...”

Annesi Havva Hanım Şam'da doğmuş Antakya'dan Adana'ya gelmiş ev hanımı iken babası Ahmet Bey Elazığ'ın Didişi köyünden Adana'ya gelmiştir. Adana Kız Lisesinde hademe olarak çalışır. Muzaffer İzgü'nün kendisinden iki yaş büyük olan Sefa isminde ağabeyi vardır.(Uyguner, 2005: 10).

Yazar Adana Gazi İlkokulunda okurken deprem olmuş sonrasında eğitimine İstiklal İlkokulu ardından ise İnkılâp İlkokulunda devam etmiştir. Fakir bir ailenin çocuğu olduğu için bütün hayatında çalıştığı gibi ilkokul yıllarında da çalışmıştır.

Çalıştığı işlere yine hayatını anlattığı “Zıkkımın Kökü” adlı kitabında yer vermiştir; *“Şeker satma, darı satma, su satma, vestiyer görevlisi, sinemada gazoz satma, karpuz satma, kahvelerde ayakçılık, el arabasıyla satıcılık, film makinesi ile film izletme, pamuk toplama, şişe yıkama, ilaçlama, fırında çalışma, garsonluk, inşaatlarda çalışma, dolma satma, muavinlik...”* (İzgü, 2009: Akt., Kansu, 2002: 165).

İlkokul yıllarında evleri soğuk olduğu için ısınma amaçlı kütüphaneye gider ve kitaplarla ilk tanışması bu sayede gerçekleşir. Kansu (2002: 163) bu durumdan şöyle bahsetmiştir: “Babasının tepsi gibi şapkası ile giderdi Türk Ocağı Mahallesi’ndeki İnönü İlkokulu’na. Yağmurda omuzlarını tutardı hiç olmazsa. Üşürdü yine de. Arkadaşları söylemişti: ‘Halkevi’nde soba var.’ diye. Tümüyle ısınma içgüdüsünün sonucuydu Adana Halkeviyle kitapla Zihni Amca ile tanışması. İlkokulu bitirince ortaokula Tepebağ Ortaokulunda devam etmiştir. Ortaokul yıllarında da çeşitli işlerde çalışmış bir yanda da okuluna devam etmiştir İzgü. Okuma tutkusu o yıllarda başlayıp hayatı boyunca devam edecektir.”

Tepebağ Ortaokulunda öğrenimini tamamladıktan sonra okul müdürü Mustafa Bey’in kendisini teşviki ile Diyarbakır Öğretmen Okuluna başlamış, henüz okumaya devam ettiği sırada Günsel Hanım’la tanışıp okulu bitirince de evlenmişlerdir. (Uyguner, 2005: 1-12) Çiftin evliliklerinden üç çocukları olur. Bu çocuklar Sevin ve Nevin isimli ikizleri ile Bülent adında oğullarıdır. Diyarbakır’ın Silvan ilçesinde eşiyle birlikte öğretmenlik yapmıştır Yazar birçok yerde toplam yedi sene sınıf öğretmeni olarak görev yaptıktan sonra on beş sene de Türkçe öğretmeni olarak görev yapmış 1978 yılında emekli olmuştur. Daha sonra kendisi gibi emekli olan eşiyle İzmir’e yerleşmiştir. Muzaffer İzgü 83 yaşındayken rahatsızlığı sebebiyle İzmir Kâtip Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dâhiliye Bölümüne başvurmuş kendisine kanser teşhisi konduktan sonra 1 Ağustos 2017 tarihinde hastaneye yatırılmıştır. Yatışından sonra evine dönmek isteyen yazar İzmir’deki evinde 26 Ağustos 2017’de kanserden vefat etmiştir. Cenazesi Alsancak Hocaazade Camii’nden kaldırılan yazar, 28 Ağustos’ta Doğançay Mezarlığı’na -2016 yılında vefat eden eşinin yanına-defnedilmiştir.

2.5.2. Muzaffer İzgü'nün edebî kişiliği

Muzaffer İzgü, Aydın'da öğretmenlik yaptığı yıllarda yazarlığa adım atmıştır. Başlangıçta yetişkinler için eserler kaleme alan İzgü, daha sonra çocuk edebiyatına yönelmiş ve yaşamı boyunca bu alanda yazmayı sürdürmüştür. İzgü yazdıklarını basımevine kendisi götürmüştür. İlk hikâye ve röportajlarını Hüraydın gazetesinde yayımlayan yazar, 1959 yılında bu gazetede yazarlığa başlamıştır. Daha sonra Demokrat İzmir gazetesinde yazılarını sürdürmüş, ardından röportajları İstanbul'da yayımlanan Akşam ve Milliyet gazetelerinde yer almıştır. Milliyet gazetesinin pazar ekinde hikâyeleri yayımlanmış, Demokrat İzmir gazetesinde ise kendisine ayrılan köşede her hafta bir öykü kaleme almıştır. (Uyguner, 2005).

Daha çok çocuklara yönelik yazdığı kitaplar ile adından söz ettiren ve çocuk edebiyatı alanında eserler veren yazara sorulan “Nasıl yazıyorsunuz?” sorusuna şöyle cevap vermiştir:

“Yazacağım öykünün veya romanın önce kafamda çekirdeği oluşur. Sonra bu çekirdek üzerine yoğunlaşıyorum. Daha çok dolaşırken, öykü veya roman, konusu ve kişileriyle kafamda iyice oluştuktan sonra notlar almaya başlarım. Aslında bu notlar öykünün ve romanın planını iyice genişletir, ondan sonra yazı makinesinin başına otururum, artık bu ustalığa, yeteneğe kalmıştır benim için; yazmaya başlarım. Ne zaman biter bilemem. Genel olarak sabahları düşünürüm, o günü altı-yedi saat makine başında oturduğum olur. Severek yazdığım için yorulma söz konusu değil benim için. Yazmak için herhangi bir yer olması önemli değil. Nerde olsa yazarım yeter ki gürültü olmasın.” (Uyguner, 2005).

İzgü'ye göre yazarlığın birtakım sorumlulukları ve zorlukları vardır. Aynı zamanda iyi bir yazar olabilmek, iyi okuyucu olma ile okuduklarını yorumlayabilme ve gözlem gücüne sahip olmaya bağlıdır. (Uyguner, 2005). Konu olarak daha çok insan ele alındığı için insan psikolojisinin de bilinmesi gerektiğini savunmuştur. (Songören, 2006: 259):

“...benim bir kızım sosyoloji, bir kızım psikolojiden mezun oldu. Onlar oradan mezun oluncaya dek ben de birçok şeyi yarım biliyordum. O güne dek pedagoji ve psikoloji okumuştum; ama bir yazar için yeterli değilmiş. Bence bir yazarın psikoloji ve sosyolojiden mezun olması gerekir...”

Yazar, tüm romanlarında toplumun aksayan yönlerini konu edinmiştir. Geçim sıkıntısı çeken insanların yaşam mücadelesi, gecekondularda yaşayan bireylerin zorlukları, sosyal güvenceden yoksun küçük memurların yaşadığı sıkıntılar, aile baskısıyla iyi bir üniversiteye yerleşmeleri için adeta yarış atı gibi yetiştirilen gençlerin sorunları gibi temalar eserlerinde sıkça işlenir. Fakir bir ailede yetişen İzgü’nün romanlarında varlıklı kesimden bireylere rastlamak pek mümkün değildir.

Çocukluğundan beri çalıştığı için yazar farklı insanları gözlemleme imkânı bulmuş, bunları da eserlerine yansıtmıştır. Eserlerinde sokak satıcılarından Çukurova’da pamuk toplayan insanlara, gecekonduda yaşayan fakir insanlardan şehre göç edenlere gibi farklı durumları ele almıştır.

Semerci’ye (2006: 384) göre yazarın eserlerinde toplumsal konuları ön plana almasının sebebi okuyucularının toplumsal sorunları görmelerini ve bu sorunlara karşı duyarlı olmalarını sağlamaktır. Eserlerinde sorunları çözüme kavuşturmayan yazar, çözümü okuyuculara bırakmıştır.

Romanlarının yanı sıra İzgü çocuk kitaplarında doğa, aile problemleri, hayvan sevgisi gibi çocukların anlaması daha kolay olan konuları ele almıştır. Eserlerine güldürü unsurlarını katmasındaki amaç ise çocuklara hayatın acıklı yönleri olduğu gibi mutlu yönleri olduğunu da göstermektir. Yazara göre çocuklar için yazmak yetişkinler için yazmaktan daha zordur. Çünkü bir hata ikinci baskıda düzeltilse bile ilk baskıya ait kitabı okuyan çocukları bulup onlara ulaşmak ve hatayı gidermeye çalışmak çok zordur. (Uyguner, 2005: 254). Çocuk edebiyatı alanında önemli bir isim olan yazarın 73 çocuk kitabının olduğu bilinmektedir. 1970 yılından itibaren yazdığı çocuk kitapları çocuklar tarafından çok okunmuş Millî Eğitim Bakanlığı tarafından da tavsiye edilmiştir. Bunun yanında İzgü’nün bazı eserlerine -5.Sınıf Türkçe Ders kitabı “Yaşama Sevinci” adlı metin- ders kitaplarında yer verilmiştir.

Yazar çocuk edebiyatı ile ilgili görüşlerini de şu şekilde ifade etmiştir:

“Yazarken küçük büyük ayrımı yapıyorum. Çocuk edebiyatı vardır. Bütün dünyada var zaten. Olması da gerekiyor. Kısacık söylemek gerekirse, çocuk uzun tümcelerden hoşlanmaz. Çocuk doğa betimlerine çok sık yer veren yazılardan hoşlanmaz, devrik tümceyi o denli sevmez. Durum böyle olunca çocuk edebiyatında çocuğa görelilik vardır” (Uyguner, 2005: 25).

Çocuk edebiyatı yazarlarının bazı konularda hassas olması gerektiğini savunan İzgü bunu aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

“Yetişkinlere yazarken daha rahatım, çocuklara yazdığınızda en küçük hatayı affetmez. O hatayı sürdürür, o yanlış unutmaz çocuk. Dersiniz ki ikinci baskıda değiştireyim. Önce basılanı 5000 çocuk okuyacak; 5000 çocuğu nerede arayıp bulacaksınız, bu yanlış düzeltip özür dileyeceksiniz! Çocuklara afedersin deme lüksümüz yok. Her zaman söylerim, büyükler için yazarken sırtımda yük yok benim ama çocuklar için yazarken çok büyük yük var. Çünkü ona yanlış söyleyemezsin, yalan söyleyemezsin. Çocuğa şiddet, paylaşmama hayal kurmama gibi şeyler yaptıramazsın. Bunlar bir çocuk yazarının görevidir.” (Songören, 2006:258).

Tiyatro eserlerinde güldürü unsurunu çok iyi kullanan yazarın bu türdeki eserleri radyo ve televizyonlarda oynanmıştır. İzgü toplamda on dokuz oyun kaleme almıştır. İzgü’nün oyun yazarlığı için Kansu (2002: 163-164) şunları söyler:

“Bacak kadar çocuk, kütüphanede, tiyatro kurslarında, biçki-dikiş yapan kadınların arasında; incecik bir boyun, kitap sayfalarını deviriyor, oyun provalarını, yapma bebeklerin dikimini izliyor. Halkevlerinde sahnelenen Şekspir’in Kral Lear oyununu anımsıyor. Rengin, ışığın, dekorun, giysinin, sözün birleşmesi nasıl da büyülemişti çocukluk bilincini. Yıllar sonra 19 oyuna imza atmak o günlerin tortusuydu kuşkusuz.”

Bir amaç değil araç olarak gördüğü gülme ögesini anlatmak istediklerinin akılda kalmasını kolaylaştırdığı için kullandığından bahseden yazara göre gülmecenin amacı olaylara parmak basmak, kötü yöneticiler ile alay etmektir (Uyguner, 2005: 17-19). İzgü gülmece ile ilgili şunları söyler: “Gülmece iki kahkaha bir pirzola değildir. Gülmecede gülme ögesi, amaç değil bir araçtır. Gülmece okuyucuyu edilgen yapmamalı, düşündürmelidir. Ayrıntılardan çok bütünün ortaya koyduğunu anlayabilmek, sezebilmek önemlidir.” (Uyguner, 2005: 19).

Yazar toplumu eğitme amacı güttüğü için eserlerinde dili genel olarak sadedir ve günlük konuşma diline sıklıkla yer verir. Saltık’a (2006: 99) göre yazar toplumsal konuları işlemesi ve bundan hareketle eleştiri yapma amacıyla olduğu için estetik kaygıya girmeden yalın bir dil kullanmıştır. İzgü yazdığı eserlerde dilimizin zenginliklerine, söz sanatlarına ve mecazlı anlatımlara yer vererek bu unsurlardan yeterince faydalanmıştır (Köse, 2011).

2.5.3. Muzaffer İzgü’nün aldığı ödüller

Muzaffer İzgü edebiyatımıza birçok eser kazandırmış değerli bir yazarımızdır. Bu eserleri ödüllere layık görülmüştür. Yazarın yurt içi ve yurt dışında aldığı ödüller şunlardır:

“Dayak Birincisi” isimli kitabıyla Nasrettin Hoca Altın Ödülü (1977),

“Anayasa Hangi Yasa” adlı hikâyesiyle Milliyet Sanat Dergisi Gülmece Öykü Yarışması ikincilik ödülü (1977),

“Hıdır Baba” isimli hikâyesiyle Akşehir Ulusal Gülmece Öyküsü Yarışması üçüncülük ödülü (1977),

“Donumdaki Para” hikâyesi ile Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü (1978)

Uluslararası Bulgaristan Altın Kirpi Ödülü (1978)

Sviştov Özel Ödülü (1978)

“Uçtu Uçtu Ali Uçtu” kitabıyla İstanbul Çocuk Kitapları Fuarı masal birinciliği (1979)

TÖMER En Başarılı Çocuk Kitapları Yarışması ikinciliği (1997)

Bütün yapıtları ile İzmir Ödülü (1997) (Özaslan, 2012).

2.5.4. Muzaffer İzgü'nün eserleri

Romanları

Muzaffer İzgü'nün yazarlık hayatı boyunca yazdığı romanları şu şekildedir:

“İlyas Efendi (1971), Halo Dayı ve İki Öküz (1973), Kasabanın Yarıısı (1982) Üç Halka Yirmibeş (1984), Zıkkımın Kökü (1988), İt Adası (1992), Sıpa (1993) Dilber (1995), Milli Kahraman Matador Mahmut (1996).”

Öykü Kitapları

Muzaffer İzgü'nün yazarlık hayatı boyunca yazdığı öykü kitapları şu şekildedir:

“Gecekondu (1970), Bando Takımı (1975), Donumdaki Para (1977), Dayak Birincisi (1979), Deliye Her Gün Bayram (1980), Sen Kim Hovardalık Kim (1980) Her Eve Bir Karakol (1980), Devlet Babanın Tonton Çocuğu (1981), Lüp Lüp Makinesi (1982), Çanak Çömlek Patladı (1983), İşte Mühür İşte Sen (1984) Ortadireği Yıkan Ayı (1984), Devletin Malı Deniz (1986), Azrail Nasıl Rüşvet Yedi? (1986), Siz Bilirsiniz Paşam (1987), Demokrasiniz Kaç Para Eder? (1988), Yıl Sıfır Darbe Hazır (1989), Bir Namussuz Aranıyor (1990), Bizim Ayılar Amerikalıları Çok Sever (1991), Bir Mayıs Polis Bayramı (1992), Nasıl Baba Oldum (1993), Dandini Vatandaş Dandini (1994), Ayvayı Yedik (1995), Hırsız Köpek (1997), Oturaklı Başkan (1998), Herkese Bir Yastık (1999), Tom Baba'nın Tombalası (2000) Anadolu (2001), Soyma Beni Utanırım (2002), Hükümet Çiftetellisi (2003), Anamıda Aldım Geldim (2009), Ayıya Bak (2012), Hamdolsun Açız (2012), Çapulcu Musun Vay Vay (2013).”

Gençlik Romanları

Muzaffer İzgü'nün yazarlık hayatı boyunca yazdığı gençlik romanları şu şekildedir:

Kaçak Kız (1997), İçimde Çiçekler Açınca (2000), Bütün Sabahlarım Senin Olsun (2003).

Çocuk Kitapları

Muzaffer İzgü'nün yazarlık hayatı boyunca yazdığı çocuk kitapları şu şekildedir:

“Ökkeş Balık Avında (1968), Ökkeş Kurt Avında (1968), Ökkeş Bahçıvan (1969), Ökkeş Kapıcı (1969), Ökkeş Lunaparkta (1970), Ökkeş Otoparkta (1970), Ökkeş Maçta (1970), Ökkeş İşportacı (1970), Ökkeş Dolmuşçu (1971), Ökkeş Denizde (1971), Murat'ın Tatili (1972), Korkak Kahraman (1973), Anneannem Askere Gidiyor (1973), Yaşasın Kanal Anneanne (1973), Anneannemin Gramofonu (1973), Ormandaki Kulübe (1973), Anneannemin Apartman Kuzusu (1974), Anneannemin Erikli Bahçesi (1974), Makasçının Oğlu (1976), Kahraman Panter (1976), Ali'nin Bisikleti (1978), Kara Pamuk (1978), Uçtu Uçtu Ali Uçtu (1979), Ekmek Parası (1979), Bayram Yeri (1979), (Kardelen adıyla 2000), Arıcık (1979), Pazar Kuşları (1979), Bülbül Düdük (1980), Çizmeli Osman (1980), Yumurtadan Çıkan Öğretmen (1981), Karlı Yollarda (1982), Güldüren Uçurtma (1983), Kuşadalı Metin Kaptan (1985), Küçük Arı Büyük Arı (1989), Al Yanaklı Hasan (1989), Kabakçı Amca (1989), Çıngıraklı Çoban (1989), Can Dayım (1990), Duyduk Duymadık Demeyin (1990), Süpermen İstanbul'a Düştü (1990), Nasıl Şarlo Oldum (1990), Ufağım Ama En Büyük Benim (1990), Konuşan Kedi (1990), Dedemin Bisikleti (1990), Bulutlara Simit Satan Çocuk (1990), Kurt Korkusu (1990), Altı Sepet Tek Bıyık (1990), Uzay Karpuzu (1991), Kiraz Kız (1991), Yedi Renkli Saat (1991), Hokus Pokus (1992), Uzay Dolmuşu Kalkıyor (1994), Okula Giden Robot (1994), Bisikletim Vız Vız (1995), Kızılderi Çocuklar (1995), Sarı Şapkalı Kardan Adam (1995), Eşeğin Türküsü (1995), Kuklacı Çocuklar (1995), Konuşan Balon (1995), Armutçu Ayı (1995), Kahraman Kuçu (1995), Yusuf'un Treni (1995), Uçan Eşek (1995), Anneannem Gelin Oldu (1997), Anneannem Cankurtaran (1997), Anneannem Dans Kraliçesi (1997), Yaşasın Anneannespor (1997), Anneannemin Bebeği (1997), Küçük Futbolcu (1998), Anneannem Süsleniyor (2001), Anneannemin Kuyruklu Yıldızı (2001), Anneannemin Konuk Kedisi (2002), Anneannem Hayvanlar Arasında (2002), Anneannem Sihirbaz (2003) (Genç 2019)”

Tiyatro ve Radyo Oyunları

“Gecekondu (1971), Gön (1971), Utanmıyorum, Üşüyorum (1974), Kara Düzen (1974), Yeniden Doğarım Ölümünde (1975), Reçetesi Peçete (1976), Öykülerden Oyunlar (1978), Sınırdaki Duvar (1982), İsrail’in Dödüğü (1983), İcatların İçinden İnsan Manzaraları (1990), Dandini Vatandaş Dandini (1991), Demokrasi Parkımız (1992), Lütfen Kızımın Evlenir misiniz (1995).”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Muzaffer İzgü'ye ait çocuk kitapları; değerler ve söz varlığı açısından incelenmiştir. Bu kısımda araştırma modeli, çalışma materyalleri, verilerin toplanması, verilerin analizi gibi alt başlıklara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu modelle mevcut durum resmedilmiş elde edilen verilerin anlamlı bir şekilde sınıflandırılıp yorumlanmıştır. Bu bağlamda Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarında yer alan değerler ve söz varlığı unsurları tasvir edilip sistematik bir biçimde analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Materyalleri

Araştırmanın inceleme konusunu Muzaffer İzgü'nün on çocuk kitabı “Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çıngıraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat, Yumurtadan Çıkan Öğretmen” ve bu kitaplardaki toplam 30 öykü oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanma sürecinde doküman analizinden yararlanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.” (Yıldırım ve Şimşek, H. 2021: 189). “Doküman analizi araştırmanın hedeflerine yönelik verilere ulaşmada dokümanların incelenmesi ile gerçekleşir.” (Çepni, 2010).

Araştırmanın verilerini Muzaffer İzgü tarafından kaleme alınmış ve çocuklara yönelik yayımlanmış on adet kitap oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılacak kitaplar belirlenirken Muzaffer İzgü'nün farklı dönemlerde yayımlanan ve geniş okur kitlesine ulaşmış eserleri dikkate alınmıştır. Belirlenen kitaplar araştırma amacı

doğrultusunda dikkatli ve sistemli bir biçimde incelenmiş değerler ve söz varlığı unsurlarına ilişkin bölümler not edilerek veri seti oluşturulmuştur.

Kapsamlı yapısı ve uluslararası düzeyde kabul görmesi nedeniyle (Schwartz, 1992) "Schwartz Değerler Ölçeği (SVS/SDS)" bu araştırmada değerlerin tespit ve analizinde temel araç olarak tercih edilmiştir.

Deyim ve atasözlerinin kültürel aktarım ve değerle ilişkilendirilmesi (Kurt, 1991; Aksan, 2021; Hengirmen, 2022), yansıma sözcüklerin çocuk kitaplarında anlatımı güçlendirmesi (Zülfikâr, 2018) ve ikilemelerin dile ritmik yapı ile anlam zenginliği kazandırması (Hatipoğlu, 1981) bu çalışmada söz varlığı unsurlarından kültürel ve anlatımsal zenginlik sunan deyimler, atasözleri, yansıma sözcükler ve ikilemelerin incelenmesinde etkili olmuştur.

Muzaffer İzgü'nün araştırmaya konu olan kitaplarının değerler ve söz varlığı bakımından incelenmesi sürecinde, bu konuya ilişkin tez, makale, dergi ve çalışmalardan faydalanılmıştır. Söz varlığı alt başlıklarının belirlenmesinde uzman görüşüne başvurulmuştur.

Çalışmada Schwartz'ın değer ölçeğinde verilen değer kodları; "güç (power), başarı (achievement), hazcılık (hedonism), uyarılma (stimulation), özyönelim (self-ditection), evrenselcilik (universalism), iyilikseverlik (benevolence), gelenekselcilik (tradition), uyum (conformity), güvenlik (security)." (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) ve söz varlığı unsurları "deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler, atasözleri" başlıkları ele alınarak bulgulara ulaşılmış ve yorumlanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi değerlerin belirlenmesi ve söz varlıklarının incelenmesi başlıkları altında ele alınmıştır.

"Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çıngıraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat, Yumurtadan Çıkan Öğretmen" adlı kitaplardaki veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiş olup değerler Schwartz'ın Değer Ölçeği esas alınarak söz varlığı unsurları: "deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler,

atasözleri” başlıkları ele alınarak ayrıntılı bir şekilde incelenip betimsel analiz yapılmıştır.

Betimsel analiz nitel araştırmada en temel analiz şeklidir. Betimsel analizde veri toplama yöntemlerinden olan görüşmeler gözlem ve dokümanlardan elde edilmiş olan verilerin konu, tema, soru temelinde çözümlenmesi ile ilerlenir. Toplanan veriler doğrudan alıntılarla incelenir ve sonuçlar bu alıntılarla desteklenip sunulur. Betimsel analiz konuyu görselleştirmede, tanımlamada ve açıklamada kullanılan birincil düzey analizdir. (Ekiz, 2020).

Türkçe Öğretim Programında söz varlığı unsurları yer almaktadır. T.4.3.11. Deyim ve atasözlerinin metnin anlamına katkısını kavrar. (MEB, 2019).

Çalışma konusu on çocuk kitabı ve bu kitaplara bağlı otuz hikâye baştan sona 3 farklı zamanda okunmuştur. Yardımcı kaynakların ilgili bölümleri de okunarak yapılmış olan değerlendirmeler ayrı başlıklar hâlinde sınıflandırılmıştır. Değerler Schwartz Değer Ölçeği çerçevesinde tespit edilmiştir. Söz varlığı unsurları ise “deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler, atasözleri” başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Tespit edilen değerlerin ve söz varlığı unsurlarının hangi kitaplarda ve sayfada yer aldığı tablolastırılmıştır. Eserlerde en fazla yer verilen değer ve söz varlığı unsuru analiz edilmiş, kitaplarda nasıl işlendikleri yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır.

3.5. Güvenirlik ve Geçerlik

Araştırmanın güvenirliğini artırmak amacıyla elde edilen veriler, alanında uzman iki akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Verilerin analiz süreci şeffaf biçimde açıklanmış, yorumlara doğrudan metinden örnekler verilmiştir. Bu teknik çalışmanın iç geçerlik ve güvenirliğini desteklemiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik yazdığı on çocuk kitabında yer alan 30 hikâye değerler ve söz varlığı unsurları bakımından incelenmiş ve bulgular elde edilmiştir. Tespit edilen bulgular açıklamalar ve tablolar yardımıyla yorumlanmıştır.

4.1. Eserlerin Schwartz'ın Değerler Ölçeği Açısından İncelenmesi

Bu bölümde Muzaffer İzgü'nün on çocuk kitabında tespit edilmiş olan değer ifadelerine ve bu ifadelerin yer aldığı bölümlere yer verilmiştir. Bu bağlamda kitaplarda yer alan değerler Schwartz'ın değerler ölçeğinden hareketle ayrı başlıklar hâlinde ele alınarak açıklanmış, değerlerin yer aldığı cümleler alıntı hâlinde kitap ismi ve değerlerin yer aldığı sayfa numaraları belirtilerek verilmiştir.

4.1.1 Güç

Güç, TDK sözlükte: “Fizik, düşünce ve ahlak yönünden bir etki yapabilme veya bir etkiye direnebilme yeteneği; çelim, efor.” olarak tanımlanmıştır.

Schwartz Değer Ölçeği'nde “Güç (power) değer kodu “Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü.” şeklinde verilmiştir. Yine aynı ölçekte verilen değerlerin alt değerleri şöyledir: Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görünümü koruyabilmek, sosyal saygınlık (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62).

Güç (Power) Değeri; “ Toplumun refahının ve ihtiyaçlarının karşılanması için ve bazı durumlarda düzenli sosyal münasebetlerin sürdürülmesi için arzu edilebilir olduğu gibi; organizmanın etkinlik ve kontrol isteğini dönüşmüş şekli” olarak tanımlanmıştır (Kaymakcan ve Meydan, 2012: 1577).

Sosyal güç sahibi olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde başka insanlar üzerinde baskınlık kurabilme ve onları kontrol edebilme gücüne sahiplik (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62).

şeklinde açıklaması verilen sosyal güç sahibi olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

İzgü'ye ait Sarı Zarf adlı öyküde babasına sarı bir zarfın içinde başka bir ile atamasının yapıldığının bildirilmesi üzerine Kadri ve ailesinin ailecek nasıl taşınacaklarını kara kara düşünmeleri, aynı zamanda Kadri'nin içten içe öğretmeninden, arkadaşlarından, doğduğu evden, mahallesinden ayrılacağı için üzülmesi ve babasıyla kurduğu diyalogdan sonra yaptığı gözlem yer almaktadır:

“Yüzü solmuş gibiydi; ama gözleri çakmak çakmak bakıyordu. İçinden birilerine kıızıyordu, müdürüne mi, kaymakama mı, valiye mi, yoksa yoksa Ankara'daki amcalara mı? Duymuştum bir kez babamdan, Ankara'da amcalar olurmuş, o amcalar tutar istediklerini istedikleri yere atarlarmış...” (YÇÖ/Sarı Zarf, s. 42)

4.1.2. Başarı

Başarı, TDK sözlükte: “Başarma işi, muvaffakiyet.” olarak tanımlanmıştır.

Başarı (Achievement) Değeri Schwartz Değer Ölçeği'nde “Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı yönelimi” şeklinde açıklanmıştır. Yine aynı ölçekte verilen değerlerin alt değerleri şöyledir: Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak ve zeki olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62).

Başarı, toplumsal seviyede bir görevin veya gayenin zafer elde ederek tamamlanmış olmasıdır. (Marshall, 1999: Akt., Albayrak, 2017: 169)

Başarılı olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde hedeflerine ulaşmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen başarılı olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Muzaffer İzgü'nün Anneannemin Apartman Kuzusu adlı hikâyesinde Metin'in anneannesinin kuzu beslemek istemesi ve almak için tutturması uzun uğraşlar sonrası amacına ulaşmasından ve buna bağlı sevincinden bahsedilmektedir:

“Anneanneciğim, o denli mutlu olmuştu ki, o donuk gözleri parlıyordu şimdi. Kuzuyla birlikte koşsak, sanırım ardımızdan yetişir gelirdi.” (AAK/Anneannemin Apartman Kuzusu, s. 36)

Çıngıraklı Çoban adlı kitapta babası ile çobanlığa gitmek için can atan Ali’nin babasını ikna etmesi üzerine görmeyi çok istediği dağın ardına ulaşması ve hayalini kurduğu ağaç kümesine ulaşması verilmiştir.

“Ali ağaç kümesine varmıştı bile. Demek çok uzaktan gördüğü ağaçlar bu ağaçlardı. Kocaman kocaman, birbirlerine kollarını açmışlar, sarılmışlar, yaprakları, dalları birbirine karışmış.” (Çıngıraklı Çoban, s. 25)

Muzaffer İzgü Eşeğin Türküsü adlı çocuk kitabında Kulağikesik isimli eşeğin sahibi tarafından köpek maması yapılacakken kaçtığından ve belli bir yaştan sonra kendi başının çaresine bakan serbest eşekler olarak bilinen yılkılık olmak için bir gece gizlice bulunduğu ahırdan kaçtığından ve kendini yılkılık yapmasından bahseder:

“Daha fazla düşünmedi Kulağikesik. Düşündükçe çok üzüliyordu. Koca şapkalı adam usuna gelince içi titriyordu.

Ama şimdi çok muthuydu. Artık onu kimse bulamayacaktı, kimse mamalık yapamayacaktı. O kendi kendini yılkılık yapmıştı.” (Eşeğin Türküsü, s. 19)

Karlı Yollarda isimli çocuk kitabında Cemşit’in annesinin hastalanıp yatağa düşmesi üzerine tedavisi için gerekli olan penisilin iğnesinin ilçede olması ve olumsuz hava koşullarından dolayı babası ile kimsenin gitmeye cesaret edememesi, Cemşit ve babasının ne olursa olsun iğneyi almak için zorlu koşullarda ilçeye gidip annesi ölmeden iğneyi alıp geri dönebilmeleri anlatılmaktadır:

“Köylüler bize;

‘Bravo, bravo, kimse gidemedi, ’diyorlardı.’ (Karlı Yollarda, s. 78)

Kardan adam yapma yarışması için karın yağmasını dört gözle bekleyen Tanay ve arkadaşlarının birincilik için ellerinden geleni yapmaları ve bunu elde etmeleri Sarı Şapkalı Kardan Adam isimli çocuk kitabında yer almaktadır:

“-Açıklıyorum çocuklar dedi, kardan adam yapma birinciliğini Tanay, Şebboy, Yeliz, Taner ve Cem’in olduğu ekip kazanmıştır. Kendilerini kutluyorum.

Sevinçten bağırmaya, hoplamaya, zıplamaya başladık. Kendi kendimizi alkışladık.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 60)

Uçan Eşek adlı çocuk kitabında köylülerin gelenek hâline getirdiği her sene yapılan eşek yarışına katılan Haydar ve eşeği Türkücü’nün birinci olması anlatılmaktadır:

“Yarışın bitiş yeri görünmüş, yarışın bitmesine çok az kalmıştı. Şimdi yanındaki eşekle burun burunaydılar. Yolun kıyısına birikmiş köylüler;

‘Haydi, Türkücü, yaşa!’ diye bağırıyorlardı.

Türkücü yanındaki eşeği de geçti. Artık haydar en öndeydi. Zaten yarışın bittiği yere de gelmişlerdi.” (Uçan Eşek, s. 66)

Yedi Renkli Saat adlı kitapta yer alan Denize Giden Yaprak öyküsünde denize ulaşmak isteyen yaprağın zorlu yolculuğu ve yardım alarak sonunda denize ulaşabilmesinden bahsedilmektedir:

“Bu koku?..Ormanın kokusu?.. Çamların, köknarların kokusu?.. Ovanın kokusu?.. Kekik, elma kokusu?.. Yo, hiçbirisi değil, bu koku deniz kokusu.

Denizin ortasındaydım.

Güneş gülümsüyordu bana. (YRS/Denize Giden Yaprak, s. 79)

Yetkin / muktedir olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde becerikli, üretken, yetkili ve etkili olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen yetkin/muktedir olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Muzaffer İzgü Anneannem Çamaşır Yıkıyor adlı öyküsünde Metin'in anneannesinin Portakallı Anneanne Deterjanı üretmesinden bahsetmektedir:

“Az önce sofradan artmış bir yığın portakal kabuğunu, böyle elma gibi hiç koparılmadan soyulmuş, upuzun kabukları bana verdi:

‘Haydi Metin’ dedi, ‘bunları o suyun içine daldır. Bak şurasından kabuğu kovanın yanına tuttur, gerisini sarkıt içine.’

Güldüm:

‘Portakallı anneanne deterjanları...’

‘Hı hı’ dedi anneannem.

Gözleri parlıyordu.

Birkaç gün küllü suyun böyle beklemesi gerekiymiş. Ne denli çok durursa o denli güzel işe yorarmış.” (AAK/Anneannem Çamaşır Yıkıyor, s. 97)

Muzaffer İzgü Yedi Renkli Saat kitabında yer alan Oyuncakçı Dede öyküsünde oyuncakları tamir konusunda becerikli olan Oyuncakçı Dede'den bahseder:

“Şimdiye dek Oyuncakçı Dede'nin hiçbir oyuncağı onarmamışlığı olmamıştır. Hangi oyuncak olursa olsun, onu Oyuncakçı Dede onarır. Bazı oyuncakları geç onarır ama onarır.” (YRS/Oyuncakçı Dede, s. 20)

Yine aynı öykünün devamında Oyuncakçı Dedenin robot icat etmesi anlatılmaktadır:

“Oyuncakçı Dede çok muthuydu. Güliüyordu.

‘Görüyor musunuz, görüyor musunuz, yıllardır boşuna çalışmamışım’ diyordu.

Hepimizin gözü robottaydı. Oyuncakçı Dede'nin elinde bir kutu, onun üzerinde bir takım kollar ve düğmeler vardı, onlara basarak robotu yönetiyordu.” (YRS/Oyuncakçı Dede, s. 28)

Hırslı olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde (amaçları doğrultusunda) sıkı çalışmak, tutkulu olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen hırslı olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı çocuk kitabında Tanay'ın yarışmada birinci olmak için sıkı çalışmasından bahsedilmektedir:

“-Arkadaşlar, diye bağırdım, sözse zaman yitirmeyelim, yapsınlar da görelim, haydi işimize bakalım.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s.48)

Zeki olmak

TDK sözlükte zeki kavramı; “Anlama, kavrama yeteneği olan, zekası olan; anlaklı, zeyrek.” olarak verilmiştir.

Schwartz Değer Ölçeği'nde akıllılık, mantıklı düşünebilme, bilgelik (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen zeki olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Anneannem Çamaşır Yıkıyor adlı çocuk kitabında Metin'in anneannesinin aklını kullanması ve çamaşırları küllü su ile yıkayarak lekeleri çıkarması anlatılmaktadır:

“Haydar Bey;

‘Deterjan kullanmıyor musunuz?’ diye sorunca anneannem;

Hiç kullanmaz olur muyuz, anneanne deterjanı...’ dedi. ‘Küllü su Haydar Bey, küllü s.’” (AAK/Anneannem Çamaşır Yıkıyor, s. 104)

Eşeğin Türküsü kitabında Kulağikesik adlı eşeğin sahibi ve kara şapkalı adamın konuşmalarından mamalık yapılacağını anlamasından bahsedilmektedir:

“Aaaa!..İşte o anda Kulağikesik anlayıverdi. Yaşlanmıştı, ama yine de kurnazdı. Hemen o anda kendisinin niçin satıldığını anlamıştı.” (Eşegin Türküsü, s. 6)

Uçan Eşek adlı çocuk kitabında şehirden köye ziyarete gelen Murat ve köyde yaşayan Haydar’ın çobanlık sırasında akan suda yüzmeye çalışmaları, Haydar’ın akıntıya kapılması üzerine Murat’ın onu kurtarmak için aklını kullanarak çözüm üretmesi anlatılmaktadır:

“Murat;

‘Haydar!’ diye bağırdı. ‘Bak, tam uçurumun dibindeyiz. Eğer böyle biraz daha kalacak olursak, benim de gücüm tükenecek. O zaman aşağıyı boylayacağız. Sen şimdi benim belime sarıl, iki elim boşta kalsın ki, dalı tutarak kurtulmaya çalışalım.” (Uçan Eşek, s.48)

4.1.3. Hazcılık

Schwartz Değer Ölçeği’nde hazcılık (hedonism) değeri “Bireysel zevke, hazzaya yönelim” şeklinde açıklanmıştır. Hazcılık değeri ile alakalı alt değerler ölçekte şöyle verilmiştir: Zevk, hayattan tat almak ve isteklerine düşkün olmak (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61)

“Hazcılık değerinin ve içerdiği alt değer maddelerinin tanımlayıcı hedefi, organizma olarak canlıların ihtiyaçlarından ve onları tatmin etmekle ilgili zevklerden türemiştir. Bu değer tipinin motivasyonel hedefi, bireyin kendi kendini memnun etmesi ve duygusal olarak yüceltmesi olarak tanımlanabilir” (Schwartz, 1992 ve Schwartz, 2009: Akt., Göldağ, 2015).

Haz kavramı *“bir şeyin insanda uyandırdığı hoşlanma duygusu ”*nu (TDK, 2025) ifade ederken aynı zamanda *“bir şeyden duyusal veya manevi sevinç duyma”*yı (TDK, 2025) anlatır.

Hayattan Tat Almak

Schwartz Değer Ölçeği'nde yemek yemek, eğlenmek, cinsellik vb. günlük eylemlerden keyif almak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62). şeklinde açıklaması verilen hayattan tat almak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Çingiraklı Çoban isimli çocuk kitabında Ali'nin çobanlık sırasında bir şeyler yerken aldığı keyif ayrıntılarıyla verilmektedir:

“Dal parçasını havaya kaldırdı, dut ağacının dalına vurdu. Kocaman bir karadut burnunun üzerine düştü. Burnunu karaya boyadı, oradan çimenlere düştü. Ali hemen kaptı dutu ağızına attı.

‘Oh’ dedi, ‘ninemin dutundan güzel...’” (Çingiraklı Çoban, s. 27)

Aynı öykünün devamında su içerken haz alması yer alır:

“Umh, aman ne güzel!” dedi, ‘Bizim köyün suyu böyle değil.’

Tekrar avuçladı suyu. Bu kez hiç başını kaldırman kana kana içti.

‘oooh!’ dedi.” (Çingiraklı Çoban, s. 44)

Yine öykünün devamına bakıldığında Ali'nin yemek yerkenki mutluluğu ve aldığı keyif görülmektedir:

“İşte şimdi Ali'nin ağızına attığı yumurta parçası, yine bu Sarıkız'ın yumurtasıydı. Oh, bir de lezzetliydi ki, hele hele kuru soğanla, hele hele bu pınarın başında... en çok da Ali acıkmışken...” (Çingiraklı Çoban, s. 49)

Muzaffer İzgü'nün Eşeğin Türküsü adlı kitabında Kulağikesik'in bir şeyler yerken keyif almasından bahsedilmektedir:

“Çok lezzetliydi yiyecekler. Kıpır kıpır tazeydiler. Kokuları çok güzeldi. Yedikçe yiyesi geliyordu.” (Eşeğin Türküsü, s. 22)

Aynı kitapta Kulağikesik'in kendine sunduğu yeni hayattan aldığı tat ve mutluluk anlatılmaktadır:

“Kulağikesik çok muthuydu. Usuna köpek maması gelince birden başını havaya kaldırıyor, mavi gökyüzünü, ağaçları izliyordu. Yaşamayı seviyordu. Bahar bitecek, yaz gelecek, kış gelecekti. Kar yağacaktı. Soğuk olacaktı. Sert rüzgârlar esecekti. Üşüyecekti. Hiç artık ahırı olmayacaktı. Ama yaşamayı seviyordu. Olsun... Nasıl olsa bir mağara kovuğu bulurdu. Soğuktan, yağmurdan korunurdu.” (Eşeğin Türküsü, s. 25)

Yine aynı çocuk kitabının devamında yeni hayatıyla ilgili kurduğu cümleler verilmektedir:

“Doyasıya gezeceğim, yiyeceğim, içeceğim, kırların, dağların, derelerin, yamaçların tadını çıkaracağım...” (Eşeğin Türküsü, s. 28)

Eşeğin Türküsü kitabında kendini yılkılık yapan Kulağikesik’in bundan dolayı yeni hayatında yaşadığı mutluluk ve yaptıklarından duyduğu haz birden fazla yerde verilmektedir:

“-Oooo Yılkılık, gölün suyunu tüketeceksin, başını kaldır, dedi.

Yılkılık başını kaldırdı:

-İçtiğim en güzel su, dedi, tekrar dudaklarını suyun içine gömdü...” (Eşeğin Türküsü, s. 44)

Bir başka ifade:

“-İşte burada istediğim denli bağırabilirim, istediğim denli şarkı söyleyebilirim, dedi...”

Şarkısını söyledi.” (Eşeğin Türküsü, s. 50)

Başka ifade:

“-İşte burada istediğim denli bağırabilirim, istediğim denli şarkı söyleyebilirim, dedi...”

söyledi.” (Eşeğin Türküsü, s. 50)

Farklı bir ifade:

“Baharın ilk müjdesini gölün kıyısındaki bir koyungözü nergis haber verdi. Nergis onlara gülümsedi. Çok mutlu oldular, nergisin yöresinde dans ettiler. Bahar türküleri söylediler.” (Eşegin Türküsü, s. 57)

Karlı Yollarda adlı çocuk kitabında Cemşit ve Musa’nın okul yolunda nerede azıklarını yiyeceklerini konuşmaları üzerine duydukları mutluluktan bahsedilmektedir:

“‘Yo yo, en iyisi Çifoluk’ta yiyelim.’

‘Bir yumurta, bir biberli tuz, bir soğan, bir ekmek, birde su...’

‘Oh!..’

Koşarız ha koşarız. Tepeleri yel gibi aşar, düzlüklerde kuş gibi uçarız.”
(Karlı Yollarda, s. 15)

İsteklerine Düşkün Olmak

Schwartz Değer Ölçeği’nde rahatına önem vermek, hoşlandığı şeyleri yapmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen isteklerine düşkün olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Eşegin Türküsü adlı kitapta Kulağikesik’in hoşuna giden bir durumdan bahsedilmektedir:

“Kulağikesik suyun içine ayaklarını soktu. Su buz gibiydi. Hoşuna gitti.”
(Eşegin Türküsü, s. 26)

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı çocuk kitabında kızakla kaymaktan hoşlanan çocukların bir an önce kayabilmek için yarışmayı hemen sonlandırmak istemelerinden bahsedilmektedir:

“Yine kar yağmaya başladı... Bütün yarışmacılar yarıştığımızı unuttuk, sevinçle oynamaya, dans etmeye başladık. Bir an önce yarışmayı sonuçlandırıp kızakla kayacaktık.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 53)

Muzaffer İzgü’nün Yedi Renkli Saat adlı öyküsünde Ferhat’ın resim çizmeyi sevmesi anlatılmaktadır:

“Ben resim yapmayı çok seviyorum.

Her şeyin resmini yapıyorum.” (Yedi Renkli Saat, s. 9)

4.1.4. Uyarılma

Schwartz Değer Ölçeği’nde uyarılma (stimulation) değeri “Heyecan ve yenilik arayışı” şeklinde açıklanmıştır. Uyarılma değerinin alt değerleri ise şöyledir: Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak ve heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62).

Heyecanlı bir yaşam

Schwartz Değer Ölçeği’nde heyecan verici deneyimler yaşamak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen heyecanlı bir yaşam değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Çıngıraklı Çoban adlı çocuk kitabında Papatya’nın ağabeyi ile ilk kez çobanlığa gidecek olmasının heyecanını yaşaması ve göreceği yerleri merak etmesi anlatılmaktadır:

“Her zaman başını yastığa koyar koymaz uyuyan Papatya, o gece çok zor uyudu. Hep koyunları, kuzuları düşünüyordu. Yolda göreceği şeyleri düşünüyordu. Abisinin anlattığı o karanlık dağlar nasıl dağlardı? Kuruçay nasıl döne dolana akıyordu? Serçe Pınarı’nın suyu gerçekten şerbet gibi miydi? (Çıngıraklı Çoban, s. 71)

Eşeğin Türküsü kitabında Muzaffer İzgü Kulağikesik’in mamalık olmamak için sahibinden ve bulunduğu ahırdan kaçması üzerine yeni bir hayata başlamasından bahseder:

“Çok heyecanlıydı. Hep bu kapıdan sahibiyle birlikte çıkmıştı. Şimdi bu gecenin karanlığında bir başına çıkacaktı.” (Eşeğin Türküsü, s. 12)

Uçan Eşek isimli kitapta Murat’ın köye gidecek ve yeni deneyimler yaşayacak olmasından duyduğu heyecan verilmektedir:

“Ya eŖeęe binmesi? Kimbilir ne hoŖ olurdu. Ŗimdiye dek hep otobüŖe, dolmuŖa binmiŖti.” (Uçan EŖek, s. 6)

DeęiŖken bir hayat yaŖamak

Schwartz Değer Ölçeği’nde meydan okuma, yenilik ve deęiŖim ile dolu bir yaŖam (KuŖdil ve KaęıtçıbaŖı, 2000: 61-62) Ŗeklinde açıklaması verilen deęiŖken bir hayat değerine iliŖkin incelenmiŖ olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler Ŗöyledir:

EŖeęin Türküsü adlı çocuk kitabında mamalık olmamak için sahibine meydan okuyan Kulağikesik anlatılmaktadır:

“-Kaçarım, dedi. Ben de kaçarım...”

Kulağikesik kaçacaktı.” (EŖeęin Türküsü, s. 10)

Yine aynı kitabın devamında Kulağikesik’in yeni hayatından duyduğu mutluluğu anlatılmaktadır

“-Hayır, dedi, artık bunları hiç düşünmemeliyim, sahibim, ahırım orada kaldı. Ŗimdi ben yepyeni bir yaŖama baŖlıyorum. Sahibim beni yolkılık yapmadı ama, ben kendi kendimi yolkılık yaptım, yani emekli oldum. Ben Ŗimdi emekli bir eŖeęim artık. Doyasıya gezeceğim, yiyeceğim, içeceğim, kırların, dağların, derelerin, yamaçların tadını çıkaracağım...” (EŖeęin Türküsü, s. 28)

Uçan EŖek isimli kitapta Murat’ın ilk kez köye gitmiŖ olması deęiŖik bir oramda bulunmasından bahsedilmektedir:

“‘Haydi bakalım Haydar’ dedi. ‘Murat Ağabey’inle birlikte gidin. Bak, Murat Ağabey’in buraların yabancısı. Onun için onu değirmene sen götüreceksin.’” (Uçan EŖek, s. 26)

Cesur olmak

Schwartz Değer Ölçeği’nde gözüpek, yiğit olmak; macera arayan, risk alabilen olmak (KuŖdil ve KaęıtçıbaŖı, 2000: 61-62) Ŗeklinde açıklaması verilen cesur olmak değerine iliŖkin incelenmiŖ olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler Ŗöyledir:

Bulutlara Simit Satan Çocuk adlı öyküde simitlerin ıslanması dışında hiçbir şeyden korkmadığını söyleyen çocuktan bahsedilmektedir:

“Soğuktan hiç korkmam, kediden, köpekten hiç korkmam, karanlıktan da korkmam, bir yağmurdan korkarım, başıma naylonlar örterim, sırtıma naylonlar alırım ama yine de ıslanırım.

Benim ıslanmam önemli değil, yeter ki tablanın içindeki simitler ıslanmasın. Bir ıslandı mıydı sonra kimseye satamazsın.” (BSSÇ/Bulutlara Simit Satan Çocuk, s. 8)

Çıngıraklı Çoban isimli çocuk kitabında Ali’nin cesur olduğunu annesine söylemesi yer almaktadır:

“Ali annesine kollarını gösteriyor, pazılarını sıyırıyor;

‘Bak anne bak’ diyordu, ‘hiçbir şeyden korkmam, yanımda Akkuş var, sopa var.’” (Çıngıraklı Çoban, s. 68)

Karlı Yollarda adlı çocuk kitabında okul yolunda Cemşit ve arkadaşlarının kurt ve köpeklerden küçükleri korumak için gösterdikleri cesareten bahsedilmektedir:

“Küçükler ortada kalırlar, biz büyükler yanlarda, canavar atlarsa onları korumak için topuzlarımızı sıkı sıkı kavrarız, oklu okuna yayı takar, değneklinin eli havadadır, demirli sımsıkı demirine yapışmıştır.” (Karlı Yollarda, s. 9)

Aynı kitabın devamında Cemşit’in annesine ilçeden ilaç gerekmesi üzerine babasına zorlu kış koşullarında eşlik etmeye kimsenin cesaret edememesi ve Cemşit’in babasıyla gitmek istemesi anlatılmaktadır:

“‘Yok Cemşit, bu çocuk işi değil,’ dedi.

‘Ben çocuk değilim baba, ahacık beşinci sınıfım. Kohum güçlü, iyi balta tutarım, canavar saldırırsa baltayla onun başını yararım.’

‘Çok tehlikeli oğlum Cemşit, baharın okul yolu gibi değil ki. Geceye kalmamak için çok ivedi gitmek gerekli, sonra devrisi günü aynı ivedilikle buraya varmak gerekli, anana ilaç ne denli çabuk ulaşırsa, anan o denli çabuk kurtulur.’
(Karlı Yollarda, s. 54)

Yine aynı kitabın devamında Cemşit cesurluğu ile övünmektedir:

“Bu çok hoşuma gitmişti. Artık büyümüştüm, babamın yanında; babam canavara, kara kışa karşı beni yardımcı olarak yanında götürüyordu. Köyün hiçbir erkeği göze alamamıştı bu tehlikeli işi.” (Karlı Yollarda, s. 58)

Aynı kitapta bir başka yerde yine Cemşit’in cesurluğundan bahsedilmektedir:

“Babam arada bir soruyordu:

‘Korkuyor musun Cemşit?’

‘Yo baba.’

‘Amma bil ki şimdi canavar yok. Olsa seslerini duyardık. Birbirlerine haber ederler, biri yolda, haydi çevirelim diye. Bilirsin nasıl bağırırlar?’

‘Bilirim baba.’

Babam böyle anlattıkça kalın sopama ve elimdeki baltaya daha sıkı yapışıyordum. Anamı usuma getirince bacaklarıma, kollarıma öyle bir güç geliyordu ki, bu baltayla değil bir canavarı, iki canavarı bile haklayabilirdim.” (Karlı Yollarda, s. 63-64)

Uçan Eşek adlı kitapta akan suya düşen Haydar’ı kurtarmak için büyük bir cesaret gösteren Murat’ın her şeyi göze almış olması yer almaktadır:

“Murat;

‘Ne olursa olsun onu kurtarmalıyım’ dedi ve suya atladı,” (Uçan Eşek, s. 47)

4.1.5. Özyönelim

Schwartz Değer Ölçeği'nde özyönelim (self-ditection) değeri “Düşünce ve eylemde bağımsızlık.” şeklinde açıklanmıştır. Özyönelim değerinin alt değerleri şöyledir: “Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, bağımsız olmak ve kendisine saygısı olmak” (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62).

“Özyönelim değer tipinin tanımlayıcı hedefi, bağımsız düşünce ve eylemdir (Seçme, oluşturma ve araştırma). Öz yönelim kontrol ve üstünlük (ustalık) için organizmik ihtiyaçlardan, özerklik ve bağımsızlığın iç etkileşim gereksinimlerinden türetilmiştir” (Schwartz, 1992: 5, Schwartz, 2009: Akt., Göldağ, 2015: 113).

Yaratıcı olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde benzersiz olmak, hayal gücüne sahip olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen yaratıcı olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Çikolatadan Yapılmış Ev adlı öyküde Arzu'nun derste yazdığı düşü okumasından bahsedilmektedir:

“‘Bak’ dedi kardeşim, ‘bu kapı da çikolatadan...’

‘Olamaz’ diye haykırdım.

‘Her yer çikolata ablacığım.’

‘Evet yerler de, her yer çikolata olmuş...’” (KF/Çikolatadan Yapılmış Ev, s. 24)

Sarı Şapkalı Kardan Adam isimli çocuk kitabında Tanay ve arkadaşlarının hayal güçlerinin kullanarak sandığı otomobil gibi kullanmaları anlatılmaktadır:

“Kar eriyinceye dek o tahta sandık bizim otomobilimiz olmuştu. Ercan sandığın başına dikilmiş dolmuşçular gibi bağıırıyordu:

‘Haydi dolmuş kalkıyor, bir kişi, bir kişi...’” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 12)

Aynı kitabın devamında kardan adam yarışması yapan Tanay ve arkadaşlarının kardan adamın burnunu alışılmışın dışında yapmalarından bahsedilmektedir:

“Kardan adamımızı yapmıştık. Şimdi onu süsleyecektik... Öyle burun yerine havuç geçirmek yok, kaç gün önceden Yeliz çamurdan bir burun yapıp kurutmuş, onu kırmızıya boyamıştı.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 54)

Yedi Renkli Saat adlı öyküde Muzaffer İzgü Ferhat’ın çizdiği saatin gerçek bir saat gibi işlediğini hayal etmesinden bahseder:

“Bak Gül saatime...”

‘Hiş, resim o... Ama işliyor.’

‘Resim saat işlemez ki.’

“İşliyor, sabahları uyandırıyor bile, hem de müzikle.” (YRS/Yedi Renkli Saat, s. 14)

Merak duyabilmek

Schwartz Değer Ölçeği’nde her şeyle ilgilenmek, keşfedici olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen merak duyabilmek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Çıngıraklı Çoban adlı çocuk kitabında Ali’nin babasını birlikte çobanlığa gitmeye ikna etmesi üzerine gideceği yerlerde görececeklerini merak etmesinden bahsedilmektedir:

“‘Bu dağın ardında acaba ne var?’

Bir kez, babasının sözünü ettiği yabanarmudu o dağın ardındaydı. Sonra Serçe Pınarı da o dağın ardındaydı. Kim bilir daha başka neler neler görecekti.” (Çıngıraklı Çoban, s. 16)

Aynı kitabın devamında yine Ali’nin gideceği yerlerle ilgili düşünceleri verilmektedir:

“Şimdi o ağaç kümesini yakından görecek, belki de birinin üzerine çıkacaktı. Kim bilir, belki de içlerinden birinde hiç bilmediği bir meyve vardı.

Acaba var mıydı?” (Çıngıraklı Çoban, s. 22)

Eşeğin Türküsü isimli çocuk kitabında özgürlüğünü elde eden Kulağikesik gideceği ve göreceği yerlere merak duymaktadır:

“Çok uzaklardaki dumanlı dağlara gitmek istiyordu. Tepesini duman kaplamış dağlar çok uzaktaydı. Ama Kulağikesik oralara varacağına inanıyordu. Buranın da otları güzeldi ama kim bilir o dumanlı dağların otları nasıldı? Çok mu daha körpeydi, çok mu daha lezzetliydi. Kim bilir, belki o dağların suları kekik kokuluydu...” (Eşeğin Türküsü, s. 32)

Eşeğin Türküsü kitabının devamında yine Kulağikesik’in merak ettiği şeylerden bahsedilmektedir:

“-Hep şu tepenin ardını merak ettim, dedi. Kış günü karla kaplı tepesine baktım, ardını merak ettim. Acaba orada ne var?

Kulağikesik:

-Şaşılacak şey, dedi, ben de hep o tepenin ardını merak ettim. Çıkalım yola. Belki o tepenin ardında bir başka göl vardır, başka kuşlar vardır.” (Eşeğin Türküsü, s. 58)

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı çocuk kitabında Tanay’ın kardan adam yarışması için heyecanlanmasından, karın yağıp yağmadığını merak edip uyuyamamasından ve sürekli kontrol etmesinden bahsedilmektedir:

“Ay belki şimdi yağmaya başlamıştır.

Acaba bakıp gelsem mi? Son kez canım. Eğer yine yağmıyorsa bu kez uyuyacağım...” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 16)

Özgürlük

Schwartz Değer Ölçeği'nde düşünce ve eylemlerinde özgürlük (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen özgürlük değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Eşeğin Türküsü adlı çocuk kitabında Kulağikesik'in sahibinden kaçtıktan sonra özgür olmasının mutluluğundan bahsedilmektedir:

“Artık koşmasına hiç gerek yoktu. İnce dağ yolu başlamıştı. Kendini ne Çomar ne de sahibi bulabilirdi. Hele koca şapkalı adam hiç bulamazdı. Başını yukarıya kaldırdı, yıldızlara baktı, bağırdı:

-Özgürümm yıldızlar, aaaaiiii aaaaiiii aaaaiiii...” (Eşeğin Türküsü, s. 16)

Kendi amaçlarını seçebilmek

Schwartz Değer Ölçeği'nde kendi amaçlarını seçme hakkına sahip olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen kendi amaçlarını seçebilmek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Küçük Futbolcu adlı çocuk kitabında Okan'ın ileride hangi mesleği yapmak istediğine ilişkin düşüncesinden bahsedilmektedir:

“Ablacığım ben büyüyünce otobüs şoförü olacağım.” (Küçük Futbolcu, s. 8)

4.1.6. Evrenselcilik

Schwartz Değer Ölçeği'nde evrenselcilik (universalism) değeri “Anlayışlılık, hoşgörü ile tüm insanların ve tüm doğanın iyiliğini gözetmek.” şeklinde açıklanmıştır. Evrenselcilik değerinin alt değerleri ise şöyledir: Açık fikirli olmak, erdemli olmak, sosyal adalet, eşitlik, dünyada barışı istemek, güzel bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak ve iç huzur (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62).

Motivasyonel olarak evrensellik hedefi insanların tamamı için, doğa için anlayış, hoşgörü, takdir ile korumadır. (Schwartz, 1992: 11, Schwartz, 2009: Akt., Göldağ, 2015:114-115)

Erdemli olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde bilgelik; hayata karşı olgun bir anlayış sergilemek, iyi davranışlar sergilemek (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen erdemli olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Anneanneme Piyangodan Para Çıkıyor adlı öyküde Metin'in babasının öğüdü verilmektedir:

“Babam her zaman talih oyunlarının karşısındadır. Bize şunu söyler:

‘İnsan çalışarak, emeğiyle bir şeylerin sahibi olmalı. Havadan gelen para insanı tembel yapar.’ (AAK/Anneanneme Piyangodan Para Çıkıyor, s. 52)

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı kitapta Tanay ile Dede Karga arasında geçen diyalogda Tanay'ın kendisine yöneltilen yardım teklifini haksızlık olacağı için reddetmesi ve iyi davranış sergilemesi verilmektedir:

“Dede Karga, bir kez daha kendilerinin kardan adamı yapmalarını düşünmemi söyledi.

-Hayır dedim, kardan adamı arkadaşarımla birlikte yapacağım. Hem bizim kardan adamı siz yaparsanız bu bir yarışma olmaz ki.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 37)

Muzaffer İzgü Uçan Adam adlı öyküde Necati'nin babasının olağanüstü özelliklere sahip olduğunu arkadaşlarına söylemesi ve arkadaşlarının bunun gerçek olmadığını öğrenmesi üzerine Necati'ye karşı ılımlı yaklaşımları anlatılmaktadır:

“Öteki mahallede de benim gülle şampiyonu ve yüzme dünya birincisi olduğumu söylemişti. O sizin arkadaşınız çocuklar... Kimbilir, belki de kendisi yüzme birincisi olmak, gülle şampiyonu olmak istiyor, hı ne dersiniz?..

‘Belki de uçmak?’ dedi Özlem.

‘Evet’ dedi Necati'nin babası, ‘İsterse pilot da olabilir, ben karışmam’ dedi, yürüdü gitti.

O günden sonra hiçbirimiz hiçbir şey söylemedik Necati'ye. Hiç de yüzüne vurmadık. Her zaman onu oyunlarımıza aldık.”(YRS/Uçan Adam, s. 44)

Sosyal adalet

Schwartz Değer Ölçeği'nde haksızlıkları düzeltme, güçsüzleri koruyup kollama (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen sosyal adalet değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı çocuk kitabında Tanay ve arkadaşlarının kardan adam yarışmasında sonucun adil olması için tarafsız iki kişinin daha seçici kurula eklenmesi anlatılmaktadır:

“-Hangisi güzel oluyor Mustafa Amca?

-Yooo, dedi Mustafa Amca, hele bir bitirin bakalım. Hem bu yıl Salim Beyle hanımı Cemile Hanım da seçici kurulda...

-Oooo!.. diye bağırdık. Bu da nereden çıktı Mustafa Amca?

-Canım hiçbir kişilik seçici kurul olur mu? Ya ben haksızlık yaparsam... Değil mi ya?

Salim Bey ve Cemile Hanım sokağımızın yaşlılarıydılar. İkisinin de yarışan torunları yoktu.” (Sarı Şapkalı Kardan Adam, s. 52)

Beden Eğitimi Dersinde adlı öyküde bir öğrencinin annesinin “Her zaman hakkını ara” sözünden hareketle müdür beyin yanına giderek yaşadığı haksızlığı anlatmasından bahsedilmektedir:

“Kapıyı vurdum, girdim içeriye... Konuşamıyordum, hıçkırıyordum.

‘A a a’ diyor, ‘alay ediyorlar benimle’ diyemiyordum.

Müdür yerinden kalktı, yanıma geldi. Kolumdan tuttu, koltuğa oturttu.

‘Konuş çocuğum’ dedi.

‘Do... donumla alay ediyorlar’ dedim. ‘Öğretmen de, arkadaşlarım da alay ediyorlar...’

...

'Haydi yavrum, bugün izinlisin' dedi. 'Git evine!'

-Ondan sonraki derste şortum da oldu, atletim de... kaçığım Sadık Bey beni dövmedi..." (YÇÖ, Beden Eğitimi Dersinde, s. 35)

Dünyada barışı istemek

Schwartz Değer Ölçeği'nde savaş ve çatışmaların olmadığı bir dünya dilemek (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen dünyada barışı istemek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Uçurtmama Mektup Gönderdim isimli öyküde bir çocuğun uçurtmasına gönderdiği mektupta barışı istediğini belirtmesinden bahsedilir:

"'İnsanları çok seviyorum' yazdım, 'Hayvanları çok seviyorum' yazdım, 'Çiçekleri çok seviyorum' yazdım, 'Savaşı sevmiyorum, barışı seviyorum' yazdım. En sonunda da 'Öğretmenimi çok seviyorum' diye yazdım, yolladım uçurtmama..." (BSSÇ/Uçurtmama Mektup Gönderdim, s. 47)

Oyuncakçı Dede adlı öyküde Muzaffer İzgü Oyuncakçı Dede'nin her oyuncağı tamir etmesinin yanında savaşa yönelik tabanca tüfek gibi oyuncakları tamir etmemesi anlatılmaktadır:

"Hulki'nin Hollanda'dan gelen makineli tabancasını, çok yalvardı Hulki ama, ne eline aldı Oyuncakçı Dede, ne de onardı.

'Onu götür çöplüğe at' dedi. 'Çocuklar silahı sevmemeli... İnsanlar barışı sevmeliler... Tabanca, top, tüfek bana hep kavgayı anımsatıyor, onun için ben bu tür oyuncakları hiç sevmiyorum çocuklar...' (YRS/Oyuncakçı Dede, s. 21-22)

Çevreyi korumak

Schwartz Değer Ölçeği'nde doğayı korumak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen çevreyi korumak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Eşğin Türküsü çocuk kitabında Kulağikesik'in çevreye duyarlılığı aktarılmaktadır:

“Ah, ah, hiç böyle iştahla uyanmamıştı o ahırda. Şimdi öyle bir iştahı vardı ki, şu su kıyısındaki yiyeceklere saldırmak istiyordu.

Ama hayır, saldırmayacaktı o yiyeceklere. Onların köklerini, onların soğanlarını koparmayacaktı. Çünkü Kulağikesik o yiyeceklerin gelecek yıl da yetişmesini istiyordu.” (Eşğin Türküsü, s. 22)

4.1.7. İyilikseverlik

İyilik “*Karşılık beklenilmeden yapılan yardım; kerem, ihsan*” (TDK, 2025) şeklinde tanımlanmaktadır.

Schwartz Değer Ölçeği'nde iyilikseverlik (benevolence) değeri “Kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetmesi ve geliştirmesi” şeklinde açıklanmıştır. İyilikseverlik değerinin alt değerleri ise şunlardır: Yardımsever olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak, gerçek arkadaşlık, olgun sevgi, manevi bir hayat ve anlamlı bir hayat (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62)

Yardımsever olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde başkalarının refahı için çalışmak, duyarlılık (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen yardımsever olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Muzaffer İzgü'ye ait Çingiraklı Çoban adlı çocuk kitabında Papatya ve abisi Ali'nin yanlarına gelen kara kuru adamın açlığını fark etmesi üzerine yiyeceklerini onunla paylaşmaları anlatılmaktadır:

“‘Abi çok yazık’ dedi.

‘Ne olmuş Papatya?’

‘Çok açmış. Bizim azığı görünce...’

‘Evet, ne dedi?’

Fısıltıyla konuşuyorlardı:

‘Yumurtanın birini verelim, sonra o bir parça peyniri de... Benim çıkından da ekmek al...’” (Çingiraklı Çoban, s. 86-87)

Muzaffer İzgü’nün Eşeğin Türküsü adlı çocuk kitabında Kulağikesik’in ayağı sakat olduğu için aksayan arkadaşı Yılkılık’a yiyecek getirmesi anlatılmaktadır:

“Çoğu zaman soğuktan Yılkılık gölün kıyısına inemedi. Kulağikesik ona dudaklarının ucunda iki tutam ot getirdi.” (Eşeğin Türküsü, s. 57)

Denize Giden Yaprak adlı öyküde yaprağın sincaplara ve serçelere yardımcı olması verilmektedir:

“‘Sincap kardeş, getir cevizlerini benim altıma, ben onları korurum’ dedim.

Bir sevindi ki sincap. Getirdiği cevizleri yaprağımın altına bir bir yerleştiriyor, ben de cevizler yere düşmesin diye yaprağımla sıkı sıkı sarılıyordum.

Bir kezinde de, bir köpeğin önünden kaçan iki yorgun serçeyi konuk ettim. Bir yaslandılar bana, ikisi de uyudular. Uyku arasında bazen sığıyorlar;

‘Köpek köpek’ diye bağıyorlardı.

‘Yo, hayır, köpek falan yok, benim yanımdasınız, çok yukarıdasınız, buraya köpek, kedi, hiçbir şey gelemes’ diyordum.

Birbirlerine sokulup tekrar uykuya dahıyorlardı.” (YRS/Denize Giden Yaprak, s. 71)

Sorumluluk sahibi olmak

Schwartz Değer Ölçeği’nde (amaçları doğrultusunda) güvenilir, sorumluluklarını yerine getiren (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen sorumluluk sahibi olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Çingiraklı Çoban adlı çocuk kitabında Ali’nin çoban olmayı çok istemesi ve köylülerin güvenini kazanarak koyun ve kuzu sürülerini gütmesi anlatılmaktadır:

“Ali inanamıyordu. Onca koyun kuzuyu, bir başına Ali’nin buyruğuna veriyorlardı. Bir başına koyunları, kuzuları alacak, Ballıbağlar’a götürecek, güdecekti.” (Çingiraklı Çoban, s. 67)

Gerçek dostluk

Schwartz Değer Ölçeği’nde yakın, sıkı(destekleyici) arkadaşlık (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen gerçek dostluk değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

İzgü Eşeğin Türküsü adlı kitapta yolda karşılaşan iki eşeğin dostluğundan bahseder:

“Birbirlerinin sırtını dişleriyle kaşımaya başladılar.

İkisi de yılların yorgunuydular. Bu dağ havası, yayla suyu ikisine de iyi gelmişti. Şimdi de yalnızlıktan kurtuluyorlardı. İki arkadaş birbirlerine dayanarak güçlükleri yenerler, yaşamaya çalışırlardı.” (Eşeğin Türküsü, s. 39)

Aynı kitabın devamında Yılkılık’ın Kulağikesik’ten arkadaşı olarak bahsetmesi verilmektedir:

“Yılkılık tısladı, derin derin soludu:

-Şuracıkta iki aydır bir başımaydım, ne güzel sen geldin, bana arkadaş oldun, ama şimdi kalkıp gidiyorsun... Acaba diyorum, gerçekten çok yavaş gidersek ben de o dumanlı dağlara varabilir miyim? (Eşeğin Türküsü, s. 40)

Yine devamında birbirlerinden güç aldıkları anlatılmaktadır:

“Çok yavaş geldiler, baharı geçtiler, yazın yürüdüler... Birbirlerine şarkılar söylediler, masallar anlattılar... Yılkılık daha aksat oldu ama güçlendi. Kulağikesik ondan, o Kulağikesik’ten güç aldı. (Eşeğin Türküsü, s. 42)

Olgun sevgi

Schwartz Değer Ölçeği’nde derin duygusal ve ruhsal yakınlık duyma (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen olgun sevgi değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Muzaffer İzgü Çıngıraklı Çoban adlı kitabında Ali'nin annesine olan sevgisi anlatılmaktadır:

“Ne zaman babası böyle söylese, Ali'nin aklına hemen annesinin kokusu gelirdi. Ali annesinin kokusunu çok severdi. Hemen oturduğu yerden fırlar, annesi neredeyse boynuna atılır, annesini öper, koklardı.” (Çıngıraklı Çoban, s. 18-19)

Uçan Eşek adlı çocuk kitabında kendilerine misafirliğe gelen Murat'ı Haydar'ın çok sevmesi ve alıştığı için ayrılmak istememesi anlatılmaktadır:

“Murat, bir pazartesi günü köyden ayrıldı. O denli zor oldu ki ayrılmak...

Murat, kendini tanıyanların hepsine sarıldı. Çocukların ellerini sıktı. Ama Haydar, bir türlü bırakmak istemiyordu onu. Hep;

‘Gitme ağabey gitme’ diyordu.” (Uçan Eşek, s. 70)

Manevi bir hayat

Schwartz Değer Ölçeği'nde maddi esaslar yerine manevi duygu ve düşüncelerin baskın olması (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen manevi bir hayat değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Oyuncakçı Dede adlı öyküde Oyuncakçı Dede'nin çocuklara ait oyuncakları maddi bir kazanç olarak değil de sevdiği ve çocukları mutlu etmek istediği için tamir etmesi anlatılmaktadır:

“Oyuncakçı Dede oyuncağını onardım diye hiç kimseden para almaz ki. Hiçbir oyuncağı da geri çevirmez.” (YRS/Oyuncakçı Dede, s. 20)

Anlamlı bir hayat

Schwartz Değer Ölçeği'nde hayatta biramacı olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen anlamlı bir hayat değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Eşeğin Türküsü adlı çocuk kitabında Kulağikesik'in mamalık olmaktan kurtulmak için köyünden uzaklaşması anlatılmaktadır:

“Ne denli köyünden uzaklaşırsa o denli mamalıktan uzaklaşıyordu. Onun için hep yürümek istiyordu. Dikenler çizmiyordu, canını acıtmıyordu, hep şarkı söylemek istiyordu.” (Eşegin Türküsü, s. 34)

4.1.8. Gelenekselcilik

Gelenek kavramı Türkçe Sözlük’te, *“bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar, anane, örf, tradisyon”* olarak açıklanmaktadır. (TDK, 2025).

Gelenekselcilik “Mannheim’in ütopya adını verdiği yeni bir dünya kurmak üzere tasarlanmış sert ideolojilere karşılık mevcut geleneksel düzeni, bir şekilde sürdürmeye yönelik ana yumuşak ideoloji olarak belirir” (Gencer, 2013: 260).

Schwartz Değer Ölçeği’nde gelenekselcilik (tradition) değeri “Kültürel ya da dinsel töre ve fikirlerle saygı ve bağlılık” şeklinde açıklanmıştır. Gelenekselcilik değerinin alt değerleri ise şunlardır: Alçakgönüllü olmak, dindar olmak, kendisine düşen hayatı kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı olmak ve mahremiyete - özel hayata saygı (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62)

Alçakgönüllü olmak

Schwartz Değer Ölçeği’nde mütevazı olmak, kendini geri planda tutmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen alçakgönüllü olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Murat’ın Haydar’ı akan suya kapılıp gitmekten kurtarması üzerine bu olayı kimseye anlatmaması Uçan Eşek adlı çocuk kitabında verilmektedir:

“‘Sen çok iyi bir ağabeysin Murat’ dedi.

‘Neden?’

‘Hiç.’

‘Ama durup dururken... Yoksa seni sudan kurtardığımı mı söylemek istiyorsun? Seni o durumda görünce elbette bırakamazdım.’

‘Çok sağ ol ağabey. Şimdi her şeyi olduğu gibi Veli Dede’ye anlatacağın diye korktum.’

‘Hiç anlatır mıyım? Hem unutamam Haydar bunu.’’ (Uçan Eşek, s. 52-53)

Kendine düşen hayatı kabullenmek

Schwartz Değer Ölçeği’nde hayatın kendine sunmuş olduğu şartları kabul etmek, boyun eğmek, kadercilik (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen kendine düşen hayatı kabullenmek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Bulutlara Simit Satan Çocuk adlı öyküde çocuk yaşıta olan Hasan ve iki ağabeyinin çalışmak zorunda olmayı kabullenmiş oldukları anlatılmaktadır:

“Biz sekiz kardeşiz, sekiz ekmek yeriz günde. Babamın aldığı para yetmez, onun için ben çalışırım. Ali ağabeyim çalışır, Ramazan ağabeyim çalışır, ötekiler daha ufaklar.” (BSSÇ/Bulutlara Simit Satan Çocuk, s. 7)

Aynı öykünün devamında Hasan’ın çalışmak zorunda olduğunu kabullendiğinden tekrar bahsedilir:

“Canım çok ister, içimden geçer, hemen simitlerden bir tanesini kapayım, hart diye ısırayım ama ısıramam, çünkü o paradır, o parayı eve götürmek zorundayım, kardeşlerimin ekmeğine katkıda bulunmak zorundayım.” (BSSÇ/Bulutlara Simit Satan Çocuk, s. 10)

Denize Giden Yaprak adlı öyküde bulunduğu ağacın dalından düşeceğini kabullenmiş yaprak anlatılmaktadır:

“O yaprağın üzerinde bekledim tastamam bir gün. Sonra bir rüzgar çıktı, yaprak sallandı, ben aşağı doğru uçmaya başladım. Bu kez de iki dalın arasına takıldım. Sevindim. Ağacımdan ayrılmak istemiyordum. Üç gün orada kaldım. Yine kuşların seslerini, derenin sesini dinledim. Biliyordum, nasıl olsa bu dalın arasından da aşağıya düşecektim, ama toprağa düşersem gazel olurdum, düştüğüm dala baka baka ölür giderdim, ama dereye düşersem...(YRS/Denize Giden Yaprak, s. 71-72)

Yumurtadan Çıkan Öğretmen adlı öyküde Pınar'ın öğretmeninin geçim sıkıntısından dolayı ek iş yapmayı, kendine düşen bu sorumluluğu kabullenışı verilmektedir:

“Aması ne Pınar? Ayıp mı? Hiç de ayıp değil... Ama sen ille de bu işte bir ayıp arıyorsan, bana yumurta sattıranlar utansınlar. Karım, üç çocuğum, bir de annem var... Anneme ben bakıyorum. Altı kişiyiz evde. Evim kira...” (YÇÖ/Yumurtadan Çıkan Öğretmen, s. 20)

Sarı Zarf adlı öyküde Sadri'nin babasının tayin dolayısıyla başka şehre gitmek zorunda kalması üzerine Sadri'nin üzerine düşen sorumluluğu kabullenışı anlatılmaktadır:

“Minibüs kavaklı yolda yitti gitti...”

Kardeşim benim kucığımdaydı. Annem, bir elini bana, bir elini Sadri'nin omzuna atmıştı. Mavi gözleri yaş içindeydi.

Evin babası artık bizdik, Sadri ve ben.. biz ağlamamalıydık.. Ama ağlamamak olası mı?” (YÇÖ/Sarı Zarf, s.50)

Bir Oynasam, Bir Oynasam adlı öyküde çocuk olan Zeynep'in kendinden küçük kardeşlerine bakma, annesine yardımcı olma sorumluluğunu üstlenişini anlatılmaktadır:

“Anam, Şehmus' u doğurunca, bir hafta temizliğe gitmedi. Ama o bir hafta da oynayamadım. Anam yattı. Ben baktım öteye beriye... Yemek bile pişirdim. Suyu kattım tencereye, kaynadı, sonra içine saldım bulguru. Bulgur şişti şişti, yağı kızdırdım üzerine döktüm. Babam bir sevdi ki yaptığım bulgur aşını, anam bir sevdi ki;” (YÇÖ/Bir Oynasam, Bir Oynasam, s.53)

Aynı öykünün devamında yine Zeynep'in kardeşlerini bırakıp oyun oynamaya gidemeyeceğini kabullenışı anlatılmaktadır:

“Ama kuş olamam ki...”

Param yok, alamam ki...

Hepsi olsa bile, kardeşlerimi bırakıp gidemem ki!..” (YÇÖ/Bir Oynasam, Bir Oynasam, s.58)

Yine aynı öykünün devamında Zeynep’in sorumluluğunu kabullenişinden ancak oyun oynama isteğinden bahsedilmektedir:

“Anama acırım. Anam uyusun. Geçe Şehmus ağlayınca ben kalkarım, Güllüş su isteyince ben veririm, Aliş, ‘çiş’ deyince önüne naylonu ben koyarım. Yok yok, bunların hiçbirisi değil, isterse üç gün, isterse dört gün hiç uyumayayım, kardeşlerime bakayım; ama bir güncük olsun sabah çıkayım evden sokakta oynamaya, akşam döneyim. Ekmek istemem, aş istemem...” (YÇÖ/Bir Oynasam, Bir Oynasam, s.58)

Geleneklere saygılı olmak

Schwartz Değer Ölçeği’nde geçmişten kalan kültür öğelerini korumak ve yaşatmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen geleneklere saygılı olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Muzaffer İzgü’ye ait Cici Anne adlı öyküde Figen’in anneannesinin annesi kendi zamanında olan geleneği yaşatmak ister. Öyküde bu isteğinden bahsedilmektedir:

“‘Niçin olmasınmış?’ dedi Cici Annem, ‘biz eskiden kıra gittiğimizde, yanımızdaki yöremizdekilerle hemen tanışır, konuşur, ahbap olurduk.’

‘O zamanlar geçti Cici Anne’ dedi annem.

‘Kızım hiç insanlığın zamanı geçer mi?’” (KF/Cici Anne, s. 42)

4.1.9. Uyum

Schwartz Değer Ölçeği’nde uyum (conformity) değeri “Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması.” şeklinde açıklanmıştır. Uyum değerinin alt değerleri ise şunlardır: Kibarlık, itaatkâr olmak, ana babaya ve yaşlılara değer vermek ve kendini denetleyebilmek (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62)

İtaatkâr olmak

Schwartz Değer Ölçeği'nde söz dinleyen, saygılı, yükümlülüklerini yerine getiren olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen itaatkâr olmak değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Babaannemin Allı Yeşilli Topları adlı öyküde Umut'un büyüklerinin sözünü dinlediği anlatılmaktadır:

Annemi de kıramam, babamı da kıramam, babaannemi ise hiç kıramam ama hastalık dinleye dinleye, hapları dinleye dinleye usandım.” (BSSÇ/Babaannemin Allı Yeşilli Topları, s.21)

Sarı Şapkalı Kardan Adam adlı çocuk kitabında Tanay'ın annesinin uyumasını söylemesi üzerine sözünü dinleyerek uyumaya gitmesinden bahsedilmiştir:

“Annem saate baktı:

-Haydi git yat, dedi. Bakmışsın sabahleyin kalktığında her taraf bembeyazdır.

Koştum, annemi öptüm, babamı öptüm, anneannemi öptüm.

Yorganı başıma çektim.”(Sarı Şapkalı Kardan Adam, s.14)

Muzaffer İzgü'nün Uçan Eşek isimli kitabında Murat'ın köye davet edildiğinde yanıt olarak anne ve babasının kararının önemli olduğunu belirtmesi anlatılmaktadır:

“İlk sözü Veysel Amca söyledi:

'Benimle köye gelir misin Murat?'

Murat, bir anda böyle bir soruyla karşılaştığı için şaşırmış, sevinmesi mi gerek, üzülmesi mi gerek bilememişti.

Babasının ve annesinin yüzüne bakarak;

'Siz istiyorsanız giderim' dedi.(Uçan Eşek, s.6)

Beden Eğitimi Dersinde adlı öyküde annesine söz verdiği için yükümlülüğünün farkında olan ve sözünden dönmeyen çocuk anlatılmaktadır:

“‘Söz ana söz’ demişim o gün bugün.

Ben sözümünden dönmem. Hele hele anama verdiğim sözden.” (YÇÖ/Beden Eğitimi Dersinde, s.25)

Anne babaya ve yaşlılara değer vermek

Schwartz Değer Ölçeği’nde anne-babaya ve büyüklere saygı göstermek (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen ana babaya ve yaşlılara değer vermek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Babaannemin Allı Yeşilli Topları adlı öyküde Umut’un babaannesine verdiği değerden bahsedilmektedir:

“Bazen bu ağrı babaannemin yine sırtından çıkar gider ama bir-iki saat sonra. Sürekli ovarım o zaman babaannemin sırtını, omzunu.” (BSSÇ/Babaannemin Allı Yeşilli Topları, s.16-17)

4.1.10. Güvenlik

Schwartz Değer Ölçeği’nde güvenlik (security) değeri “Toplumda var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği” şeklinde açıklanmıştır. Güvenlik değerinin alt değerleri ise şunlardır: Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek, bağlılık duygusu ve sağlıklı olmak (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000, s. 61-62).

İyiliğe karşılık vermek

Schwartz Değer Ölçeği’nde yapılan iyiliklere karşı borçlu kalmaktan kaçınma (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen iyiliğe karşılık vermek değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

Denize Giden Yaprak adlı öyküde daha önce serçelere iyilik yapan yaprağın yardıma ihtiyacı olduğunda serçelerin iyiliğine karşılık vererek yaprağın istediği yere gitmesine yardımcı olmaları anlatılmaktadır:

“‘Serçeler beni tanımadınız mı, ben o yaprağım, sizi uyuttum, yorgan oldum size, yatak oldum size, anımsıyor musunuz? hey duyuyor musunuz beni?’

Serçeler yanıma yaklaştılar, bana engel olan çalının üzerine kondular.

‘Ahsen burada’ dedi serçenin biri.

‘Sormayın’ dedim, ‘kısıldım kaldım. Bilmiyorum kaç gündür buradayım. Oysaki ben denize varmak istiyorum.’

Serçeler birbirlerine baktılar. Ayaklarıyla kondukları dal parçasını kaktırmaya başladılar. Gagalarıyla dal parçalarını alıp alıp denin suyuna atıyorlardı.

...

Serçeler çok yoruldular. Gece oldu. Gittiler. Sabah oldu. Yine geldiler. Yine ayaklarıyla, gagalarıyla bana yol vermeyen engeli yok etmeye çalıştılar. Öyle bir an oldu ki, serçenin biri bir dal parçasını kaldırır kaldırmaz kaymaya başladım. Hem de öyle hızlı kayıyordum ki, serçelere, ‘Hoşça kalın’ bile diyemedim.” (YRS/Denize Giden Yaprak, s.77-78)

Bağlılık duygusu

Schwartz Değer Ölçeği’nde aidiyet duygusu, başkalarını dikkate alarak hislerine yön verme, dikkate alma (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000: 61-62) şeklinde açıklaması verilen bağlılık duygusu değerine ilişkin incelenmiş olan çocuk kitaplarında rastlanan ifadeler şöyledir:

İzgü’ye ait Sarı Zarf adlı öyküde babasının tayininin çıkması üzerine alıştığı çevreden ayrılacak olduğunu düşünen Kadri’nin bağlı olduğu yerden ayrılacak olmanın verdiği üzüntü anlatılmaktadır:

“Ya ben öğretmenimden nasıl ayrılacağım? Arkadaşlarımdan nasıl ayrılacağım? Şu doğduğum evden, mahallemden nasıl ayrılacağım? Bakkal Mustafa Amca'yı görmeyecek miyim bir daha? İlk oyncağımı aldığım Sadi Amca'yı onu da mı göremeyeceğim? Tavuklarımız nasıl gider o ilçeye? Hele hele süslü horozum!..” (YÇÖ/Sarı Zarf, s.39)

4.2. Eserlerin Türkçe Söz Varlığı Açısından İncelenmesi

Bu bölümde Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik yazdığı “Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çıngıraklı Çoban, Eşegin Türküsü, Karlı Yollarda, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat, Yumurtadan Çıkan Öğretmen” isimli çocuk kitaplarındaki söz varlığı unsurları (deyimler, atasözleri, ikilemeler, yansıma sözcükler) her bir kitap için ayrı olarak incelenmiş ve bulgular ortaya konmuştur. Söz varlığı tespit edilen cümlelerin hangi sayfada yer aldığına ilişkin bilgi yay ayrıç içerisinde belirtilmiştir. Bir söz varlığına ait birden fazla örneğe ulaşıldığında bir örnek cümle verilmiştir. Kitaplar alfabetik olarak sıralanmıştır.

4.2.1. Deyimler

Çalışmanın bu bölümünde “Deyimlerin kullanım sıklığı nedir?” alt problemi bağlamında bulgular verilmiştir.

Çocuk kitaplarında kullanılmış olan deyimlerin fazla olması sebebi ile her kitap ayrı olarak tablo hâlinde incelenmiştir. Deyimler içerisinde geçen cümlelerle beraber verilmiş olup deyimlerin yer aldığı kitap adı kısaltması ve sayfası yay ayrıçla gösterilmiştir. İncelenen eserde birden fazla aynı deyme ulaşıldığı durumda tek bir örnek cümle yazılmıştır. Bazı uzun cümleler ise kısaltılmış olup vurgulanması gereken kısım aktarılmıştır.

Tablo 4. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	f	%
Anneannemin Apartman Kuzusu	akıl danışmak	1	1,61
	akıl vermek	1	1,61
	çocuk gibi	2	3,22
	davul gibi	1	1,61
	el işi	1	1,61

	fır dönmek	1	1,61
	gözleri parlamak	1	1,61
	hak vermek	1	1,61
	içini çekmek	2	3,22
	kafasına koymak	1	1,61
	kahkahadan kırılmak	1	1,61
	karar vermek	1	1,61
	karşı koymak	1	1,61
	kaşlarını çatmak	1	1,61
	kestirip atmak	1	1,61
	ne denli	1	1,61
	saplanıp kalmak	1	1,61
	soluk soluğa kalmak	1	1,61
	söze karışmak	1	1,61
	tulum gibi	1	1,61
	yanıt vermek	2	3,22
	yerinde duramamak	1	1,61
Anneanneme Piyangodan Para Çıkıyor	ağzından kaçırmak	1	1,61
	başının etini yemek	1	1,61
	dalıp gitmek	1	1,61
	iştahı açılmak	1	1,61
	göz kırpmak	1	1,61
	gözü tok	1	1,61
	söz etmek	1	1,61
	yanıt vermek	1	1,61
Anneannem Çamaşır Yıkıyor	can kulağıyla dinlemek	1	1,61
	göz kırpmak	1	1,61
	hop oturup hop kalkmak	2	3,22
	iştaha gelmek	1	1,61
	karar almak	1	1,61
	kestirip atmak	1	1,61
	ne denli	2	3,22
	sağ olun	2	3,22
	söküp atmak	1	1,61
	dalıp gitmek	1	1,61
Anneannem Hırka Örüyor	dert olmak	1	1,61
	donup kalmak	1	1,61
	evirip çevirmek	1	1,61
	hayran olmak	1	1,61
	içini çekmek	2	3,22
	işe yaramak	3	4,83
	sağ olmak	1	1,61
	var olmak	1	1,61
	yanıt vermek	1	1,61
	yer yerinden oynamak	1	1,61
	yüreği soğumak	1	1,61

zaman öldürmek	1	1,61
zevk almak	1	1,61
TOPLAM	62	%100

Elde edilen ve tablo ile gösterilen verilere göre “Anneannemin Apartman Kuzusu” adlı çocuk kitabında toplamda 62 deyim tespit edilmiştir. Bu deyimlerden içini çekmek $f(4)$, yanıt vermek $f(4)$, ne denli $f(3)$ ve işe yaramak $f(3)$ deyimlerinin eserde en sık tekrar eden deyimler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Anneannem **çocuk gibi**, hani biz çocuklar olumsuz bir yanıt karşısında başlarız ya, ‘Neden, niçin, niye?’ demeye.” (AAK, s. 7)

“Kimbilir babam evde olsaydı, o da **ne denli** şaşar, anneanneme duyurmadan, anneme fısıldardı.” (AAK, s. 9)

“Ühüü, anneannem bir kez bir şeyi **kafasına koymaya** görsün, onda yanıt çok.” (AAK, s. 9)

“... bilmem nere malıymış, anneannem onu üç aylığını aldığı zaman bilmem kaç liraya almış, **el işiymiş**, öyle makine işi değilmiş.” (AAK, s. 10)

“Annem **kestirdi attı**.” (AAK, s. 10)

“Hıh anneanne, şimdi ne **yanıt vereceksin** bakalım?” (AAK, s. 12)

“... orada bir kumrusu vardır, daha doğrusu bir çift kumrusu, sıkıştı mıydı onlara **akıl** bile **danışır**.” (AAK, s. 12)

“‘Siz bana **akıl verin** kumrularım, ben ne yapayım?’ der.” (AAK, s. 12)

“... zavalıcık bir yerde **davul gibi** şişip ölmüş gitmiş mi?” (AAK, s. 14)

“Kuzuların her günkü yayıldıkları yeri **fır dönüyormuş**.” (AAK, s. 14)

“Ben de istiyorum kuzu beslemesini ama anneme **hak veriyordum**.” (AAK, s. 18)

“... buna da **karşı koymazsın** ya’ dedi.” (AAK, s. 19)

“Anneannem *söze karıştı:*” (AAK, s. 22)

“Anneannem *içini çekti*, gözünden bir damla yaş sofranın üzerine pıt diye düştü.” (AAK, s. 24)

“Annem iyice *kaşlarını çatmıştı.*” (AAK, s. 27)

“Anneanneciğim, o denli mutlu olmuştu ki, o donuk *gözleri parlıyordu* şimdi.” (AAK, s. 36)

“O denli çok yemek yer ki peynir niyetine, karnı *tulum gibi* şişer.” (AAK, s. 36)

“*Soluk soluğa*; ‘Hiş, Yılmaz’ın suyunu indirmeyi unutmayalım’ diyordu.” (AAK, s. 39)

“Öyle alışmışız ki parkta yürüye yürüye, *yerimizde duramıyorduk.*” (AAK, s. 40)

“Kahkahadan kırılıyorduk.” (AAK, s. 46)

“İrileşmişti, tüyleri uzun uzundu, büyümüşü ama *çocuk gibiydi*, anneannem gibiydi, canlı hopluyor, zıplıyor, oynuyordu.” (AAK, s. 46)

“Yılmaz bir şey anlamıyor ama anneannem *içini çekiyor*; ...” (AAK, s. 49)

“Boğazına bir şeyler *saplanıp kalıyordu.*” (AAK, s. 49)

“Birkaç gün önceden evde *karar verilmişti.*” (AAK, s. 49)

“Uuu, karışır mıyım anneannemin işine; birini derim, diğerini kazanır da sonra aylarca *başımın etini yer...*” (AAK, s. 58)

“Sen bir sade yağın kokusunu duyacaktın, aman aman bir *iştahın açılırdı* ki babana söylesek alsa ya, hiç olmazsa iki yüz elli gram.” (AAK, s. 60)

“Varsın olsunmuş, anneannemin *gözü tokmuş*, on gün sonra bir daha bilet alır, bir buçuk milyar daha almış, ne olacakmış yani...” (AAK, s. 67)

“Bazen yemekte *ağzından kaçırdı*: ‘122318’ diyordu.” (AAK, s. 72)

- “Bana **göz kırpyordu**: ‘Hı doğru değil mi Metin?’ ” (AAK, s. 73)
- “Verirken iki **söz edecekti**.” (AAK, s. 77)
- “Anneannem gözlerini bir noktaya dikeyor, **dalıp gidiyordu**.” (AAK, s. 79)
- “Her çamaşır günü anneannem **hop oturur hop kalkar**.” (AAK, s. 85)
- “Ben simitçi çocuğu **can kulağıyla dinliyordum**.” (AAK, s. 93)
- “Anneannenın deterjanı en iyi deterjandır, kirleri **söker atar**, çamaşırı burcu burcu yapar!” (AAK, s. 96)
- “Anneannemin dediklerini yaptım. **Göz kırptım**.” (AAK, s. 96)
- “Anneannem **kestirdi attı**...” (AAK, s. 98)
- “Amanın, öyle bir **iştaha gelmişti** ki pata pat pata pat, ne Haydar Bey’i gördü ne anneannemi.” (AAK, s. 103)
- “**Sağ olun, sağ olun**” dedi. (AAK, s. 103)
- “Bir hafta sonra bizim apartmanda **yer yerinden oynuyordu**.” (AAK, s. 106)
- “Apartman **karar almıştı**.” (AAK, s. 107)
- “Hiçbir işe yaramadı.” (AAK, s. 112)
- “Durur, yünü okşar, gözleri bir noktada, **dalar gider**.” (AAK, s. 112)
- “Sonra **içini çeker**...” (AAK, s. 112)
- ““ Oh **yüreğin soğudu** mu?’ dedi.” (AAK, s. 116)
- “... kendine öyle bir diz battaniyesi ördü ki, üzerindeki işe herkes **hayran oldu**.” (AAK, s. 118)
- “Anneannem galiba söküp söküp örmekten **zevk alıyordu**.” (AAK, s. 120)
- “Ne yapsın işte, örerek, sökerek bir tür **zaman öldürüyor**.” (AAK, s. 120)
- “Hepimize **dert olmuştu**.” (AAK, s. 124)

““Özür dilerim anneanneciğim’ diyordum.” (AAK, s. 126)

“Annem *dondur kaldı*.” (AAK, s. 128)

“*Sağ ol var ol* anneanneciğim!..” (AAK, s. 128)

Tablo 5. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Bulutlara Simit Satan Çocuk	burun buruna gelmek	1	3,44
	canı istemek	2	6,89
	elden gitmek	1	3,44
	elini sürmemek	1	3,44
	hak etmek	1	3,44
	içinden geçirmek	1	3,44
	içini ısıtmak	1	3,44
	katkıda bulunmak	1	3,44
	kendine gelmek	1	3,44
	kuyruk olmak	1	3,44
Babaannemin Allı Yeşilli Hapları	canı istemek	1	3,44
	hoşuna gitmek	1	3,44
	iyi gelmek	2	6,89
	karar vermek	1	3,44
	razı etmek	1	3,44
	razı olmak	1	3,44
	söz etmek	1	3,44
	yüzü gülmek	1	3,44
Gülen Aynalar	başı dönmek	1	3,44
	çekidüzen vermek	1	3,44
	çöp gibi	1	3,44
	dönüp dolaşmak	1	3,44
	uykusu derin olmak	1	3,44
	tanık olmak	1	3,44
Uçurtmama Mektup Gönderdim	bardaktan boşalırcasına	1	3,44
	kan ter içinde kalmak	1	3,44
	yanıt vermek	1	3,44
TOPLAM		29	%100

Tablo 5’te yer alan verilere göre “Bulutlara Simit Satan Çocuk” adlı çocuk kitabında toplamda 29 deyim tespit edilmiştir. Bu deyimlerden canı istemek *f* (3) ve iyi gelmek *f* (2) deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

- “... un orbası, içine de acı biber koyar ki, **içimi ısıtsın** diye.” (BSS, s. 8)
- “Halit Usta’nın sesiyle **kendime geldim**:...” (BSS, s. 9)
- “Ama hemen **kuyruk olmuş**.” (BSS, s. 9)
- “Hiç **canımız istemez** olur mu?” (BSS, s. 9)
- “... **içimden geçer**, hemen simitlerden bir tanesini kapayım...” (BSS, s. 10)
- “... kardeşlerimin ekmeğine **katkıda bulunmak** zorundayım.” (BSS, s. 10)
- “Yok yok, simitleri ısıramam, **elimi suremem**.” (BSS, s. 11)
- “İşte ondan sonra yakalanırsan yandın, tabla **elden gider**, simitler de dosdoğru hayvanat bahçesine.” (BSS, s. 11)
- “... bunlardan bir tanesini **hak ettin**...” (BSS, s. 12)
- “... belediye görevlisiyle **burun buruna geldik**.” (BSS, s. 14)
- “Duru hapların kutularına bakar, sonra **kararını verir**:...” (BSS, s. 17)
- “İşte şu hap Hayriyanım, bir **iyi geldi** sızılarıma, bir **iyi geldi**.” (BSS, s. 18)
- “Baktı, ilaçların rengi çok **hoşuna gitti**:...” (BSS, s. 18)
- “... annem çok söyledi ama bizimle birlikte oturmaya **razı edemedik**.” (BSS, s. 20)
- “... iyi ki de demedim çünkü **razı olmazdı**.” (BSS, s. 21)
- “Var sandığı ağrılardan sızılardan ötürü **yüzü** hiç **gülmeyen** babaannem, bir anda...” (BSS, s. 23)
- “Hiç mi hiç hastalıktan, ilaçlardan **söz etmiyordu** babaannem, helvalardan **söz ediyordu**.” (BSS, s. 24)
- “Hayır, benim **uykum** ok **derindir**.” (BSS, s. 29)
- “... Öyle **başım dönüyor** ki, ama hepiniz ocuksunuz, o zaman başka.” (BSS, s. 32)

“Ama durun, önce ışıklarımızı yakalım, kendimize bir *çekidüzen verelim*.” (BSSÇ, s. 32)

“ Kiminin altı şişman, üstü *çöp gibi*, kimininki tersi...” (BSSÇ, s. 34)

“*Dönüp dolaşıp* babamın kulübesinin olduğu yere gelirim.” (BSSÇ, s. 36)

“... böyle bir kakhaha seline ilk kez *tanık oluyordur*.” (BSSÇ, s. 36)

“Ah, dayım o denli rahat ki bir yandan ders çalışıyor, bir yandan bana *yanıt veriyor*...” (BSSÇ, s. 38)

“İşte tam o sırada uyandım, gerçekten *kan ter içindeyim*.” (BSSÇ, s. 40)

“... ama nasıl yağmur, *bardaktan boşalırcasına* değil, fiçılardan boşalırcasına yağan bir yağmur.” (BSSÇ, s. 43)

Tablo 6. “Çıngıraklı Çoban” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	f	%
Çıngıraklı Çoban	ad takmak	2	2,94
	ağzını açıp gözünü yummak	2	2,94
	akıl erdirmek	1	1,47
	akıp gitmek	1	1,47
	aklına gelmek	1	1,47
	aklında tutmak	1	1,47
	altın gibi	1	1,47
	anlam vermek	1	1,47
	bir deri bir kemik kalmak	2	2,94
	boncuk gibi	1	1,47
	çiçek gibi	1	1,47
	çocuk gibi	1	1,47
	gözleri parlamak	4	5,88
	gözü dalmak	1	1,47
	Gözü arkada kalmak	1	1,47
	gözünü dört açmak	1	1,47
	güneş açmak	2	2,94
	hoşuna gitmek	5	7,35
	inci gibi	1	1,47
	karar vermek	2	2,94
	kulaklarını dikmek	2	2,94
	kulak vermek	1	1,47
	ne denli	1	1,47
	ok gibi	2	2,94

ödü kopmak	1	1,47
önüne katmak	1	1,47
razı olmak	3	4,41
sağ ol	2	2,94
selam vermek	1	1,47
sesi soluğu kesilmek	1	1,47
sevinçten uçmak	2	2,94
soluk almak	1	1,47
söze karışmak	1	1,47
şaha kalkmak	1	1,47
şeker gibi	1	1,47
şerbet gibi	1	1,47
tos vurmak	1	1,47
uçup gitmek	1	1,47
uykuya dalmak	1	1,47
üzerine çullanmak	1	1,47
yanıt vermek	3	4,41
yel gibi	2	2,94
yerinde duramamak	1	1,47
yitip gitmek	2	2,94
yolunu tutmak	1	1,47
yüzünü ekşitmek	1	1,47
TOPLAM	68	%100

Belirlenen tablo verilerine bakıldığında “Çıngıraklı Çoban” adlı çocuk kitabında toplamda 68 deyme yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden hoşuna gitmek *f* (5), gözleri parlamak *f* (4) yanıt vermek (3) ve razı olmak *f* (3) deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Ali, babasıyla birlikte ilk kez çobanlığa çıktığında, bu *ad takılmıştı* ona.” (ÇÇ, s. 5)

“İnsanların yanından da *yel gibi* geçmiş, korkak köpeklerin arasından da *ok gibi* fırlamış,...” (ÇÇ, s. 12)

“Eh artık, Akkuş olacak da bir kurdun *hakkından gelemeyecek.*” (ÇÇ, s. 12)

“Sonra köpekler ayağa kalkmış, halkın arasında köyün *yolunu tutmuşlar.*” (ÇÇ, s. 13)

“**Hoşuna gittikçe** hoplamaya zıplamaya başlamıştı.” (ÇÇ, s. 14)

“Ama Ali **kararını vermişti.**” (ÇÇ, s. 14)

“Uzun süre evde bırakılmış, sonrada alanda oynamasına izin verilmiş **çocuklar gibiydi** kuzular.” (ÇÇ, s. 17)

“Sürü, Çıngıraklı Çoban’ın iki yanından sarı yün yumağı gibi **akıp gidiyordu.**” (ÇÇ, s. 23)

“Yüzlerce koyunu **önüne katmıştı.**” (ÇÇ, s. 24)

“Ali bir **anlam veremiyordu.**” (ÇÇ, s. 29)

“Hepsi birbirlerine iyice sokulmuşlar, sanki birlikte **soluk alıp** birlikte veriyorlardı.” (ÇÇ, s. 32)

“Ali, her zaman babasının bu koca kepeneği niçin taşıdığına **akıl erdiremezdi.**” (ÇÇ, s. 33)

“‘Orası bizim köyümüz’ dedi, ‘demek ki köyümüzde **güneş açtı.**’” (ÇÇ, s. 35)

“Akkuş **kulaklarını dikip** hırlayınca, onun baktığı yöne baktı.” (ÇÇ, s. 37)

“Sonra postacı babasına **selam verdi,** atını sürdü.” (ÇÇ, s. 38)

“... gördüklerini bir bir **aklında tutmaya** çalışıyordu.” (ÇÇ, s. 39)

“Ak, sarı, mavi renkli kelebekler sanki sürünün **çiçekleriymiş gibi,** durmadan sürünün üzerinde uçuyorlardı.” (ÇÇ, s. 40)

“O babasının anlattığı **şeker gibi** sudan içmek istedi.” (ÇÇ, s. 41)

“Yağmurda yıkanan koyunların tüyleri, **altın gibi** parlıyordu.” (ÇÇ, s. 42)

“... kuzular bir sıra dizilmişler, **inci gibi** ak dişleriyle kıpır kıpır otları kopararak yemeye çalışıyordu.” (ÇÇ, s. 43)

“‘**Aç ağzını, yum gözünü** baba!’ dedi.” (ÇÇ, s. 50)

“Babası, çaldığı ezgiyle birlikte, **gözleri dalmış**, kim bilir neler düşünüyordu.” (ÇÇ, s. 54)

“Ali, kocaman kepeneğin altında **yitip gitmişti**.” (ÇÇ, s. 55)

“... kimine **tos vurarak**, kiminin de üzerinden atlayarak Ali’nin yanına denk geldi, dikildi.” (ÇÇ, s. 55)

“**Yüzünü ekşitti**.” (ÇÇ, s. 59)

“**Razı olmuşlar** gibi.” (ÇÇ, s. 65)

“Babasının **gözleri** mutluluktan **parlıyordu**.” (ÇÇ, s. 66)

“**“Razı ol baba, razı ol baba, bak kaç kuzumuz olacak böylece’** diyordu sanki.” (ÇÇ, s. 66)

“O da bir yandan koşuyor, bir yandan **yanıt veriyordu**.” (ÇÇ, s. 68)

“**Gözleri parladı**.” (ÇÇ, s. 69)

“Bu kez papatya **sevinçten uçuyordu**.” (ÇÇ, s. 70)

“Serçe Pınarı’nın suyu gerçekten **şerbet gibi** miydi?” (ÇÇ, s. 71)

“... ah şöyle bir gözünü kapayıp **uykuya dalabilseydi**...” (ÇÇ, s. 72)

“**Sevinçten uçmasının** bir nedeni de, iki kuzusu olacaktı.” (ÇÇ, s. 76)

“‘Hey Akkuş’ dedi, ‘**gözünü dört aç**, sürüyü dağıtma, biz Papatya’yla su içeceğiz.’” (ÇÇ, s. 77)

“... yetişen otların arasında, **boncuk gibi** art arda dizilmişlerdi.” (ÇÇ, s. 78)

“Babasının söylediği **geldi aklına**:...” (ÇÇ, s. 80),

“Akkuş **yerinde duramıyordu**.” (ÇÇ, s. 84)

“Papatya **söze karıştı**.” (ÇÇ, s. 85)

“Havlama sesinden en çok arabanın önündeki **bir deri bir kemik** olan at huzursuz oluyordu” (ÇÇ, s. 88)

“Akkuş, Ali’nin ardı sıra, önü sıra bağlara doğru gidiyordu ama **gözü** hep **arkadaydı.**” (ÇÇ, s. 92)

“**Kulak verdi.**” (ÇÇ, s. 92)

“Akkuş **uçup gitmişti.**” (ÇÇ, s. 93)

“Birdenbire kara kuru adamın **üzerine çullandı.**” (ÇÇ, s. 96)

“Güçsüz hayvan, yediği bir kırbaçtan sonra, **şaha kalkmak** istedi ama yere kapaklandı.” (ÇÇ, s. 96)

“Kara kuru adam korkudan sap sarı olmuş, **sesi soluğu kesilmiş,**” (ÇÇ, s. 98)

“Hem de nasıl kaçma, **ödü kopa kopa,** belki bir kez daha...” (ÇÇ, s. 99)

Tablo 7. “Eşeğin Türküsü” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	f	%
Eşeğin Türküsü	ağız ağıza vermek	1	2,43
	başına iş açmak	1	2,43
	canını dişine takmak	1	2,43
	dile gelmek	1	2,43
	donup kalmak	2	4,87
	hoşça kal	3	7,31
	hoşuna gitmek	1	2,43
	içine ateş düşmek	1	2,43
	içini çekmek	2	4,87
	içi titremek	2	4,87
	iş yok	1	2,43
	iyi gelmek	1	2,43
	iz sürmek	1	2,43
	kafasına koymak	1	2,43
	karar vermek	2	4,87
	kulağına gelmek	2	4,87
	kulaklarını dikmek	3	7,31
	masal gibi	1	2,43
	ne denli	3	7,31
	özür dilemek	1	2,43
	uçup gitmek	1	2,43
	sağ ol	3	7,31
	sesini kesmek	1	2,43
	şaşıp kalmak	1	2,43
	tadını çıkarmak	1	2,43

yeri göğü inletmek	2	4,87
yığılıp kalmak	1	2,43
TOPLAM	41	%100

Elde edilmiş olan veriler doğrultusunda “Eşeğin Türküsü” adlı çocuk kitabında toplamda 41 deyim yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden hoşça kal *f* (3), kulaklarını dikmek *f* (3), ne denli *f* (3) ve sağ ol *f* (3) deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Kim bilir sahibi onu **ne denli** çok aramıştı.” (ET, s. 5)

“İşte bu gece şöyle bir güçlü rüzgâr eserse, **uçar giderdi** Kulağikesik.” (ET, s. 10)

“Ne olursa olsun, Kulağikesik **kararını vermişti**, gidecekti,” (ET, s. 12)

“Sen artık iyice yaşlandın Kulağikesik, sende artık **iş yok**, dediğini duymayacaktı.” (ET, s. 13)

“Hem de yeri göğü inletircesine...” (ET, s. 13)

“**İçini çekti**.” (ET, s. 13)

“Samanyolu, o **masal gibi**.” (ET, s. 14)

“Gecenin sessizliğindeki anırtı kayalardan kayalara çarparak geri **kulağına geldi**.” (ET, s. 16)

“Sanki yüzlercesi **ağız ağıza vermişler** şarkı söylüyorlardı.” (ET, s. 16)

“Mamalık olmak **içine ateş** gibi **düşmüştü**.” (ET, s. 18)

“Koca şapkalı adam usuna gelince **içi titriyordu**.” (ET, s. 19)

“Kurbağalar bir anda **seslerini kestiler**, ama biraz sonra.” (ET, s. 19)

“Haydi **hoşça kal...**” (ET, s. 24)

“-Ay **özür dilerim**.” (ET, s. 26)

“*Hoşuna gitti.*” (ET, s. 26)

“Demek ki beni mamacıya vermeyi çoktan *kafasına koymuş...*” (ET, s. 26)

“Doyasıya gezeceğim, yiyeceğim, içeceğim, kırların, dağların, derelerin, yamaçların *tadını çıkaracağım...*” (ET, s. 28)

“*Kulaklarını dikti*, başını havaya kaldırdı, üç kez salladı...” (ET, s. 28)

“Ama şarkıya başlar başlamaz *yer gök inliyordu.*” (ET, s. 29)

“Sen de *sağol* kirpi kardeş, dedi Kulağikesik.” (ET, s. 30)

“Bir şarkı söyledik, az daha köyden duyulacaktı, *başıma iş açacaktım.*” (ET, s. 32)

“Ah yoksa *dile* mi *geldi* Çomar, anladı mı sahibi Çomar’ın dilinden.” (ET, s. 34)

“Haydi gel ardımdan, ben *iz sürerim*, koku sürerim, çok geçmez...” (ET, s. 34)

“Kulağikesik oracıkta *donup kalmıştı.*” (ET, s. 35)

“Bu dağ havası, yayla suyu ikisine de *iyi gelmişti.*” (ET, s. 39)

“Kulağikesik *şaştı kaldı.*” (ET, s. 44)

“Yılkılık *canını dişine takmış* bütün gücüyle kurdun kafasına tekmeyle yapıştırmıştı.” (ET, s. 54)

“Kurt inleyerek doğrulmuş, ancak kendini mağaranın ağzına dek atabilmiş, oracıkta *yığılıp kalmıştı.*” (ET, s. 54)

Tablo 8. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	f	%
Karlı Yollarda	ağzı sulanmak	2	4,44
	aklına gelmek	1	2,22
	ardına düşmek	1	2,22
	cezasını çekmek	1	2,22
	çekip gitmek	2	4,44

çıt çıkmamak	2	4,44
dişinin kovuğuna bile gitmemek	1	2,22
donup kalmak	2	4,44
haber almak	1	2,22
hoşuna gitmek	1	2,22
içini çekmek	2	4,44
göz göre göre	1	2,22
göz göze gelmek	1	2,22
gözleri kan çanağına dönmek	1	2,22
gözlerinin içi gülmek	1	2,22
kaşlarını çatmak	1	2,22
keklik gibi	1	2,22
korku düşmek	1	2,22
kuş gibi	2	4,44
ne denli	2	4,44
öne düşmek	1	2,22
razı olmak	3	6,66
sonu gelmek	1	2,22
şaşırp kalmak	1	2,22
yalayıp yutmak	2	4,44
yanıt vermek	1	2,22
yel gibi	1	2,22
yola düşmek	1	2,22
yol gözlemek	2	4,44
yolu açmak	2	4,44
yolunu tutmak	2	4,44
yüzü gülmek	1	2,22
TOPLAM	45	%100

Elde eden veriler neticesinde “Karlı Yollarda” adlı çocuk kitabında toplamda 45 deyim yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden razı olmak $f(3)$, ağzı sulanmak $f(2)$, çekip gitmek $f(2)$, çıt çıkmamak $f(2)$, donup kalmak $f(2)$, içini çekmek $f(2)$, kuş gibi $f(2)$, ne denli $f(2)$, yalayıp yutmak $f(2)$, yol gözlemek $f(2)$, yolu açmak $f(2)$ ve yolunu tutmak $f(2)$ deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Artık bir yandan Sefil Dayı, bir yandan babam karı küreklerle atıp **yol açmaya** çalışacaklar.” (KY, s. 6)

“Ders bitiş zili çalınca, Musa’yla **yola düşeriz**, yanımızda da bizden daha küçükler, ellerimizde birer sopa.” (KY, s. 6)

“Analarımız *razı olurlar*, babalarımız *razı olurlar*, içimizden en büyüğümüzü de öncü seçerler. (KY, s. 8)

“Öncü *öne düşer*, öteki çocuklar ardına.” (KY, s. 8)

“... köy geride kalıp da Mortepe’yi aştık mıydı, içimize bir *korkudur düşer*.” (KY, s. 8)

“Bekleriz ki çıtırtının *sonu gelsin*.” (KY, s. 9)

“Canavarın dişlerini bileyerek, ‘Acaba önce hangi çocuğa saldırsam?’ diye düşündüğü *aklımıza gelir*.” (KY, s. 9)

“‘Hiç olur mu, bizim azık ne ki, onun *dişinin kovuğuna gitmez*, hopucuk *yalar yutar, ardımıza düşer*.’” (KY, s. 10)

“Kuş da mutlu, biz de mutlu, okulun *yolunu tutarız*.” (KY, s. 11)

“Bilirim saklandığı yeri, ama tam yanına varacakken, *keklik gibi* sıçrar, kaçır.” (KY, s. 13)

“Musa’nın da *ağzı sulanır* durur.” (KY, s. 15)

“Tepeleri *yel gibi* aşar, düzlüklerde *kuş gibi*, uçarız.” (KY, s. 15)

“Gözlerimizin içi güler.” (KY, s. 17)

“Ama biz *haberini alırız* çerçinin.” (KY, s. 19)

“Çocuklar tepenin başına çıkar, köyün döne dolana gelen *yolunu gözleriz*.” (KY, s. 20)

“Güloş Abla’ysa, her zaman ağlaya ağlaya *gözleri kan çanağı* gibi, oturduğu yerden kalkmıyordu.” (KY, s. 26)

“*Çekti gitti* bir yere, orada öldü kaldı.” (KY, s. 37)

“Yanmış, hırsızlığının *cezasını çekmiş*, ama o günden sonra bir daha yumurtanın yanına yaklaşmamış.” (KY, s. 46)

“Kimi, ona *yanıt veriyordu*.” (KY, s. 47)

“Komşular, Şimşat **göz göre göre** gidecek, yazık genç kadına.” (KY, s. 49)

“Ötekilerden **çıt çıkmıyordu**.” (KY, s. 50)

“Babam **içini çekti**, poflar gibi...” (KY, s. 56)

“Kaç gündür gülmeyen babamın **yüzü de gülmüştü**.” (KY, s. 57)

“Bu çok **hoşuma gitmişti**.” (KY, s. 58)

“Anamın **kaşları çatıldı**,...” (KY, s. 61)

“Orayı öyle sessiz geçeceğiz ki **kuş gibi**...” (KY, s. 65)

“Babam **dondu kaldı**, ben de **doldum kaldım**.” (KY, s. 65)

“Babam geldiğimiz köyün adını söyleyince doktor **şaşı kaldı**.” (KY, s. 71)

Tablo 9. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Küçük Futbolcu	deli olmak	1	3,33
	elinin altında olmak	1	3,33
	hoşuna gitmek	2	6,66
	karar kılmak	2	6,66
	karar vermek	4	13,3
	kendini kaptırmak	1	3,33
	ne denli	1	3,33
	sürpriz yapmak	1	3,33
Çikolatadan Yapılmış Ev	ağzı sulanmak	1	3,33
	aklına gelmek	1	3,33
	canı istemek	1	3,33
	fır dönmek	1	3,33
	kaşla göz arasında	2	6,66
	ne denli	1	3,33
	oflaya pufloya	1	3,33
	ortak olmak	1	3,33
	soluk almak	1	3,33
	tadı damağında kalmak	1	3,33
	yalayıp yutmak	1	3,33
	içini çekmek	1	3,33
Cici Anne	gözünü ayırmamak	1	3,33
	karşı çıkmak	1	3,33
	sürme çekmek	1	3,33
	şaka yapmak	1	3,33

TOPLAM	30	%100
--------	----	------

Elde eden tablo verileri doğrultusunda “Küçük Futbolcu” adlı çocuk kitabında toplamda 30 deyme yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden karar vermek $f(4)$, hoşuna gitmek $f(2)$, karar kılmak $f(2)$ ve kaşla göz arasında $f(2)$ deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“‘Bir işte **karar kılmayan**, boyuna fikir değiştiren insana maymun iştahlı denir.’” (KF, s. 7)

“E ne yapayım ben **kendimi kaptırıyordum**, elimde değil ki; işte o zaman fısıldadım ablama:...” (KF, s. 8)

“‘Ay Okan sen de ne olacağına bir türlü **karar veremedin**.’” (KF, s. 10)

“... okuyacağım okuyacağım, büyüyünce onlara **sürpriz yapacağım**, kasap olacağım.” (KF, s. 11)

“Şimdi siz inanmazsınız ama, bakkal olmak da **hoşuma gidiyor**.” (KF, s. 11)

“Her şey **elimin altında**.” (KF, s. 12)

“... **deli oluyor** insanlar, haydi ekran başına hücum...” (KF, s. 18)

“Sanırım Arzu dışında sınıfın hepsi bu ‘Aaaaaa’ sesine **ortak oldu**.” (KF, s. 22)

“Ah ah, benim de **ağzım sulanıyordu**, her şeye baktıkça.” (KF, s. 27)

“... çikolatanın **tadı damağında kalmıştı**.” (KF, s. 27)

“Can, odanın içinde **oflaya pufloya** geziyor, durmadan bir şeylere saldırıyordu.” (KF, s. 28)

“Oradan iki çay bardağı daha aldı, birini bana uzattı, birini kendi **yaladı yuttu**.” (KF, s. 30)

“Su içtiğimiz iki tas vardı, birini **kaşla göz arasında** Can yiyiverdi...” (KF, s. 30)

“Hemen **aklıma geldi**, bebeğimi koyduğum sele.” (KF, s. 30)

““Olur mu ama Can, benim de **canım** çok **istiyor**.”” (KF, s. 31)

“**Fırdönüyorum** iki göz evimizin içinde, yenecek bir şey arıyordum, ama bulamıyordum.” (KF, s. 31)

“**Soluk aldım**, kokladım.” (KF, s. 32)

“Anlatsam, kim bilir **ne denli** sevinirdi, **ne denli** yenecek şey bulurdu.” (KF, s. 32)

“... eskiden kadınlar gözlerine **sürme çekerlermiş**,...” (KF, s. 38)

““Yok Cici Anneciğim, **şaka yaptım**’ dedim.” (KF, s. 38)

“... Cici Annem, şimdi tam tersi, **gözünü** çevreden **ayıramıyordu**.” (KF, s. 41)

“Annem de **karşı çıktı**, anneannem de:...” (KF, s. 41)

“**İçini çekti**.” (KF, s. 47)

Tablo 10. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Sarı Şapkalı Kardan Adam	ağzı açık kalmak	1	7,69
	başına dikilmek	1	7,69
	canı istemek	1	7,69
	el ele vermek	1	7,69
	haber vermek	2	15,3
	hoş geldiniz	1	7,69
	işe yaramak	1	7,69
	karar vermek	1	7,69
	küp gibi	1	7,69
	uykusuz kalmak	1	7,69
	şaşırp kalmak	1	7,69
	yol gözlemek	1	7,69
	TOPLAM	13	%100

Elde edilen veriler neticesinde “Sarı Şapkalı Kardan Adam” adlı çocuk kitabında toplamda 13 deyim tespit edilmiştir. Bu deyimlerden haber vermek *f* (2) deyiminin eserde en sık kullanılan deyim olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Beş arkadaş öyle güzel bir kardan adam yapacağız ki, ötekilerin **ağzı açık kalacak.**” (SŞKA, s. 6)

“İşte bu Asu geçen yıl öteki mahallerinde öyle bir kardan adam yapmış ki gören **şaşmış kalmış.**” (SŞKA, s. 6)

“Üşümüştük ama eve girmeyi **canımız istememişti.**” (SŞKA, s. 10)

“Ercan sandığın **başına dikilmiş** dolmuşçular gibi bağııyordu...” (SŞKA, s. 12)

“Ay **hoş geldiniz.**” (SŞKA, s. 17)

“Tanay Hanım bizim için **uykusuz kaldı.**” (SŞKA, s. 32)

“Haydi Buket, **haber ver** bakalım Asu’ ya, görelim bakalım nasıl yapacaksınız kardan adamınızı? diyeceğim.” (SŞKA, s. 42)

“Ona Bakkal Mustafa Amca **karar verecek,** dedi Yeliz.” (SŞKA, s. 48)

“Baaaaak, dedi, kazak kolu ama, üf öyle güzel **işe yarıyor** ki...” (SŞKA, s. 48)

“Mustafa Amca’ya **haber verelim** mi?” (SŞKA, s. 58)

“**Elele vermiş** kardan adamımızın yöresinde dönüyor, şarkılar söylüyorduk.” (SŞKA, s. 58)

“Bakkal Mustafa Amca’nın ve Salim Amca’nın, Cemile Teyze’nin **yolunu gözlüyorduk.**” (SŞKA, s. 59)

Tablo 11. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Uçan Eşek	ad koymak	1	2,32

arkasına düşmek	1	2,32
burun buruna gelmek	1	2,32
çarşaf gibi	1	2,32
çıglık atmak	1	2,32
gönlünü etmek	1	2,32
gönlü razı olmamak	1	2,32
göze çarpmak	1	2,32
güneş batmak	2	4,65
haber vermek	2	4,65
hoş bulduk	3	6,97
hoşça kal	1	2,32
hoş geldiniz	10	23,2
iple çekmek	2	4,65
karanlık basmak	1	2,32
karar vermek	1	2,32
kulaklarını dikmek	1	2,32
küp gibi	1	2,32
rahat etmek	1	2,32
razı olmak	1	2,32
renk gelmek	1	2,32
sağ ol	1	2,32
silip süpürmek	1	2,32
söz vermek	2	4,65
şaka yapmak	1	2,32
yanıt vermek	1	2,32
yer açmak	1	2,32
yolunu tutmak	1	2,32
TOPLAM	43	%100

Elde edilen tablo verileri doğrultusunda “Uçan Eşek” adlı çocuk kitabında toplamda 43 deyim yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden hoş geldiniz $f(10)$, hoş bulduk $f(3)$, güneş batmak $f(2)$, haber vermek $f(2)$, iple çekmek $f(2)$ ve söz vermek $f(2)$ deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“... çok istemişlerdi onun birkaç gün daha kalmasını ama, o *razı olmamış*...”
(UE, s. 6)

“Batıda bir kızılık *göze çarpıyor*, biraz sonra *güneşin batacağını haber veriyordu*.” (UE, s. 9)

“‘*Hoş geldin* oğlumuz’ dedi.” (UE, s. 14)

- “‘Aman bunlar ne güzel bilyeler!’ diye **çığlık attı**.” (UE, s. 18)
- “Murat hepsine **yanıt veriyordu**.” (UE, s. 20)
- “‘Bak, sana **yer açtım** ağabey’ diyordu.” (UE, s. 22)
- “Murat da **arkasına düştü** ve değirmenin **yolunu tuttular**.” (UE, s. 27)
- “...‘**Hoş bulduk**’ diyordu.” (UE, s. 27)
- “‘Neden böyle **ad koydunuz?**’” (UE, s. 28)
- “Şöyle bir kır sofrasına oturup yemezse, dünyada **içi rahat etmez**.” (UE, s. 32)
- “‘O zaman kimseye bir lokma bırakmaz, koca lokantanın yemeklerini **siler süpürürdün**’ dedi.” (UE, s. 38)
- “Bu denli çok yediğine göre şöyle **küp gibi** olsan ya? dedi.” (UE, s. 38)
- “Ama Haydar’ın o durumda daha fazla kalmasına **gönlü razı olmayarak**, gitti, bacaklarını öne doğru çekti.” (UE, s. 42)
- “Oysa ki deniz yazın **çarşaf gibi** olurdu.” (UE, s. 46)
- “Haydar galiba **şaka yapıyordu**.” (UE, s. 47)
- “Çok **sağ ol** ağabey.” (UE, s. 52)
- “‘**Hoşça kal** dede’ dediler.” (UE, s. 54)
- “Eve vardıklarında **karanlık basmak** üzereydi.” (UE, s. 56)
- “Köyün havası ve suyu ona çok yaramış, yüzüne **renk gelmişti**.” (UE, s. 58)
- “Murat’la Haydar haftayı **iple çekiyorlardı**.” (UE, s. 61)
- “Ama **söz versin** bir daha beni düşürmeyeceğine.” (UE, s. 62)
- “Haydar’ın zorla **gönlünü ederek** eşeğin üzerine bindirdi.” (UE, s. 62)

“Eşek, *kulaklarını dikmiş*, burun deliklerini iri iri açmış, tozları yara yara koşuyordu.” (UE, s. 65)

“Şimdi yanındaki eşekle *burun burunaydılar*.” (UE, s. 66)

“Veysel Amca, Murat’ın Şevket Dayı’yla gitmesine *karar verdi*.” (UE, s. 70)

Tablo 12. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Yedi Renkli Saat	ağzı oynamak	1	1,69
	güneş batmak	2	3,38
	haber vermek	1	1,69
	keyfine diyecek olmamak	1	1,69
	yok olmak	2	3,38
Oyuncakçı Dede	burnunun dibine sokulmak	1	1,69
	geri çevirmek	1	1,69
	göz atmak	1	1,69
	iple çekmek	1	1,69
	kulağına inanmamak	1	1,69
	yanıt vermek	2	3,38
Uçan Adam	ağzından düşürmemek	1	1,69
	ayaklarını yerden kesmek	1	1,69
	görmezlikten gelmek	1	1,69
	kulağına gitmek	1	1,69
	ne denli	1	1,69
	sabrı taşmak	1	1,69
	söz etmek	1	1,69
	söz vermek	1	1,69
	yüzüne vurmak	1	1,69
Annemin Yaş Günü	aklını karıştırmak	1	1,69
	donup kalmak	1	1,69
	gözlerinin içi gülmek	1	1,69
	ne denli	2	3,38
	ortaya çıkmak	2	3,38
	ödü kopmak	1	1,69
	yüzünü buruşturmak	1	1,69
Köfteye de Makarnaya da Küsüm	burnunu çekmek	1	1,69
	canı istemek	1	1,69
	göz göze gelmek	1	1,69
	gözlerini kaçırmak	1	1,69
	işin içinden çıkmak	1	1,69
	karnı zil çalmak	1	1,69
	midesi kazınmak	1	1,69
	nar gibi	1	1,69

Denize Giden Yaprak	yalayıp yutmak	2	3,38
	çekip almak	1	1,69
	çekip gitmek	1	1,69
	göz kırpmak	1	1,69
	güneş batmak	2	3,38
	güneş doğmak	2	3,38
	hoşça kal	2	3,38
	kendine gelmek	2	3,38
	konuk etmek	1	1,69
	uykuya dalmak	1	1,69
	yanıt vermek	2	3,38
	yerine getirmek	1	1,69
	yolun açık olsun	1	1,69
	TOPLAM	59	%100

Tablo 12’de yer alan veriler neticesinde “Yedi Renkli Saat” adlı çocuk kitabında toplamda 59 deyim yer verildiği görülmüştür. Bu deyimlerden güneş batmak $f(4)$ ve yanıt vermek $f(4)$ deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“Ah, bir de renkli kalemlerin olunca, o zaman benim **keyfime diyecek yok.**” (YRS, s. 7)

“En sevdiğim oyunlar **güneş batarken** oynadığım oyunlardır.” (YRS, s. 10)

“Nasıl da unutmuşum saatim sabah olduğunu **haber veriyor.**” (YRS, s. 13)

“Aydedenin **ağız oynadı...**” (YRS, s. 15)

“Şimdi ilk su ve sabunla birlikte **yok olup** gideceğim şu banyonun deliğinden.” (YRS, s. 17)

“‘Tavuk’ dese, Tavuk hemen **yanıt verir;** ‘Gık k1...’” (YRS, s. 19)

“Hiçbir oyuncağı da **geri çevirmez.**” (YRS, s. 20)

“Sanki robotu görecekmışiz gibi, o kapının yakınına oturur, arada bir kapıdan yana **göz atarız.**” (YRS, s. 24)

“Haber kulaktan kulağa yayıldı; duyan **kulaklarına inanamadı...**” (YRS, s. 25)

“**İple çektik** cumartesi gününü.” (YRS, s. 25)

“Robot elektrikli süpürgeyi **burnumuzun dibine** dek **soktuğunda...**” (YRS, s. 30)

“Böyle uçarken **ayakları yerden kesiliyor** mu Necati?” (YRS, s. 36)

“Fazla değil, iki gün içinde bütün çocuklar öğrendik ve Necati’nin babasını **ağzımızdan düşürmüyoruz.**” (YRS, s. 37)

“Kimbilir bir oturuşta **ne denli** yemek yiyordur.” (YRS, s. 37)

“Neredeyse aramızda **söz de verecektik.**” (YRS, s. 39)

“Mahallemizin Uçan Adamı’nı **görmemezlikten geliyor.**” (YRS, s. 40)

“Sen görürsün, bir **kulağına giderse** Uçan Adam’ın, ...” (YRS, s. 40)

“**Sabrum taşıyor**, elbette söyleyeceğim.” (YRS, s. 40)

“Hiç de **yüzüne vurmamak.**” (YRS, s. 44)

“Babasından hiç **söz etmiyordu** artık.” (YRS, s. 44)

“Ay **aklımı karıştırma** Orhan, ne yaparsan yap, ben şimdi karnıyarık yapıyorum.” (YRS, s. 45)

“... tabağın içinde yeşil, beyaz, kırmızı karışımı salatam yavaş yavaş **ortaya çıkıyor.**” (YRS, s. 48)

“Tuz kavanozunu elime aldım, **ne denli** tuz atayım, bir tutam mı...” (YRS, s. 49)

“‘Ay yandı diye **ödüm koptu**’ dedi.” (YRS, s. 51)

“Koştum, koca bir kaşık aldım, ağzıma attım, **yüzümü buruşturdum...**” (YRS, s. 52)

“Annemin mutluluktan **gözlerinin içi gülüyordu.**” (YRS, s. 54)

“**Donduk kaldık.**” (YRS, s. 56)

“‘Ben küstüm işte, sana da, sana da, yemek de yemiyorum’ dedim **çıktım işin içinden.**” (YRS, s. 58)

“Nerde, **karnım zil çalıyor**, ne zil çalması davul çalıyor davul...” (YRS, s. 59)

“Odanın içini **mis gibi** köfte kokusu doldurmuş, benim **midem** açlıktan **kazınıyor**, ama ben sofraya küsüyorum.” (YRS, s. 59)

“Salatanın ortasında ağaç gibi duran yapraklar yok, demek abim **yalamış yutmuş.**” (YRS, s. 59)

“Babam arada bir fiş fiş **burnunu çekiyor**; sonra kocaman bir ekmek parçasını ağzına atıyor.” (YRS, s. 60)

“Onun **canı istiyor** ama, hem köfte istiyor, hem makarna istiyor, hem de çok istiyor...” (YRS, s. 62)

“Abim, ekmek selesini eline aldı, **göz göze geldik**, ben **gözlerimi kaçırdım.**” (YRS, s. 64)

“Buzdolabını açtım, işte köfteler, oracıkta, **nar gibi** kızarmış...” (YRS, s. 65)

“Sanki bu ince sesli kuş görevini **yerine getiriyormuş** gibi bir süre öttükten sonra **çekerek giderdi.**” (YRS, s. 68)

“**Güneşin doğduğunu** da ilk ben gördüm.” (YRS, s. 69)

“Bir kezinde de, bir köpeğin önünden kaçan iki yorgun serçeyi **konuk ettim.**” (YRS, s. 71)

“Birbirlerine sokulup tekrar **uykuya dalıyorlardı.**” (YRS, s. 71)

“Ama kurtuldum, çok güçlü, iri köpüklü sular beni oradan **çekip aldı.**” (YRS, s. 74)

“Güneş sanki bana hep **göz kırpyormuş** gibi geliyordu.” (YRS, s. 74)

“**Kendime geldiğimde** yanımda yöremde kurbağa kardeşler vardı.” (YRS, s. 74)

“*Hoşça kalın* kurbağa kardeşler...” (YRS, s. 75)

“Kaç kez *güneş battı* ve *doğdu*?” (YRS, s. 76)

“Güneş hiç *yanıt vermiyor* bana.” (YRS, s. 76)

““*Yolun açık olsun*’ dediler...” (YRS, s. 78)

Tablo 13. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki Deyimlerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Deyimler	<i>f</i>	%
Yumurtadan Çıkan Öğretmen	ayak bağı olmak	1	1,66
	başına dikilmek	1	1,66
	burun kıvrırmak	1	1,66
	dibini boylamak	1	1,66
	içini çekmek	1	1,66
	gözüm görmesin	1	1,66
	gözünün önüne gelmek	1	1,66
	hoşa gitmek	1	1,66
	razı olmak	1	1,66
	soluğu tutulmak	1	1,66
	takılı kalmak	1	1,66
	yanıt vermek	1	1,66
Beden Eğitimi Dersinde	alttan almak	1	1,66
	azar işitmek	1	1,66
	eli varmamak	1	1,66
	gözleri dolu dolu olmak	1	1,66
	gözü kararmak	1	1,66
	hakkını aramak	1	1,66
	kaşlarını çatmak	1	1,66
	ödü kopmak	1	1,66
	öne sürmek	1	1,66
	ses gelmek	1	1,66
	ses kesilmek	1	1,66
	soluğu tutulmak	1	1,66
	sözünden dönmek	1	1,66
	söz vermek	3	5
	şaşırp kalmak	2	3,33
	uçup gitmek	1	1,66
	yüzünü ağartmak	1	1,66
Sarı Zarf	bağrına basmak	1	1,66
	çekip gitmek	1	1,66
	içini çekmek	2	3,33
	göz göze gelmek	1	1,66
	gözleri çakmak çakmak	1	1,66
	yitip gitmek	1	1,66

	yüzü asılmak	1	1,66
	dal gibi	1	1,66
	içinden geçmek	1	1,66
	söz vermek	1	1,66
Bir Oynasam	şaşırp kalmak	1	1,66
Bir Oynasam	şu denli	1	1,66
	uykusunu almak	1	1,66
	yitip gitmek	1	1,66
	yok olmak	1	1,66
	dili tutulmak	1	1,66
Temsil	kem küm etmek	1	1,66
	sevinçten uçmak	1	1,66
	eline tutuşturmak	1	1,66
	eliyle koymuş gibi	1	1,66
Bir Karakaçanımız Vardı	hoşa gitmek	1	1,66
	hoşça kal	1	1,66
	söz vermek	1	1,66
	yer vermek	1	1,66
	boncuk gibi	1	1,66
Kargayla Dostluk	bulup buluşturmak	1	1,66
	göz göze gelmek	1	1,66
	TOPLAM	60	%100

Elde edilen veriler kapsamında “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” adlı çocuk kitabında toplamda 60 deyim yer verilmiştir. Bu deyimlerden söz vermek $f(4)$ ve içini çekmek $f(3)$, hoşa gitmek $f(2)$, yitip gitmek $f(2)$ ve göz göze gelmek $f(2)$ deyimleri yüksek frekanslı veriler olarak tespit edilmiştir. Eserde yer alan deyimler şu şekildedir:

“‘Haydi Pınar, bakkaldan beş yumurta al gel’ dediğinde, yine *gözlerimin önüne geliyordu...*” (YÇÖ, s. 7)

“*İçimi çektim...*” (YÇÖ, s. 8)

“Onları *gözüm görmesin* bir daha...” (YÇÖ, s. 9)

“Sonunda annem *razı oldu.*” (YÇÖ, s. 10)

“‘Pazar kuşu’ sözcüğü *hoşuma gitmişti.*” (YÇÖ, s. 11)

“‘*Ayak bağı olursun*’ demişti.” (YÇÖ, s. 11)

- “Annem *burun kıvırdı* geçti.” (YÇÖ, s. 13)
- “İki kilo patates annemin büyük çantasının *dibini boyladı*.” (YÇÖ, s. 14)
- “Günaydınına, günaydınla *yanıt verdiğimiz* ses!..” (YÇÖ, s. 17)
- “Soluğumu tutuyordum.” (YÇÖ, s. 18)
- “Ama bu kez yumurtaların *başına dikilmiştiniz*, bağırıyordunuz...” (YÇÖ, s. 19)
- “Ama gözlerim size *takılı kalmıştı*.” (YÇÖ, s. 19)
- “Anam da hep, köydeki öğretmenimizi *öne sürüyordu*...” (YÇÖ, s. 21)
- “Anam *alttan alıyordu*...” (YÇÖ, s. 21)
- “Anam da *şaştı kaldı*, ben de *şaştım kaldım*.” (YÇÖ, s. 22)
- “*Söz vermişim* anama, hiç okuldan kaçmayacağım.” (YÇÖ, s. 25)
- “Bak oğul, baban istemez okuduğunu, duyar *işitirsin* yediğim *azarı*, sözü.” (YÇÖ, s. 25)
- “Ben *sözümden dönmem*” (YÇÖ, s. 25)
- “... Sadık Bey’in pazulu kollarını, *çatık kaşlarını* düşündüm.” (YÇÖ, s. 26)
- “Kızlar, erkekler kaynaştılar, *sesler kesildi*, ip gibi dizilindi.” (YÇÖ, s. 28)
- “İşte o zaman *soluğum tutuldu*, *gözüm kararmaya* başladı.” (YÇÖ, s. 30)
- “*Uçtu gitti* alana.” (YÇÖ, s. 31)
- “Pantolonumun düğmesine bir türlü *elim varmıyordu*.” (YÇÖ, s. 31)
- “Anamın *yüzünü ağartacaktım*.” (YÇÖ, s. 32)
- “Bir kapı açılır, biri çıkar diye *ödüm kopuyordu*.” (YÇÖ, s. 32)
- “‘Her zaman *hakkını ara*’ demişti.” (YÇÖ, s. 34)
- “Ağlıyordum, *gözlerim dolu doluydu*...” (YÇÖ, s. 34)

“Babam o akşam eve *yüzü asık* geldi.” (YÇÖ, s. 38)

“Bir kamyonu yükleyeceğimiz eşyalarımızı, bu ilden *çekip gideceğiz*...” (YÇÖ, s. 39)

“‘Bilmem’ dedi annem *içini çekerek*.” (YÇÖ, s. 40)

“Yüzü solmuş gibiydi; ama *gözleri çakmak çakmak* bakıyordu.” (YÇÖ, s. 42)

“*Göz göze geldik* babamla, elimden tuttu böyle dedi...” (YÇÖ, s. 43)

“Kardeşimi kucakladı, öptü, *bağrına bastı*.” (YÇÖ, s. 50)

“Minibüs kavaklı yolda *yitti gitti*...” (YÇÖ, s. 50)

“... Aliş de bir sokağa çıkar, sonra *yiter gidermiş*.” (YÇÖ, s. 51)

“Kocaman kentin içinde *yok olurmuş* benim kara gözlü kardeşim.” (YÇÖ, s. 51)

“Uuu, unuttum, yaptığım yastıkları da götürsem, *şasıp kalsalar* Mahmure, Teslime.” (YÇÖ, s. 54)

“*İçlerinden geçmez* mi...” (YÇÖ, s. 55)

“Çünkü ben Aliş’e *söz vermişim*, ‘Sana çörek alacağım’ demişim...” (YÇÖ, s. 57)

“... Şehmus konuşsa, yürüse, adam adam, Gülüş *dal gibi* kız olsa, Aliş’in bıyıkları olsa...” (YÇÖ, s. 60)

“Uy canım Şehmus, *uykusunu almış*.” (YÇÖ, s. 61)

“Yok her gün değil Aliş, bir gün, ahacık *şu denli*, biraz oynayalım, ondan sonra içeriye...” (YÇÖ, s. 62)

“Ben de *sevincimden uçmuştum* göklere.” (YÇÖ, s. 68)

“Oh olsun, Süha’nın *dili tutuldu*, öğretmen arkadan yardım etti, *kem küm* iki söz *etti*, çıktı gitti...” (YÇÖ, s. 74)

“Öyle ki, birbirine bir gün sonrası bir oyun için *söz veren* arkadaşlar...”
(YÇÖ, s. 78)

“Cırt, bilet kesilir *elimize tutuşturulurdu.*” (YÇÖ, s. 79)

“Yağmur yağdığı günler ne *hoşumuza giderdi*, tüm çocuklar sıkış tepiş doluşurduk içine.” (YÇÖ, s. 79)

“Şemsiyesiyle gelen bir anne, çocuğunu *eliyle koymuş* gibi Karakaçan’ın içinde bulurdu.” (YÇÖ, s. 80)

“‘Buyur nine, buyur nine!’ diye ona *yer verirdik.*” (YÇÖ, s. 80)

“‘*Hoşça kalın, hoşça kalın!*’ diyordu.” (YÇÖ, s. 85)

“*Boncuk gibi* gözleriyle... *Göz göze geldik.*” (YÇÖ, s. 87)

“Gün batmadan, yine bir şeyler *bulup buluşturuyor*, pencerenin önüne koyuyordum.” (YÇÖ, s. 88)

4.2.2. İkilemeler

Çalışmanın bu bölümünde “İkilemelerin kullanım sıklığı nedir?” alt problemi bağlamında bulgular verilmiştir.

Çocuk kitaplarında kullanılmış olan ikilemelerin fazla olması sebebi ile her kitap ayrı olarak tablo hâlinde incelenmiştir. İkilemeler içerisinde geçen cümlelerle beraber verilmiş olup ikilemelerin yer aldığı kitap adı kısaltması ve sayfası yay ayrıca gösterilmiştir. İncelenen eserde birden fazla aynı ikilemeye yer verilmişse tek bir örnek cümle yazılmıştır. Bazı uzun cümleler ise kısaltılmış olup vurgulanması gereken kısım aktarılmıştır.

Tablo 14. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	<i>f</i>	%
	acı acı	1	1,12
	ağlaya ağlaya	1	1,12
	bakar bakar	1	1,12
	çayır çimen	1	1,12

Anneannemin Apartman Kuzusu	fiş fiş	1	1,12
	hapur hupur	1	1,12
	hırlaya mırlaya	1	1,12
	hoplamaya zıplamaya	3	3,37
	hoplayıp zıplayıp	2	2,24
	hopluyor zıplıyor	1	1,12
	hop hop	1	1,12
	iri iri	1	1,12
	leblebi leblebi	1	1,12
	kesik kesik	1	1,12
	kıpır kıpır	1	1,12
	kıtır kıtır	1	1,12
	kuzu muz	1	1,12
	oflaya puflaya	1	1,12
	sıcak sıcak	1	1,12
	soluk soluğa	1	1,12
	sora sora	1	1,12
	şapur şupur	1	1,12
	tin tin	1	1,12
	yürüye yürüye	1	1,12
Anneanneme Piyangodan Para Çıkıyor	ardına önüne	1	1,12
	avuç avuç	1	1,12
	bir bir	1	1,12
	bol bol	1	1,12
	diye diye	1	1,12
	esneye esneye	1	1,12
	falla malla	1	1,12
	haşır haşır	1	1,12
	hızlı hızlı	1	1,12
	katıla katıla	1	1,12
	kıvıra kıvıra	1	1,12
	koca koca	1	1,12
	kolon molon	1	1,12
	küçük küçük	1	1,12
	mırıldana mırıldana	1	1,12
	neler neler	1	1,12
	püfür püfür	1	1,12
	sallana sallana	1	1,12
	sallaya sallaya	1	1,12
	tane tane	1	1,12
	ufacık ufacık	1	1,12
	üstüme üstüme	1	1,12
	vat vat	1	1,12
	yalaya yalaya	1	1,12
	yorgun argın	1	1,12
	baka baka	1	1,12

Anneannem Çamaşır Yıkıyor	bir bir	1	1,12
	burcu burcu	1	1,12
	durup durup	1	1,12
	gaccudu guccudu	1	1,12
	göçer möçer	1	1,12
	hayvan mayvan	1	1,12
	hıhlaya pıhlaya	1	1,12
	hoplaya zıplaya	1	1,12
	hüngür hüngür	1	1,12
	küçük küçük	1	1,12
	kocaman kocaman	1	1,12
	tap tap	1	1,12
	pat pat	1	1,12
Anneannem Hırka Örüyor	bir bir	1	1,12
	car car	12	13,48
	evirir çevirir	1	1,12
	güle güle	1	1,12
	hele hele	1	1,12
	kıs kıs	1	1,12
	parça parça	1	1,12
	pat pat	1	1,12
	sıcacık sıcacık	1	1,12
	söke söke	1	1,12
	yorgun argın	1	1,12
	TOPLAM	89	%100

Elde edilen ve tablo ile gösterilen verilere göre “Anneannemin Apartman Kuzusu” adlı çocuk kitabında toplamda 89 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden car car *f* (10) ve hoplamaya zıplamaya *f* (3) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Anneannemin karşısına oturdu, hatta gözlerini **iri iri** açtı, biraz da sesli;” (AAK, s. 8)

“Canım et sevmek isterse giderim kasabın dükkânının önüne, etlere **bakar bakar** severim, ay benim kuzucuklarım diye.” (AAK, s. 8)

“...ühüü o paltoyu biz sırtımıza geçirsek, karın içinde **leblebi leblebi** terlermişiz hem de sakız leblebisi gibi...”(AAK, s. 12)

“...Yılmaz, **kıpır kıpır**, geç karşısına izle...”(AAK, s. 13)

“...yüzünü bacaklarına sürüyor, **kesik kesik**, konuşur gibi meliyor, özür diliyormuş.” (AAK, s. 17)

“O da başlamış **hoplamaya zıplamaya**, üçü üç yandan bir kuzu dansı tutturmuşlar ki, eh...” (AAK, s. 17)

“‘O zaman zıpladığı gibi zıplayayım’ dedi ama bir-iki **hop hop**’tan sonra;” (AAK, s. 17)

“Ah sen bilmezsin yavrum, kuzu o denli tatlı olur ki, böyle ıslacık burnu, **fış fış** eden soluğu...” (AAK, s. 18)

“Çocuğun kafasında **kuzu muz** yokken onun kafasına da soktun.” (AAK, s. 20)

“Anneannem **ağlaya ağlaya** yoğurdunu bitirdi.” (AAK, s. 24)

“... oysa ki şimdi Yılmaz olsaymış, **hapur hupur** taze fasulye artıklarını yermiş.” (AAK, s. 26)

“Anneannem beni **şapur şapur** öpüyordu, bana alacağı Yılmaz’ın kaşını gözünü anlatıyordu.” (AAK, s. 27)

“İpi çekmeye bile gerek duymuyordum, ardım sıra **tin tin** geliyordu.” (AAK, s. 35)

“Hı anneanneciğim yoksa Yılmaz’ın burnuna da biraz **çayır çimen** süreceksin, sonra önüne ekmek mi doğrayacaksın?” (AAK, s. 37)

“Eh **sora sora** onu da bulduk.” (AAK, s. 37)

“**Oflaya puflaya** çıkıyordum, anneannem bana tutunuyordu. **Soluk soluğa...**” (AAK, s. 39)

“Öyle alışmışız ki parkta **yürüye yürüye**, yerimizde duramıyorduk.” (AAK, s. 40)

“Yılmaz bir mutlu ki, kömürlükten çıkınca bütün çocuklarla birlikte **hoplayıp zıplayıp** oynuyordu.” (AAK, s. 43)

“**Göz göz** kömürlüklerin en sonuna yerleştirmiştik mal sandığını.” (AAK, s. 47)

“Eski neşesi yok Yılmaz’ın, başı önüne düşüyor, anneanneme, bana **acı acı** bakıyor.” (AAK, s. 48)

“...hı bir de **sıcak sıcak** küspe bulamacı...” (AAK, s. 48)

“Kar yağıyordu **iri iri**.” (AAK, s. 51)

“‘Bu tür şeyler insana **bol bol** düş kurdurur’ der.” (AAK, s. 52)

“Anneannem, elinde **ufacık ufacık** bizden artan, kendisinin sandığına sakladığı kalemlerle geldi.” (AAK, s. 54)

“Anneannem **kendi kendine** konuşuyordu.” (AAK, s. 57)

“...**koca koca** otobüsler **üstüme üstüme** geliyorlar sandım.” (AAK, s. 58)

“O insanlar niye öyle **hızlı hızlı** yürüyorlar, sanki kavgaya gider gibi.” (AAK, s. 58)

“Bir pilavı olur Trabzon yığınının; böyle pirinçler **tane tane** açılır, bir tabak yersin, hop bir tabak daha istersin.” (AAK, s. 60)

“Yanında da şişe dibi **küçük küçük** lahmacunlar.” (AAK, s. 61)

“Totoyu böyle doldurduk, anneannem altına öyle bir imza attı ki kalem **kıvıra kıvıra, yalaya yalaya...**”(AAK, s. 63)

“Anneannem **kolon molon** bilmez ki.” (AAK, s. 64)

“Aydın’a **diye diye** oynarsan işte böyle olur; anneannem ancak üç tutturabilirdi.” (AAK, s. 64)

“Rakamları **mırıldana mırıldana** ablamın yanına gitti.” (AAK, s. 67)

“**Katla katla** güldük üçümüz.” (AAK, s. 68)

“Anneannem bana bisiklet aldı, biletini **sallaya sallaya**.” (AAK, s. 68)

“Bisiklete **neler neler** aldı, **vat vat** edenden aldı, zil aldı, önüne fener aldı, jant süsleri aldı, **ardına önüne** sepet aldı, üstelik otuz vitesli.”(AAK, s. 68)

“Bir kilo antepfıstığı alacakmış, **avuç avuç** bize dağıtacakmış.” (AAK, s. 71)

“Yaz günü şöyle camını da açtık mı, oh **püfür püfür...**”(AAK, s. 74)

“Ablamla ikimiz önce pıhladık, sonra anneannem de bize katılınca **bol bol** güldük.” (AAK, s. 74)

“İşten **yorgun argın** gelince sen otursun üzerine; böyle bir ileri bir geri **sallana sallana** dinlenirsin.” (AAK, s. 80)

“Sanki bilirmiş gibi **haşır haşır** karıştırdı sayfalarımı.” (AAK, s. 81)

“Ay ay şuna bak, **esneye esneye** bakıyor, şesi beş görüyor.” (AAK, s. 82)

“...böyle **hıhlaya pıhlaya bir bir** baltayla kırarmış dalları, **küçük küçük** sobaya girecek denli yaparmış.” (AAK, s. 88)

“Kendisine **baka baka** Tekir’in de ağlayacağını sanıyor, anneannem **hüngür hüngür** ağlarken, Tekir bir güzel peynirli ekmeğini yiyor, yalanıyordu.” (AAK, s. 88)

“Bilmiyorum nine, yalnız fırının önünde **kocaman kocaman** odunlar, kütükler oluyor.” (AAK, s. 93)

“Sırtındaki kül torbasına öteki eliyle **tap tap** vurdu.” (AAK, s. 95)

“Anneanneninin deterjanı en iyi deterjandır, kirleri söker atar, çamaşırı **burcu burcu** yapar!” (AAK, s. 96)

“Beğenmezseniz, tutar yıkadıklarımı çamaşır makinesine atar, **gaccudu guccudu** yıkarsınız...”(AAK, s. 98)

“...n’olur n’olmaz balkon **göçer möçer...**”(AAK, s. 101)

“Anneannem **pat pat** diye vuruyordu.” (AAK, s. 101)

“**Hayvan mayvan** değil Haydar Bey.” (AAK, s. 103)

“...posta dağıtıcılarını şikâyet eder, oradan biri **üst üste** üç kez geçse, karakola koşar onu şikâyet eder.” (AAK, s. 10)

“Babam **durup durup**,” (AAK, s. 108)

“Bir yandan oynuyor, bir yandan **hoplaya zıplaya** çamaşıra tokacı indiriyor.” (AAK, s. 110)

“Anneannem o bir çile yünü eline alır, **evirir çevirir**, bakar...” (AAK, s. 111)

“Amanın oğlancığın kafası pek üşüyor, yapayım da giyiversin **sıcacık sıcacık**.” (AAK, s. 114)

“Sonunda o patiği de **parça parça** etti.” (AAK, s. 116)

“‘Oh oh Metinime ne yakışacak’ diyor ama ben ne zaman görsem **car car** diye söküyordu.” (AAK, s. 119)

“Anneannem galiba **söküp söküp** örmekten zevk alıyordu.” (AAK, s. 120)

“Babam böyle **der demez** anneannem,” (AAK, s. 121)

“Hani anneannemin ilk başladığı ama bir türlü **söke söke** bitiremediği kazak.” (AAK, s. 127)

“Anneannem **kıs kıs** gülüyordu.” (AAK, s. 127)

“**Güle güle** giyin, **güle güle** giyin, öyle büyük bir şey değil canım.” (AAK, s. 128)

“Hepimiz anneannemin elini **bir bir** öptük.” (AAK, s. 128)

Tablo 15. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	f	%
Bulutlara Simit Satan Çocuk	beş beş	1	2,56
	birer ikişer	1	2,56
	burun buruna	1	2,56
	ısıtıp ısıtıp	1	2,56
	kendi kendime	1	2,56
	şaşkın şaşkın	1	2,56
	tıs tıs	1	2,56

Babaannemin Alı Yeşilli Hapları	ağırlardan sızılardan	1	2,56
	dinleye dinleye	2	5,12
	doğru dürüst	1	2,56
	duyulur duyulmaz	1	2,56
	kıkır kıkır	1	2,56
	ondan bundan	1	2,56
	renkli renkli	1	2,56
	varsa yoksa	1	2,56
Gülen Aynalar	bağırış çağırış	1	2,56
	bir bir	1	2,56
	dönüp dolaşıp	1	2,56
	paldır küldür	1	2,56
	pırıl pırıl	1	2,56
	sıkı sıkı	1	2,56
	sıra sıra	2	5,12
	varır varmaz	1	2,56
Uçurtmama Mektup Gönderdim	yavaş yavaş	2	5,12
	asıla asıla	2	5,12
	bir bir	1	2,56
	deli deli	1	2,56
	kaya kaya	1	2,56
	kıpır kıpır	1	2,56
	kocaman kocaman	1	2,56
	okuyup okuyup	1	2,56
	sıkı sıkı	1	2,56
	tuta tuta	1	2,56
	pırıl pırıl	1	2,56
	yavaş yavaş	1	2,56
TOPLAM		39	%100

Elde edilen ve tablo ile gösterilen verilere göre “Bulutlara Simit Satan Çocuk” adlı çocuk kitabında toplamda 39 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden yavaş yavaş $f(3)$, bir bir $f(2)$, pırıl pırıl $f(2)$, sıkı sıkı $f(2)$, dinleye dinleye $f(2)$, sıra sıra $f(2)$ ve asıla asıla $f(2)$ ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Bir de ***tus tus*** uyur ki, bir de uykumu getirir ki.” (BSSÇ, s. 8)

“Bir kez oldu da çok param gittiydi, evde ***ısıtup ısıtup*** yemiştik.” (BSSÇ, s. 8)

“Halit Usta ***beş beş*** sayar simitleri.” (BSSÇ, s. 9)

“Usta onu biz çocuklara dağıtacak, ***birer ikişer*** lokmalık.” (BSSÇ, s. 9)

- “Öyle ya, **kendi kendime** diyorum ki:” (BSSÇ, s. 12)
- “...belediye görevlisiyle **burun buruna** geldik.” (BSSÇ, s. 14)
- “Okul müdürümüz **şaşkın şaşkın** baktı bana.” (BSSÇ, s. 15)
- “**Varsa yoksa** hastalıkları...”(BSSÇ, s. 16)
- “Babaannem günde dört tür hap içer, renklerine göre, **doğru dürüst** ilaçların adlarını da bilmez.” (BSSÇ, s. 17)
- “Doktordan da almaz ilaçları, **ondan bundan** alır.” (BSSÇ, s. 17)
- “...**renkli renkli**, işte bunlardan doldurdu, benimle babaanneme yolladı.” (BSSÇ, s. 18)
- “Annemi de kıramam, babamı da kıramam, babaannemi ise hiç kıramam ama hastalık **dinleye dinleye** usandım.” (BSSÇ, s. 21)
- “Var sandığı **ağrılardan sızılardan** ötürü yüzü hiç gülmeyen babaannem, bir anda bir kahkaha atıverdi.” (BSSÇ, s. 23)
- “Bir daha **kıkır kıkır** güldü.” (BSSÇ, s. 23)
- “Salt eve gelmek için ayağa kalktığımızda **duyulur duyulmaz** bir sesle;” (BSSÇ, s. 24)
- “Siz hiç o ışıkları **pirıl pirıl** yanan, her yandan müzik seslerinin doldurduğu cıvıltılı, kahkahalı lunaparkları gece yarısından sonra gördünüz mü?” (BSSÇ, s. 27)
- “Bir anda dönme dolabın kocaman tekerleğinin üzerindeki ışıklar yanar, **sıra sıra** gökkuşağı gibi...”(BSSÇ, s. 30)
- “Merdivenlerden **paldır küldür** çıkmaya başlarız.” (BSSÇ, s. 32)
- “Bu sese, bu **bağırış çağırışa** uyanır uçan sandalyeler.” (BSSÇ, s. 32)
- “Işıkları söner **bir bir**, sonra müzik susar...”(BSSÇ, s. 33)
- “Yanına **varır varmaz** lokomotifin ışığı yanar, ‘fış’lamaya başlar.” (BSSÇ, s. 33)

“Önce *yavaş yavaş* gider, sonra hızlanır...”(BSSÇ, s. 33)

“*Dönüp dolaşıp* babamın kulübesinin olduğu yere gelirim.” (BSSÇ, s. 34)

“Peki dayıcığım, yani postacı mektubu uçurtmaya götüreceksin, uçurtmamın ipine *asıla asıla* taa uçurtmanın olduğu yere dek çıkacak.” (BSSÇ, s. 38)

“Ben ne zaman postacıyı uçurtmanın ipine tırmandırmaya başlasam, kasıklarımı *tuta tuta* gülüyor, sonra da bana;...” (BSSÇ, s. 38)

“Çantasını omzuna *sıkı sıkı* tutturuyor, sonra beni uyarıyor.” (BSSÇ, s. 39)

“Evet evet düşümde uçurtmam gülüyordu, mektubu *okuyup okuyup* gülüyordu.” (BSSÇ, s. 40)

“*Kocaman kocaman* yazdım zarfın üzerine: SAYIN UÇURTMA KIRMIZI-GÖKYÜZÜ.” (BSSÇ, s. 42)

“Hele *deli deli* esen rüzgârı hiç sevmez.” (BSSÇ, s. 44)

“Öyle merak içindeyim ki içim *kıpır kıpır*.” (BSSÇ, s. 45)

“Gidiyordu mektubum, *kaya kaya* gidiyordu, işte yolu yarılarmıştı, işte şimdi postacı kapıyı çalacaktı...”(BSSÇ, s. 47)

Tablo 16. “Çingiraklı Çoban” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	f	%
Çingiraklı Çoban	acı acı	1	0,65
	ak ak	1	0,65
	akıta akıta	1	0,65
	ardı sıra	1	0,65
	avuç avuç	1	0,65
	baka baka	1	0,65
	ballandıra ballandıra	1	0,65
	ballı ballı	1	0,65
	bangır bangır	1	0,65
	başlar başlamaz	1	0,65
	bir bir	4	2,61
	birer birer	1	0,65
	boğuk boğuk	1	0,65
	boğuşa boğuşa	1	0,65
	bol bol	1	0,65

çakar çıkmaz	2	1,30
çingir çingir	10	6,53
deli deli	2	1,30
didik didik	1	0,65
dokunur dokunmaz	1	0,65
dolu dolu	1	0,65
doya doya	2	1,30
durup durup	1	0,65
duyar duymaz	2	1,30
duyulur duyulmaz	1	0,65
girer girmez	1	0,65
güle güle	2	1,30
gümbür gümbür	1	0,65
havlaya havlaya	1	0,65
havlaya hırlaya	1	0,65
hele hele	2	1,30
hızlı hızlı	2	1,30
hoplamaya zıplamaya	1	0,65
hoplaya zıplaya	1	0,65
ısıra ısıra	1	0,65
inip inip	1	0,65
iri iri	1	0,65
kana kana	2	1,30
kara kara	2	1,30
kara kuru	32	20,91
kesik kesik	2	1,30
kıpır kıpır	2	1,30
kızgın kızgın	1	0,65
kocaman kocaman	4	2,61
kopa kopa	1	0,65
korkulu korkulu	1	0,65
koşa koşa	5	3,26
koştura koştura	1	0,65
kütür kütür	1	0,65
lukur lukur	2	1,30
lüp lüp	1	0,65
mavi mavi	1	0,65
oynata oynata	1	0,65
öte öte	1	0,65
öttüre öttüre	3	1,96
parıl parıl	1	0,65
renkli renkli	1	0,65
renk renk	2	1,30
sağa sola	1	0,65
sallana sallana	1	0,65
sarı sarı	1	0,65

sıkı sıkı	1	0,65
sulu sulu	1	0,65
şaşkın şaşkın	1	0,65
şap şap	1	0,65
tatlı tatlı	1	0,65
tap tap	1	0,65
tıp tıp	1	0,65
toplayıp toplayıp	1	0,65
ufacık ufacık	1	0,65
uluya uluya	1	0,65
uysal uysal	1	0,65
uzun uzun	1	0,65
vah vah	1	0,65
vızır vızır	1	0,65
vura vura	1	0,65
yanık yanık	1	0,65
yankılana yankılana	1	0,65
yanı sıra	2	1,30
yavaş yavaş	2	1,30
yer yer	2	1,30
yeşil yeşil	2	1,30
yürür yürümez	1	0,65
yüzüne gözüne	1	0,65
TOPLAM	153	%100

Elde edilen ve tablo ile gösterilen verilere göre “Çıngıraklı Çoban” adlı çocuk kitabında toplamda 153 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden kara kuru *f* (32), çingır çingır *f* (10), koşa koşa *f* (5) , bir bir *f* (4) , kocaman kocaman *f* (4) ve öttüre öttüre *f* (3) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Karnı **lukur lukur** eder, sanki karnındaki koca testiden kurtulmak istiyormuş gibi karnına vurur ama sondan birinci gelmekten kurtulamazdı.” (ÇÇ, s. 6)

“Böyle yedin miydi dilini buruşturur, hem de **ufacık ufacık**.” (ÇÇ, s. 7)

“Ninesinin bahçesinde iki armut ağacı vardı, ikisinin de armutları **ballı ballı, sarı sarı**ydı.” (ÇÇ, s. 7)

“Ninesinin karanlık odasına şöyle bir yuvarlak çizdikten sonra, geldiği gibi, kapıdan **koşa koşa** çıktı.” (ÇÇ, s. 9)

“... Ali’nin babası kapının önüne **çıkarak çıkmaz** dikilir kalkardı.” (ÇÇ, s. 10)

“Evleri köyün alt ucunda olduğundan, iki kurt **uluya uluya** Alilerin evlerinin önünden geçmişlerdi.” (ÇÇ, s. 10)

“Kurtların sesi **boğuk boğuk** gelirmiş.” (ÇÇ, s. 12)

“Öteki köpekler de düşmüşler **havlaya hırlaya** kurtların ardına.” (ÇÇ, s. 12)

“**Vah vah**, yoksa kurtlar hakladılar mı Akkuş’la Dikkuyruk’u?” (ÇÇ, s. 13)

“... önden **havlaya havlaya**, birbirleriyle **boğuşa boğuşa** gidiyorlarmış.” (ÇÇ, s. 13)

“... ‘Biz görevimizi yaptık.’ der gibi **uysal uysal** gidiyorlarmış.” (ÇÇ, s. 13)

“Ama içeriden bir ses **duyar duymaz**, yine aynı yerden içeriye atlardı.” (ÇÇ, s. 14)

“Hoşuna gittikçe **hoplamaya zıplamaya** başlamıştı.” (ÇÇ, s. 14)

“Koştukça çingırağı **çingır çingır** ötüyordu.” (ÇÇ, s. 16)

“**Hoplaya zıplaya** sokaklardan çıkıyorlar, sürüyü ortada görünce, sanki gecikmekten korkmuşlar gibi koşarak sürünün içine dalıyorlardı.” (ÇÇ, s. 17)

“Sürü yürümeye **başlar başlamaz**, bir toz bulutu göğe yükseldi.” (ÇÇ, s. 20)

“**Yeşil yeşil, sulu sulu...**” (ÇÇ, s. 22)

“Kocabıyık’a ‘**Güle güle**’ diyerek elini salladı.” (ÇÇ, s. 23)

“Bu sarı yün yumağının arasına bazen **kara kara** benekler de katılıyordu.” (ÇÇ, s. 23)

“**Kocaman kocaman**, birbirlerine kollarını açmışlar, sarılmışlar, yaprakları, dalları birbirine karışmış. (ÇÇ, s. 25)

“Ali çıkıverseydi üzerine, **toplayıp toplayıp** azık torbasına doldursaydı...” (ÇÇ, s. 26)

“İçlerinden en irisini seçseydi, şöyle tuz çıkını açıp bansaydı, sonra ağzına götürüp **kütür kütür** çiğneseydi ...”(ÇÇ, s. 26)

“Boynundaki çingirak **kızgın kızgın** öttü.” (ÇÇ, s. 26)

“Bu arada başına **tıp tıp** birkaç dut döküldü.” (ÇÇ, s. 27)

“Dut toplamakta acele ederken, **korkulu korkulu** sürüyü ararken, karadur lekeli elini **yüzüne gözüne** sürmüş, kafasının her yanını mora boyamıştı.” (ÇÇ, s. 30)

“Dağların üzerinde çakan şimşegın sesi, sanki diplerindeymiş gibi **gümbür gümbür** ötüyordu.” (ÇÇ, s. 32)

“Yer bir anda **parıl parıl** parlıyor, onun ardından büyük bir gürültüyle şimşek çakıyor, daha gürültü bitmeden yağmur hızını artırıyor.” (ÇÇ, s. 33)

“Ali çingırağını **öttüre öttüre** koşmaya başladı.” (ÇÇ, s. 36)

“Üzerlerindeki suyu atabilmek için gövdelerini iki yana **hızlı hızlı** sallıyorlardı.” (ÇÇ, s. 36)

“Küçük kuzular, **tatlı tatlı** meliyorlar, annelerinin ardı sıra koşuyorlardı.” (ÇÇ, s. 36)

“Dağın yamacındaki ince yoldan atını **koştura koştura** geliyordu.” (ÇÇ, s. 37)

“Postacı kara renkli atıyla daha köye **girer girmez**, bütün çocuklar postacının ardına düşer;” (ÇÇ, s. 37)

“Biraz önce o **deli deli** yağan yağmur gitmiş, yerine güneşin bol ışığı yer yüzüne yayılmıştı.” (ÇÇ, s. 39)

“Karadutu da **ballandıra ballandıra** anlatacağı.” (ÇÇ, s. 39)

“Köye hiç yaklaşmayan, **renkli renkli** kuşlar çalıların üzerinden kalkıyor, **renk renk** kanatlarını açıp **öte öte** ilerideki çalılığın üzerine konuyorlardı.” (ÇÇ, s. 40)

“Sürünün yaklaştığını sezen ak tavşanlar, **şaşkın şaşkın** sürünün gerisine doğru kaçıyorlardı.” (ÇÇ, s. 40)

“Böyle **avuç avuç, doya doya** içecekti.” (ÇÇ, s. 41)

“Su içme, ot yeme mutluluğuna yaklaştıkları için **yavaş yavaş** melemeye başlamışlardı.” (ÇÇ, s. 41)

“Ali yabanarmudunu düşündü, acıkırsa, **bol bol** yaban armudundan yedi.” (ÇÇ, s. 42)

“... **kıpır kıpır** yeşil otları kopararak yemeye çalışıyorlardı.” (ÇÇ, s. 43)

“Ağızlarını ota yaklaştırıyor, birkaç kez kafalarını **oyната oynата** yerden ot koparıyor, sonra başlarını kaldırarak, sanki bir şey düşünüyorlarmış gibi, kopardıkları otları iştahla çiğniyorlardı.” (ÇÇ, s. 43)

“Kocabıyık çenesinden suları **akıta akıta** içti ama yine oluğun ucuna ağzını dayadı.” (ÇÇ, s. 44)

“Kocabıyık böyle durmadan **lıkır lıkır** içtiğine göre.” (ÇÇ, s. 44)

“Bu kez hiç başını kaldırmadan **kana kana** içti.” (ÇÇ, s. 44)

“Başını kaldırdı, karnına **şap şap** diye vurdu.” (ÇÇ, s. 44)

“Salt serçeler mi, yörede **vızır vızır** arılar da dolaşıyorlardı.” (ÇÇ, s. 51)

“**Renk renk** kelebekler de derecik boyunca **inip inip** kalkıyorlardı.” (ÇÇ, s. 51)

“Papatyalar, **ak ak** çanak çiçekleri, **mavi mavi** boru çiçekleri çayın iki yanında uzanıp gidiyordu.” (ÇÇ, s. 51)

“Uzun süre çalınan kavalıdan sonra koyunlar, kuzular yine **birer birer** Serçe Pınarı’nın başında toplanmaya başladılar.” (ÇÇ, s. 54)

“Çıngırağı çenesine **vura vura çingır çingır** öttü.” (ÇÇ, s. 55)

“Ali, Kocabıyık’ın sırtına **dokunur dokunmaz**, Kocabıyık yürüdü.” (ÇÇ, s. 56)

“Sürü **yürü yürümez** sürünün ardına geçmişti.” (ÇÇ, s. 56)

“... sürünün **yanı sıra** koşuyor, arada bir kocaman sopasını havada sallıyor, vuracaktı gibi yapıyordu.” (ÇÇ, s. 57)

“Örneğin Karanlıkdağ’ın etekleri, adı Kuruçay ama **dolu dolu** akan nehir gibi çay...” (ÇÇ, s. 58)

“Kocabıyık varacakları yere vardıklarını sezinlemiş, **sağa sola** saparak, durması için buyruk bekliyordu.” (ÇÇ, s. 58)

“Hele biraz sonra yiyeceği çökelekli pekmezi düşündükçe, ağzındaki yumurtayı **lüp lüp** yutuyordu.” (ÇÇ, s. 62)

“Fakat yaz **gelir gelmez**, okullar tatil **olur olmaz** hemen çingırağını boynuna geçiriyor, babasıyla birlikte çobanlığa gidiyordu.” (ÇÇ, s. 62)

“Koştukça çingırağı **deli deli** ötüyordu.” (ÇÇ, s. 67)

“Hem öyle **yanık yanık** öttürecek ki, bütün koyunlar, kuzular kavalın sesiyle başına toplanacaklardı.” (ÇÇ, s. 74)

“Dağlardaki sesi **yankılana yankılana** türküsünü söyleyecekti.” (ÇÇ, s. 74)

“Nasıl abisi kendisine anlatmışsa, o da gördüklerini arkadaşlarına **bir bir** anlatacaktı.” (ÇÇ, s. 75)

“Hep ayıp değil mi ortada bir şey yokken öyle **bangır bangır** bağıırıyorsun?” (ÇÇ, s. 79)

“Akkuş olduğu yere çivilenmiş gibi, hiç kıpırdamadan ötelere **baka baka** havlıyordu.” (ÇÇ, s. 81)

“... köpeğin başını okşadı, kulaklarını tuttu, sırtına **tap tap** vurdu.” (ÇÇ, s. 81)

“**İri iri** ikişer lokma daha yediler.” (ÇÇ, s. 82)

“**Yer yer** tahtaları kopmuştu.” (ÇÇ, s. 84)

“Tekerleğinin biri yeri öper gibi, **sallana sallana** gidiyordu.” (ÇÇ, s. 84)

“**Kara kuru** adam güldü.” (ÇÇ, s. 85)

“Ali, Akkuş’un boğazından **sıkı sıkı** tutarak sürünün gerisine doğru götürdü.” (ÇÇ, s. 86)

“Arada bir **duyulur duyulmaz** bir sesle hırıliyordu.” (ÇÇ, s. 91)

“Sanki arkadan biri gelecekmiş gibi huzursuz, **durup durup** tekrar yürüyordu.” (ÇÇ, s. 92)

“El iriliğinde kapkara bir salkım üzüm, **kütür kütür**dü.” (ÇÇ, s. 92)

“Papatya’nın o yardım isteyen ağlamaklı sesi **kesik kesik** geliyordu.” (ÇÇ, s. 93)

“Ali, bağın içinden düzlüğe **çıkır çıkmaz** gördü, bir araba hızla gidiyordu.” (ÇÇ, s. 93)

“Dudakları **kıpır kıpır**.” (ÇÇ, s. 94)

“Yoksa önce ayakkabısını mı ayağından **ısıra ısıra** çıkarsam?” (ÇÇ, s. 96)

“Hırslandıkça hırslanıyor, adamın fanilasını **didik didik** ediyordu.” (ÇÇ, s. 98)

“İşte o zaman kara kuru adam **acı acı** bağıırıyordu.” (ÇÇ, s. 99)

“Hem de nasıl kaçma, ödü **kopa kopa**, belki bir kez daha Akkuş orasını burasını yırtar diye ardına bakmadan kaçıyordu.” (ÇÇ, s. 99)

Tablo 17. “Eşeğin Türküsü” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	<i>f</i>	%
Eşeğin Türküsü	ağız ağıza	1	3,44
	aksaya aksaya	1	3,44
	aman aman	1	3,44
	başlar başlamaz	1	3,44
	biraz biraz	1	3,44
	birer birer	1	3,44

çok çok	1	3,44
derin derin	1	3,44
dura dura	1	3,44
durup durup	1	3,44
ev ev	1	3,44
güle güle	1	3,44
hayır hayır	1	3,44
hızlı hızlı	1	3,44
iri iri	1	3,44
kıpır kıpır	1	3,44
kıskıs	1	3,44
küt küt	1	3,44
öbek öbek	1	3,44
pırıl pırıl	2	6,89
süzüle süzüle	1	3,44
şaşkın şaşkın	1	3,44
üç beş	1	3,44
vah vah	3	10,34
yer gök	1	3,44
zaman zaman	1	3,44
TOPLAM	29	%100

Elde edilen ve tablo ile gösterilen verilere göre “Eşeğin Türküsü” adlı çocuk kitabında toplamda 29 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden pırıl pırıl *f* (2) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“**Vah vah!**..” (ET, s. 5)

“**Durup durup:**

-Ne iş görüyorsun ki sana yem vereyim?” (ET, s. 8)

“Çomar **şaşkın şaşkın** baktı Kulağikesik’e.” (ET, s. 13)

“**Pırıl pırıl** parlıyorlardı.” (ET, s. 14)

“**Ağz ağza** vermişler şarkı söylüyorlardı.” (ET, s. 16)

“Ay, **süzüle süzüle** çıkıyordu ortaya.” (ET, s. 16)

“**Çok çok** onu sahibi yılıkılık yapardı.” (ET, s. 18)

- “Ah ah, demek beni **üç beş** lira için hiç düşünmedi...”(ET, s. 19)
- “Kurbağaların gözleri ay ışığında **purıl purıl** parladı.” (ET, s. 19)
- “**Kıpır kıpır** tazeydiler.” (ET, s. 22)
- “**Güle güle** güneş kardeş.” (ET, s. 24)
- “Kulağikesik sahibini görünce **kıskıs** güldü.” (ET, s. 25)
- “Kurbağalar korkudan **birer birer** suya atladılar.” (ET, s. 26)
- “-Şimdi çıkmıştır dışarı **ev ev** soruyordur, benim Kulağikesik'i gördünüz mü?..” (ET, s. 26)
- “Ama şarkıya **başlar başlamaz yer gök** inliyordu.” (ET, s. 29)
- “Kulaklarını dikti, **hızlı hızlı** yürüdü.” (ET, s. 32)
- “**Aksaya aksaya** o dağlara gidemem ki.” (ET, s. 39)
- “Hem **dura dura** gideriz Yılkılık.” (ET, s. 39)
- “Yılkılık çok korktu, gözlerini **iri iri** açtı.” (ET, s. 40)
- “Yılkılık tısladı, **derin derin** soludu.” (ET, s. 40)
- “Hergün **biraz biraz**...”(ET, s. 42)
- “Kulağikesik önden yürüyordu, Yılkılık gelsin diye **zaman zaman** bekliyordu.” (ET, s. 48)
- “...**uf uf** aman...”(ET, s. 54)
- “Bir yerlerden kuşlar suyun tadını haber aldılar, **öbek öbek** geldiler.” (ET, s. 58)

Tablo 18. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	f	%
Karlı Yollarda	acı acı	1	1,38
	ağlaya ağlaya	1	1,38
	ak ak	1	1,38

ala ala	1	1,38
anam anam	2	2,77
anıra anıra	1	1,38
ardı sıra	2	2,77
avuç avuç	2	2,77
az az	1	1,38
baka baka	2	2,77
bile bile	1	1,38
bir bir	1	1,38
boncuk boncuk	1	1,38
böyle böyle	1	1,38
cıs cıs	1	1,38
çala çala	2	2,77
çıtır çıtır	1	1,38
çift çift	1	1,38
devire devire	1	1,38
domur domur	1	1,38
döne dolana	1	1,38
durup durup	2	2,77
evirir çevirir	1	1,38
fısl fısl	2	2,77
gidip gidip	1	1,38
güm güm	1	1,38
hayır hayır	3	4,16
hırıl hırıl	1	1,38
hopur hopur	1	1,38
ivedi ivedi	1	1,38
kalın kalın	1	1,38
kız kız	1	1,38
kocaman kocaman	3	4,16
koşa koşa	1	1,38
lapa lapa	1	1,38
mavi mavi	1	1,38
oflaya poflaya	1	1,38
olsa olsa	1	1,38
sarı sarı	1	1,38
savura savura	1	1,38
sert sert	1	1,38
sıkı sıkı	4	5,55
sulana sulana	1	1,38
şaşkın şaşkın	1	1,38
tıplaya tıplaya	1	1,38
tir tir	1	1,38
tıp tıp	1	1,38
top top	1	1,38
ucundan ucundan	1	1,38

uça uça	1	1,38
uslu uslu	1	1,38
uzaktan uzaktan	1	1,38
üst üste	1	1,38
yalar yutar	1	1,38
yaldır yaldır	1	1,38
yavaş yavaş	1	1,38
yeni yeni	1	1,38
yorula terleye	1	1,38
TOPLAM	72	%100

Tablo 18’de gösterilen verilere göre “Karlı Yollarda” adlı çocuk kitabında toplamda 72 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden sıkı sıkı *f* (4) ve kocaman kocaman *f* (3) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Kar bir yağar bir yağar bizim köye, hani yazları pınar kıyıcıklarında gül öbekler açar ya, onun gibi, **top top, ak ak.**” (KY, s. 5)

“Açarız da sanki kar bırakır mı, **lapa lapa** yağar gece.” (KY, s. 6)

“Kar serpiyor **az az**, sonu n’olacak belli değil, biz düşeriz yola, altı çocuk, yedi çocuk, on çocuk.”

“...yalar yutar, ardımıza düşer.” (KY, s. 10)

“O soğukta **boncuk boncuk** terler oluşur alnımızda.” (KY, s. 10)

“Başlarınız yine düşünmeye, **fısl fısl** konuşmaya.” (KY, s. 10)

“Öteki çocuklar gözlerini **kocaman kocaman** açmışlar, biz büyüklere bakıyorlardır.” (KY, s. 11)

“Kanadı karlara gömülmüş, ak kanadı karın ağırlığıyla daha ak olmuş, yüreği **tıp tıp**...” (KY, s. 11)

“Yüreği **tıplaya tıplaya** gagalamaya başlar.” (KY, s. 11)

“... yamaçtan, **uça uça** ineriz, okulumuza varırız...” (KY, s. 13)

“Musayla ağzımız **sulana sulana** konuşur dururuz.” (KY, s. 15)

“I 1h, orası güzel olmaz, Sivritepe’de yiyelim, okula **baka baka**.” (KY, s. 15)

“Şimdi yumurtalarımız **tir tir** tittiriyor, ellerimizde.” (KY, s. 16)

“Çocuklar tepenin başına çıkar, köyün **döne dolana** gelen yolunu gözleriz.” (KY, s. 19)

“Paralarımızı uzatırız, Zakir Emmi de **avuç avuç** leblebileri, üzümeleri cebimize doldurur.” (KY, s. 22)

“Lokumları **çift çift** atarız ağzımıza, sanki biri elimizden alıp kaçacakmış gibi.” (KY, s. 22)

“Ama Fethi Ağabey çok güçlü, kolları **kalın kalın**, parmakları yaba gibi, boynu ağaç kütüğü gibi.” (KY, s. 23)

“Bağırıyordu, dişlerini gösteriyordu, katırın üzerinde **hopur hopur** hoplamaya çalışıyordu.” (KY, s. 23)

“Katırın önüne Güloş Abla bindi, ardına anası, sarıldı kızının beline **sıkı sıkı**, onlar da gittiler şeyhe.” (KY, s. 24)

“Murat Dayı’nın eşiği **anıra anıra** kaçtı.” (KY, s. 26)

“Uf, bir de türkü söylerdi ki Murat Dayı, kırık sazını **çala çala**.” (KY, s. 26)

“Güloş Abla’ysa her zaman **ağlaya ağlaya** gözleri kan çanağı gibi, oturduğu yerden kalkmıyordu.” (KY, s. 26)

“Ondan sonra deriyi çocuğa tutturur, keskin bıçağıyla **ucundan ucundan** kaytanları keser, kestiği kaytanları yine suya atar.” (KY, s. 28)

“Benim davulu yaptığında da çok beklemiştim, **gidip gidip** davulun derisine kurumuş mu kurumamış mı diye parmağımla dokunmuştum.” (KY, s. 28)

“Sonra **çala çala, koşa koşa** uzaklaşır evine giderdi.” (KY, s. 30)

“Bir yığın da çocuk **ardı sıra**.” (KY, s. 30)

“Yine de odundan yaptığı maşayla pişirdiği küçük tencereleri, tabakları **evirir çevirir**, sonunda çıkarırdı.” (KY, s. 32)

“Fakat az sonra tencerelerimiz, çanaklarımız yarılır, dağılırdı, **cıs cıs** diye ateşi söndürürdü. Kızlar;” (KY, s. 32)

“Yerinden kalkamıyor hiç, **durup durup** babama böğrünü gösteriyor.” (KY, s. 33)

“**Avuç avuç** yedik.” (KY, s. 33)

“Kapımız **güm güm** öttü.” (KY, s. 34)

“Anamın alnını ovuyor, kulaklarının ardına parmaklarıyla **sert sert** basıyordu.” (KY, s. 36)

“**Olsa olsa** bal onlarda olurdu.” (KY, s. 38)

“Sarıkafa az sonra koku **ala ala** okulun bulunduğu köye gelecek...” (KY, s. 39)

“Sonra öteki çocuklar, **yorula terleye, oflaya poflaya** köye gelmişler.” (KY, s. 42)

“Alnındaki terler **domur domurdu**.” (KY, s. 43)

“Gözlerinin parlaklığı yitmiş, **sarı sarı** bakıyordu.” (KY, s. 44)

“Musa gözlerini **devire devire** tavana bakıyor, kardeşlerime anlatacağı şeyi bulup çıkarmaya çalışıyordu.” (KY, s. 44)

“... almış tazecik yumurtayı ayakları arasına **çıtır çıtır** yiyor.” (KY, s. 45)

“Göğsü **hurıl hurıl** ötüyor, durmadan terliyordu.” (KY, s. 47)

“... öyle yiyordu ki, birbirimize **bakıp bakıp** gülüyorduk.” (KY, s. 48)

“Komşular, Şimşat göz **göre göre** gidecek, yazık genç kadına.” (KY, s. 49)

“O zaman başlarını kaldırdılar, gözlerini **iri iri** açtılar.” (KY, s. 51)

“Deli olma ha Cuma, kıyma canına **bile bile**.” (KY, s. 53)

“Babam, anamın alnından çekti elini, benim saçlarıma götürdü, **acı acı** güldü.” (KY, s. 54)

“Dördümüz birden yandaki torbalara atıldık, her birimizin elinde bir torba, **harıl harıl** karıştırıyorduk.” (KY, s. 56)

“**Mavi mavi** olsun, derdi.” (KY, s. 58)

“Babam kardeşlerime **bir bir** sarıldı, sonra ben sarıldım.” (KY, s. 60)

“**Üst üste** iki kazak giyince terlemeye başladım.” (KY, s. 60)

“Ortalık **yeni yeni** aydınlanıyordu.” (KY, s. 61)

“Kimbilir güneş, hangi **kat kat** kar bulutlarının altındaydı.” (KY, s. 61)

“Peki bu karı **savura savura** bize doğru gelen neydi?” (KY, s. 66)

“Babam **yavaş yavaş** oraya doğru yürüdü.” (KY, s. 66)

“**Şaşkın şaşkın** bakıyorlardı, hiç böyle havada yola çıkılır mıydı? (KY, s. 68)

“Önümüz sıra **uslu uslu** giden Akuş birdenbire hızlanmıştı.” (KY, s. 76)

“Gerçekten öyle oldu, bizim köyün alt yamacından geçerken, bir baktım **ivedi ivedi** bize doğru geliyordu.” (KY, s. 76)

Tablo 19. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	<i>f</i>	%
Küçük Futbolcu	bol bol	2	10
	iri iri	1	5
	koyup koyup	1	5
	pişir pişir	1	5
	renk renk	2	10
	sık sık	1	5
	uyur uyanık	1	5
	küçüklü büyüklü	1	5
Çikolatadan Yapılmış Ev	oflaya pufloya	1	5
	pırlıl pırlıl	1	5
	sık sık	1	5

	şaşkın şaşkın	1	5
	yiye yiye	1	5
	durup durup	1	5
	kokuta kokuta	1	5
	vah vah	2	10
	yanımı yöremi	1	5
Cici Anne	TOPLAM	20	%100

Elde edilen verilerin neticesinde “Küçük Futbolcu” adlı çocuk kitabında toplamda 20 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden sık sık *f* (2), renk renk *f* (2), vah vah *f* (2) ve bol bol *f* (2) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Siz **sık sık** düşünür müsünüz bilmem ama ben öyle çok düşünürüm ki bunu.” (KF, s. 7)

“Kasap olayım diyorum büyüyüce, o zaman **bol bol** et.” (KF, s. 10)

“Babam bir ciğer kebabı yapıyor bize, ekmeğin arasına **koyup koyup** veriyor elimize; ben var ya, babamın verdiği kebaptan on tane olsa yerim.” (KF, s. 10)

“Ablacığım, peki muza ne dersin ha, böyle **iri iri**, sapsarı?” (KF, s. 13)

“Bazen çocuklara dağıtacağım bisikletleri, hep birlikte bineceğiz, üff **renk renk...**” (KF, s. 15)

“**Uyur uyanık** başımı salladım ablama.” (KF, s. 21)

“Ders sonunda bu kâğıtları toplar, götürür, **bir bir** okur, tastamam bir hafta sonra geri getirir.” (KF, s. 21)

“Evimiz kahverengi, **piril piril** parlıyordu.” (KF, s. 24)

“‘Ne diyorsun’ diye **şaşkın şaşkın** yüzüne baktım.” (KF, s. 24)

“‘Gel ablacığım, şu masanın bir ayağını yiyelim, amma kalın ayak haa, **yiye yiye** bitiremeyiz.’” (KF, s. 26)

“Can, odanın içinde **oflaya puflyaya** geziyor, durmadan bir şeylere saldırıyordu.” (KF, s. 28)

“... **küçüklü büyüklü**, bir yığın çikolata hediye etmiştik Arzu’ya.” (KF, s. 34)

“Canım moda mı çıktı şimdi, **durup durup** ad değiştirmek.” (KF, s. 36)

“... ben arkaya da otursam **yanımı yöremi** görürüm, ama bağlanamam.” (KF, s. 40)

“Niye **vah vah** diyorsun?” (KF, s. 44)

“Ya şunlar, burnumuzun dibinde **kokuta kokuta** mısır patlattılar, bir taşçık vermediler.” (KF, s. 46)

Tablo 20. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	<i>f</i>	%
Sarı Şapkalı Kardan Adam	açar kapar	1	7,69
	bir bir	1	7,69
	birer birer	1	7,69
	çala çala	1	7,69
	der demez	1	7,69
	gıgı gıgı	1	7,69
	ince ince	1	7,69
	iri iri	1	7,69
	kaya kaya	1	7,69
	pıt pıt	1	7,69
	tüy tüy	1	7,69
	uç uça	2	15,38
	TOPLAM	13	%100

Tabloda yer alan veriler neticesinde “Sarı Şapkalı Kardan Adam” adlı çocuk kitabında toplamda 13 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden uça uça *f* (2) ikilemesine eserde iki defa yer verilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Işıktaki böyle **ince ince** pusar...”(SŞKA, s. 10)

“**Tüy tüy** uçmuştu elimizden kar, uçanları yakalamak istemiştik.” (SŞKA, s. 10)

“Üç çocuk birbirimize sarılıyor, **uç uça kaya kaya** aşağıya iniyorduk.” (SŞKA, s. 12)

“Bakkal Amca bizi **birer birer** bindirmiş aşağıya kaydırmişti.” (SŞKA, s. 12)

“Yoksa sen yat, biz **açar kaparız**, diyeceğiz ama, bu kez burası donar, kar pencereden içeriye yağar...” (SŞKA, s. 20)

“Canım çok fazla **gıgı gıgı** ediyorsunuz, annem babam uyanacaklar sonra.” (SŞKA, s. 20)

“Guguk gug, **der demez** dedeleri.” (SŞKA, s. 28)

“Çok hafiftiler, yürekleri **pıt pıt** atıyordu.” (SŞKA, s. 30)

“Öyle hızlı kahvaltı ediyordum ki, bir lokmada bir dilim ekmeğin yarısına yakını yutunca, babam gözlerini **iri iri** açtı.” (SŞKA, s. 41)

“**-Ay ay** patates çuvalına kardan adam, diyorlar, dedi.” (SŞKA, s. 50)

“Cem, ondan sonra yokuş aşağı, böyle bisikletin zilini **çala çala**...” (SŞKA, s. 52)

“Bakkal Amca, Cemile Teyze, Salim Amca onların kardan adamlarının yöresinde dolaştılar, **bir bir** baktılar, incelediler.” (SŞKA, s. 59)

Tablo 21. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	f	%
Uçan Eşek	al al	1	2,94
	ata ata	1	2,94
	batıp batıp	1	2,94
	bilmiş bilmiş	1	2,94
	burcu burcu	1	2,94
	burun buruna	1	2,94
	dalgın dalgın	1	2,94
	doğru dürüst	1	2,94
	güle güle	1	2,94
	hırslı hırslı	1	2,94
	hızlı hızlı	1	2,94
	hoplaya zıplaya	1	2,94
	hüngür hüngür	1	2,94
	hüp hüp	1	2,94
	iri iri	2	5,88
	irili ufaklı	1	2,94
	kana kana	1	2,94

kocaman kocaman	2	5,88
paldır küldür	1	2,94
patlatır patlatmaz	1	2,94
saf saf	1	2,94
şış şış	1	2,94
tangur tungur	1	2,94
tek tük	1	2,94
tıka basa	2	5,88
tuta tuta	1	2,94
üst üste	1	2,94
Yanı sıra	1	2,94
yara yara	1	2,94
yavaş yavaş	2	5,88
TOPLAM	34	%100

Tabloda yer alan veriler neticesinde “Uçan Eşek” adlı çocuk kitabında toplamda 34 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden iri iri *f* (2), kocaman kocaman *f* (2), tıka basa *f* (2) ve yavaş yavaş *f*(2) ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Veysel Amca, otobüsün penceresinden dışarıyı *dalgın dalgın* izlemekte olan Murat’a;” (UE, s. 5)

“Evlerde *tek tük* ışıklar yanıyordu.” (UE, s. 10)

“Biraz sonra içeriye yumuk gözlü, kumral saçlı, yanakları *al al* bir kız çocuğu girdi.” (UE, s. 15)

“Biraz sonra içeriye gözleri *şış şış* kocaman kafalı, kocaman karınlı bir çocuk girdi.” (UE, s. 16)

“Daha biraz önce yatmadan *tıka basa* yedin!” (UE, s. 20)

“Unuttun mu uyuyup da eşeğin üzerinden *paldır küldür* yere yuvarlandığını?”

“Haydar, *bilmiş bilmiş* konuştu.” (UE, s. 24)

“Hem biz şimdi buğdayı değirmene koyduk mu, iner çayda *cip cip* yaparız, dedi.” (UE, s. 27)

“Bunların oturduğu yerde evler **kocaman kocamanmış**.” (UE, s. 30)

“Üç-dört, bazen de on ev **üst üste** bindiriliyor, en tepedeki eve de merdivenle çıkılıyormuş.” (UE, s. 30)

“Onun güldüğünü sanki eşek anlamış gibi **hırslı hırslı** anırmaya başladı.” (UE, s. 32)

“**Hüp hüp**?” (UE, s. 33)

“Sonra kendileri tahta oluktan **kana kana** su içtiler.” (UE, s. 36)

“Haydar, **saf saf** sordu.” (UE, s. 38)

“Veli Dede kasıklarını **tuta tuta** gülüyor, arada bir dizlerine vuruyordu.” (UE, s. 42)

“Haydar, gözlerini **iri iri** açarak;” (UE, s. 42)

“... **irili ufaklı** kaya parçaları insanın kolunu bacağını kırabilirdi.” (UE, s. 46)

“... önu sıra sürüklenip, suyun içine **batıp batıp** çıkıyordu.” (UE, s. 47)

“Su, sanki ikisini de bir an önce bu çavlandan aşağıya sürüklemek istiyormuş gibi **hızlı hızlı**, akıyordu.” (UE, s. 47)

“Haydar, **yavaş yavaş** gözlerini açtı.” (UE, s. 48)

“**Güle güle** çocuklar.” (UE, s. 54)

“Kocaman bir tepsi içinde **burcu burcu** kokan bir bulgur pilavı gelmişti sofraya.” (UE, s. 56)

“Ama kendi, daha **doğru dürüst** adını bile yazamıyordu.” (UE, s. 60)

“Fakat bir kezinde eşek Haydar’a hayli kızdı ve onları **tangur tungur** tozların içerisine yuvarlayıverdi.” (UE, s. 61)

“Ben tüfeği **patlatır patlatmaz** yarış başlıyor, dedi.” (UE, s. 64)

“Şimdi bütün eşekler, çiftte *ata ata, hoplaya zıplaya* köy yolunu tutmuşlardı.” (UE, s. 65)

“Eşek, kulaklarını dikmiş, burun deliklerini *iri iri* açmış, tozları *yara yara* koşuyordu.” (UE, s. 65)

“Şimdi yanındaki eşekle *burun burunaydılar.*” (UE, s. 66)

“Hele Haydar, *hüngür hüngür* ağlıyordu.” (UE, s. 68)

Tablo 22. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	<i>f</i>	%
Yedi Renkli Saat	ara sıra	1	1,23
	art arda	3	3,70
	biter bitmez	1	1,23
	koşa koşa	1	1,23
	renk renk	3	3,70
	vah vah	1	1,23
Oyuncakçı Dede	bir bir	1	1,23
	bol bol	1	1,23
	ileri geri	1	1,23
	küçük küçük	1	1,23
	paldır küldür	2	2,46
	sürüye sürüye	1	1,23
	uç a uça	1	1,23
	üç beş	1	1,23
	yavaş yavaş	1	1,23
	yer yemez	1	1,23
Uçan Adam	atlasa atlasa	1	1,23
	bir bir	1	1,23
	diye diye	1	1,23
	iri iri	1	1,23
	sıçrasa sıçrasa	1	1,23
	uç a uça	2	2,46
	üst üste	1	1,23
Annemin Yaş Günü	akıta akıta	1	1,23
	ayrı ayrı	1	1,23
	girer girmez	1	1,23
	güm güm	1	1,23
	ince ince	2	2,46
	kaşık kaşık	1	1,23
	keser kesmez	1	1,23
	kıkır kıkır	1	1,23
	kikir kikir	2	2,46

	konu komşu	1	1,23
	pat pat	1	1,23
	sık sık	1	1,23
	şap şap	1	1,23
	top top	1	1,23
	yavaş yavaş	2	2,46
Köfteye de Makarnaya da Küsüm	basa basa	1	1,23
	dürte düрте	1	1,23
	fiş fiş	2	2,46
	göz göze	1	1,23
	gurul gurul	2	2,46
	kıvıra kıvıra	1	1,23
	yalayıp yutmak	1	1,23
Denize Giden Yaprak	alt alta	1	1,23
	baka baka	1	1,23
	bakıp bakıp	1	1,23
	bir bir	1	1,23
	cik cik	1	1,23
	çın çın	1	1,23
	güle güle	2	2,46
	kaldırır kaldırmaz	1	1,23
	kararır kararmaz	1	1,23
	kaya kaya	1	1,23
	kesik kesik	1	1,23
	köpük köpük	1	1,23
	öbek öbek	1	1,23
	sıkı sıkı	1	1,23
	soluk soluğa	1	1,23
	şaşkın şaşkın	1	1,23
	tapır tapır	1	1,23
	tıp tıp	1	1,23
	üçü beşi	1	1,23
	üst üste	1	1,23
	yanımda yöremde	3	3,70
	yuvarlak yuvarlak	1	1,23
TOPLAM		81	%100

Tabloda yer alan veriler neticesinde “Yedi Renkli Saat” adlı çocuk kitabında toplamda 81 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden art arda (3), renk renk $f(3)$, uça uça $f(3)$, yavaş yavaş $f(3)$ ve bir bir $f(3)$ ikilemelerinin eserde en sık tekrar eden ikilemeler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Eve *koşa koşa* geldim ve saatimi yapmaya başladım.” (YRS, s. 9)

“Saatim işliyormuş gibi **ara sıra** kulağıma götürüyor, sesini duymaya çalışıyordum.” (YRS, s. 12)

“Sonra, yorganımı başımdan aşırıldığında kim bana **renk renk** ışıklarını yakacak?” (YRS, s. 15)

“Hapşuu diye hapşırmaya başladım **art arda...**” (YRS, s. 16)

“**Vah vah...**” (YRS, s. 16)

“Artık iki tren, raylardan **uç uça** geçer gider...” (YRS, s. 22)

“**Küçük küçük** kutuları vardır oyuncakçı dedenin.” (YRS, s. 22)

“Oyuncakçı Dede’nin evinde her zaman **üç beş** çocuk bulunur.” (YRS, s. 22)

“Patates haşlaması yer, yoğurt yer, **bol bol** meyve yer.” (YRS, s. 23)

“Bazen sanki kapı birdenbire açılacak, robot ayaklarını **sürüye sürüye** dışarıya çıkacak ve hepimizin elini sıkarak ‘Nasılsınız?’ diyecek diye bekleriz.” (YRS, s. 24)

“Ama biz öğle yemeğimizi **yer yemez** doluştuk Oyuncakçı Dede’nin evine.” (YRS, s. 25)

“Kimbilir belki de o sıra birimiz, kapıya güm diye hızlıca vuruverse, hepimiz merdivenlerden **paldır küldür** aşağıya kaçardık.” (YRS, s. 28)

“Şimdi masanın üzerindeki kutuları **bir bir** alıyor, yere koyuyordu.” (YRS, s. 28)

“Eğiliyor, kalkıyor, kollarını **ileri geri** yaptırıyor, salonu süpürüyordu.” (YRS, s. 30)

“Sonra **yavaş yavaş** gözlerini robotundan ayırıp, bize baktı.” (YRS, s. 31)

“‘Yarım kilo yoğurt, bir paket makarna, iki yüz elli gram kıyma’ **diye diye** yürüyordu.” (YRS, s. 32)

“Merih’in gözleri **iri iri** açıldı;” (YRS, s. 33)

“Yüksekten atlıyor, yükseğe atlıyor, arabalar denli hızlı koşabiliyor, iki buzdolabını **üst üste** koyup apartmanın en üst katına çıkarabiliyor...”(YRS, s. 37)

“**Uça uça** gidiyormuş, **uça uça** geliyormuş.” (YRS, s. 37)

“Onun için **sık sık** bize yapar.” (YRS, s. 45)

“O zaman domatesi de, pirinci de **ayrı ayrı** haşlayıp, sonra dolduruyor.” (YRS, s. 45)

“Ohhh, ne güzel şehriye lapası olur, oturursun başına artık **kaşık kaşık** yersin.” (YRS, s. 46)

“Biberleri **ince ince** kıydım, salatanın içine döktüm.” (YRS, s. 48)

“... bir tutam mı, yoksa bir kaşık mı, yoksa kavanozdan içine böyle **akıta akıta**?” (YRS, s. 49)

“Ben de limonu elime aldım, **şap şap** vurmaya başladım.” (YRS, s. 49)

“Sonra limonu masanın üzerine koydum, **güm güm** vurmaya başladım.” (YRS, s. 49)

“Sonra avuçladım, **pat pat** duvara vurmaya başladım.” (YRS, s. 49)

“Tamam, onun suyu iyi çıkar artık, vurup durma, **konu komşu** duvarı yıktığımızı sanacak.” (YRS, s. 49)

“... kıymayı da böyle **top top** yaparım köfte olur.” (YRS, s. 50)

“Babam limonu **keser kesmez** faş diye suyu çıktı.” (YRS, s. 50)

“Babam **kikir kikir** gülüyordu.” (YRS, s. 50)

“Zaten aramızda anlaşmıştık, annem kapıdan **girer girmez**, ben koşacak...”(YRS, s. 50)

“Öyle bir gülüyor ki, **kikir kikir, kikir kikir.**” (YRS, s. 55)

“Nasıl da doluyor, nasıl da sosa buluyor, ondan sonra çatalı **kıvıra kıvıra** yutuyor.” (YRS, s. 60)

“Babam arada **fış fış** burnunu çekiyor.” (YRS, s. 60)

“Ekmeğin arasına iki köfte koyayım, iki dilim domates, iki de marul yaprağı, uf bir ısırayım, bir **yalayıp yutayım...**”(YRS, s. 62)

“Abim ekmek selesini eline aldı, **göz göze** geldik, ben gözlerimi kaçırdım.” (YRS, s. 64)

“Midem açlıktan **gurul gurul** öterken nasıl çıktı bu iki sözcük?” (YRS, s. 64)

“Ayaklarımın ucuna **basa basa** yürüdüm, oda kapısını açtım, salona çıktım.” (YRS, s. 65)

“**Dürte dürte;**’ Afıyet olsun’ diyorlar...” (YRS, s. 66)

“**Köpük köpük** sular akardı altımdan.” (YRS, s. 68)

“Hava **kararır kararmaz** gelincik kuşları ötmeye başladılar, bazen ona tepeliler katılırlardı.” (YRS, s. 68)

“Bazen **üçü beşi** bir araya gelir, **alt alta üst üste** oyun eder, boğuşurlardı.” (YRS, s. 69)

“Karatavukçuk, kapkara bir yün topu gibi **soluk soluğa** geldi kondu yanıma, girdi altıma.” (YRS, s. 70)

“Karatavuğun yüreciği altımda **tıp tıp** atıyordu.” (YRS, s. 70)

“... haydi öteki cevizlerle birlikte hepsi **tapır tapır** aşağıya yuvarlanıyordu.” (YRS, s. 70)

“Yedikten sonra da yukarıya ağaca bakıyor, **şaşkın şaşkın;**”

“Getirdiği cevizleri yaprağımın altına **bir bir** yerleştiriyor, ben de cevizler yere düşmesin diye yaprağımla **sıkı sıkı** sarılıyordum.” (YRS, s. 71)

“**Güle güle**” dedi sincap, “ İstersen sana oyduğum ceviz kabuklarından bir küçücük kayık yapardım, ama sen büyüksün, içine sığmazsın.” (YRS, s. 73)

“Az ötemdeki **öbek öbek** böğürtlenlerin arasında tarla kuşları **cik cik** öterek el ediyorlardı.” (YRS, s. 73)

“Kendime geldiğimde **yanımda yöremde** kurbağa kardeşler vardı.” (YRS, s. 74)

“Bana **bakıp bakıp** gülüyorlardı.” (YRS, s. 74)

“Beş kurbağa ayaklarını suya **vura vura** beni götürmeye başladı.” (YRS, s. 75)

“**Yuvarlak yuvarlak** taşların arasından sürtünerek geçiyordum.” (YRS, s. 75)

“Gece böcekleri **kesik kesik** ötüyorlardı.” (YRS, s. 76)

“Bir tepeli kuşun sesi **çın çın** ötüyordu.” (YRS, s. 76)

“Öyle bir an oldu ki, serçenin biri bir dal parçasını **kaldırır kaldırmaz** kaymaya başladım.” (YRS, s. 78)

“Bütün gece suyun üzerinde **kaya kaya** gittim, belki de bana öyle geldi.” (YRS, s. 78)

Tablo 23. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki İkilemelerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	İkilemeler	f	%
Yumurtadan Çıkan Öğretmen	al al	1	1,13
	ardı sıra	1	1,13
	bunu buna	1	1,13
	burgu burgu	1	1,13
	çıtır çıtır	2	2,27
	dura dinlene	1	1,13
	kargacık burgacık	1	1,13
	kımıl kımıl	1	1,13
	şunu şuna	1	1,13
	yarım yamalak	1	1,13
Beden Eğitimi Dersinde	birer birer	1	1,13
	dallı güllü	4	9,09
	dibinden dibinden	1	1,13
	iri iri	1	1,13
	kocaman kocaman	1	1,13
	mor mor	1	1,13
Sarı Zarf	birer birer	1	1,13

	cıvıl cıvıl	1	1,13
	çakmak çakmak	1	1,13
	devire döndüre	1	1,13
	göz göze	1	1,13
	güle oynaya	1	1,13
	iştahlı iştahlı	1	1,13
	kıvrıla kıvrıla	1	1,13
	sırt sırta	1	1,13
	üst üste	1	1,13
	yüz yüze	1	1,13
Bir Oynasam Bir Oynasam	ağlaya ağlaya	1	1,13
	bağıra bağıra	2	2,27
	çıkır çıkmaz	1	1,13
	çırpa çırpa	1	1,13
	çul çapıt	1	1,13
	dolu dolu	1	1,13
	doya doya	2	2,27
	kapıp kapıp	1	1,13
	karı koca	1	1,13
	kocaman kocaman	2	2,27
	mışıl mışıl	2	2,27
	oynaya oynaya	1	1,13
	öteye beriye	1	1,13
	sallana sallana	1	1,13
	top top	1	1,13
	uğun uğun	1	1,13
	uzata uzata	1	1,13
	vura vura	2	2,27
	yolum yolum	1	1,13
	yorgun yorgun	2	2,27
Temsil	bağıra çığıra	1	1,13
	kem küm	1	1,13
	lukur lukur	2	2,27
	pırıl pırıl	1	1,13
	şırıl şırıl	1	1,13
	şunu bunu	1	1,13
	tas tas	1	1,13
	yalıp yalıp	1	1,13
	yandan yandan	2	2,27
	yan yana	1	1,13
Bir Karakaçanımız Vardı	biner binmez	1	1,13
	birer ikişer	1	1,13
	çın çın	1	1,13
	çize çize	1	1,13
	gıcır gıcır	1	1,13
	sıkış tepiş	1	1,13

	şapır şıpır	1	1,13
	tangur tungur	1	1,13
	tıpır tıpır	1	1,13
	yer yer	1	1,13
Kargayla Dostluk	göz göze	1	1,13
	ivedi ivedi	1	1,13
	koyar koymaz	1	1,13
	küçük küçük	1	1,13
	tıp tıp	2	2,27
	uzun uzun	1	1,13
	yavaş yavaş	2	2,27
	TOPLAM	88	%100

Tablodaki verilere göre “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” adlı çocuk kitabında toplamda 88 ikileme tespit edilmiştir. Bu ikilemelerden kocaman kocaman *f* (3) ikilemesinin eserde en sık tekrar eden ikileme olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan ikilemeler şu şekildedir:

“Annemin hazırladığı rafadan yumurtayı kırarken usumda, yerken usumda, kabuğunu *çıtır çıtır* parçalarken yine usumdaydı öğretmenim.” (YÇÖ, s. 7)

“O yumurta bazen canlanıyordu; *kımıl kımıl* bir şeyler oynuyordu...”(YÇÖ, s. 8)

“Uf anlatabilsem olayı, elimdeki kurşunkalem titremese, yazım *kargacık burgacık* olmasa...”(YÇÖ, s. 9)

“... otobüs durağına dek *dura dinlene* gelecektik, ondan sonra binecektik otobüse. (YÇÖ, s. 10)

“*Şunu şuna* aldım, *bunu buna* aldım, nasıl taze mi çocuklar?” (YÇÖ, s. 11)

“İçlerinde yeşilliği bozan sadece *al al* turplardı.” (YÇÖ, s. 14)

“Artık annemin *ardı sıra* yürüyordum.” (YÇÖ, s. 16)

“Hah, işte öğretmenim; bundan sonrasında elim titrese, yazım *kargacık burgacık* olursa, n’olur okuyunuz öğretmenim...”(YÇÖ, s. 16)

“İçimden *burgu burgu* bir şeyler boğazıma doğru çıkıyordu.” (YÇÖ, s. 18)

“Dudaklarım titredi, kulaklarım zonkladı, sözcükler *yarım yamalak* çıktı ağzımdan, durduğum yerde o aldı okudu.” (YÇÖ, s. 20)

“İkisinin üzerinde de *kocaman kocaman* güller var.” (YÇÖ, s. 25)

“*Hele hele* anama verdiğim sözden.” (YÇÖ, s. 25)

“Arkadaşlarımız kara şortları ak atletleriyle *birer birer* yanımızdan uçarak geçip gittiler.” (YÇÖ, s. 27)

“Kızlar olsun, erkekler olsun, *civil civildılar*.” (YÇÖ, s. 28)

“*Dallı güllü* donumu görmek için bekliyorlardı.” (YÇÖ, s. 31)

“Bacaklarımın üzerinde *iri iri* al güller, güllerin arasında *mor mor* yapraklar.” (YÇÖ, s. 32)

“Duvarların *dibinden dibinden* yürüdüm.” (YÇÖ, s. 32)

“Ağlıyordum, gözlerim *dolu doluydu*...” (YÇÖ, s. 34)

“Onun kapının zilini çalışını biliriz, üç kez *üst üste* basar, biliriz ki babamız, koşarız kapıya, karşılaşıyoruz.” (YÇÖ, s. 36)

“Az sonra *civil civil* sofranın başına oturacaktık.” (YÇÖ, s. 39)

“Annem, ıspanaklarımızın üstüne yoğurt katacağı, *iştahlı iştahlı* yiyecektik, *güle oynaya*...” (YÇÖ, s. 39)

“O da, sanki iştahsız bir çocukmuş gibi her lokmayı ağzında *devire döndüre* çiğnedi durdu.” (YÇÖ, s. 41)

“Yüzü solmuş gibiydi; ama gözleri *çakmak çakmak* bakıyordu.” (YÇÖ, s.42)

“*Göz göze* geldik babamla, elimden tuttu böyle dedi...” (YÇÖ, s. 43)

“Kardeşimle *sırt sırta* döndük...” (YÇÖ, s. 43)

“Az sonra yine *yüz yüze* geldik.” (YÇÖ, s. 44)

“Karlı yollar, dağlı yollar, *kıvrıla kıvrıla* giden yollar...” (YÇÖ, s. 44)

“Amma başlarında ben olmasaymışım, Şehmus *ağlaya ağlaya* çatlarmış, sonra Gülüş ocakta yanarmış.” (YÇÖ, s. 51)

“Köşenin başına sermişler *çulu çapıtı*, yatırmışlar çöpten bebeklerini içine;” (YÇÖ, s. 52)

“Ben baktım *öteye beriye*...” (YÇÖ, s. 53)

“Sanki yağmur beni bekliyormuş, ben sokağa *çıkar çıkmaz* yağmaya başladı.” (YÇÖ, s. 53)

“Sen bakacaksın ki onlara, biz *karı koca* çalışacağız.” (YÇÖ, s. 53)

“*Bağıra bağıra* oynuyor.” (YÇÖ, s. 54)

“Zeyno sokağa çıksın *doya doya* oynasın.” (YÇÖ, s. 55)

“... bir ondan ısırmışsın, bir ondan yalarmışsın, hem de salıncağın içinde, *sallana sallana*...” (YÇÖ, s. 57)

“... sonra kanatlarımı *çırpa çırpa* koşup gelsem eve.” (YÇÖ, s. 57)

“Gülüş uyuyor *mışıl mışıl*, Aliş’se koyduğum yerde.” (YÇÖ, s. 57)

“*Yorgun yorgun* sofraya otururlar.” (YÇÖ, s. 58)

“Bir görseler beni köşede, koşup yanıma gelseler, bebeklerini *kapıp kapıp*...” (YÇÖ, s. 61)

“Mahmure davul çalsa sahana *vura vura*, Teslime zurnacı olsa ağzını *uzata uzata*...” (YÇÖ, s. 61)

“Evde bir başıma *oynaya oynaya* o denli güzel öğrenmişim ki beştaş, onlar bir, ben on iki...” (YÇÖ, s. 63)

“Yüreğim *top top* atıyor.” (YÇÖ, s. 65)

“*Uğun uğun* uğunuyorum.” (YÇÖ, s. 66)

“*Yolum yolum* yolunuyorum.” (YÇÖ, s. 66)

“Sonra Tanju’nun yüzü öyle parlak, **piril piril** parlıyor.” (YÇÖ, s. 70)

“Tutup testiği şöyle bir ağzına dayadın mıydı, sular **şırıl şırıl** işliğinden aşağı dökülür.” (YÇÖ, s. 70)

“Böyle ayaklarını uzattı **yandan yandan**, aşı da yedi **yandan yandan**.” (YÇÖ, s. 70)

“Güllü’nün babası gezgin satıcı, domates **şunu bunu** satar, geze **bağıra çığıra**.” (YÇÖ, s. 71)

“Toka vardı, **yalıp yalıp** eden bir toka.” (YÇÖ, s. 71)

“Ben Güllü’yle **yan yana** otururum, arka sırada.” (YÇÖ, s. 72)

“Bir de ayran içtiler ki **tas tas**, karınları **lukur lukur** oldu.” (YÇÖ, s. 74)

“Oh olsun, Süha’nın dili tutuldu, öğretmen arkadan yardım etti, **kem küm** iki söz etti, çıktı gitti...” (YÇÖ, s. 74)

“Arkadaki tekerleklerinde **yer yer** yarılmış lastikler vardı.” (YÇÖ, s. 77)

“Kimi günler, çocukların açık bıraktığı kapısı yelin etkisiyle bir ileri gider bir geri gider, **gıcır gıcır** öterek, bir türkü söylerdi.” (YÇÖ, s. 77)

“Yağmur yağdığı günler ne hoşumuza giderdi, tüm çocuklar **sıkış tepiş** doluşurduk içine.” (YÇÖ, s. 79)

“Yağmur taneleri Karakağan’ın bilmem kaç yıllık damında **tupır tupır** öterken, biz tüm çocuklar bir şarkı tutturdurduk.” (YÇÖ, s. 80)

“Çocuklar, **birer ikişer** iner ama az sonra yine arabanın içine doluşurduk.” (YÇÖ, s. 80)

“Nesrin, belini **tuta tuta** arabanın içine girerdi.” (YÇÖ, s. 80)

“O arabanın içine **biner binmez** hepimiz ayağa kalkar;” (YÇÖ, s. 81)

“Bir sabah sokağımız çınladı, **çın çın** öttü çocuk sesleriyle;” (YÇÖ, s. 84)

“Karakağan **tangur tungur** boyun eğdi.” (YÇÖ, s. 84)

“Karakağan gitti, yolu *çize çize* gitti.” (YÇÖ, s. 84)

“Naylon, *şapır şapır* vuruyordu iki yana...” (YÇÖ, s. 85)

“Hemen pencerenin kıyısındaki yemek masasının üzerine yazı makinemi koyar, *uzun uzun* düşünür, ondan sonra yazmaya koyulurdum.” (YÇÖ, s. 87)

“*Göz göze* geldik.” (YÇÖ, s. 87)

“Pencere açtı, bir bana bakıyor, bir kemiğe bakıyorlar, *ivedi ivedi* gagalıyorlardı.” (YÇÖ, s. 87)

“Oraya yemi *koyar koymaz* hemen uçuyor, pencereye konuyorlardı.” (YÇÖ, s. 87)

“İşkembeyi alıyor, *küçük küçük* parçalara ayırıyor, buzdolabına koyuyordum.” (YÇÖ, s. 89)

“Elimi *yavaş yavaş* yaklaştırdım, işkembe yiyordu.” (YÇÖ, s. 89)

“Yüreği artık eskisi gibi *tıp tıp* diye atmıyordu.” (YÇÖ, s. 92)

4.2.3. Yansıma sözcükler

Çalışmanın mevcut bölümünde “Yansıma sözcüklerin kullanım sıklığı nedir?” alt problemi bağlamında bulgular verilmiştir.

Çocuk kitaplarında kullanılmış olan yansıma sözcüklerin fazla olması sebebi ile her kitap ayrı olarak tablo halinde incelenmiştir. Yansıma sözcükler içerisinde geçen cümlelerle beraber verilmiş olup yansıma sözcüklerin yer aldığı kitap adı kısaltması ve sayfası yay ayrıçla gösterilmiştir. İncelenen eserde birden fazla aynı yansıma sözcük geçiyorsa tek bir örnek cümle yazılmıştır. Bazı uzun cümleler ise kısaltılmış olup vurgulanması gereken kısım aktarılmıştır.

Tablo 24. “Anneannemin Apartman Kuzusu” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Anneannemin Apartman Kuzusu	fısıldamak	1	1,19
	fısıltı	1	1,19

	fiş fiş	1	1,19
	hı	4	4,76
	hıh	2	2,38
	hiş	4	4,76
	kıtır kıtır	1	1,19
	mee meee	12	14,28
	pıt	4	4,76
	uh	1	1,19
	uuv	1	1,19
	ühüü	4	4,76
Annaanneme Piyangodan Para Çıkıyor	cızırdamak	1	1,19
	haşır haşır	1	1,19
	hı	1	1,19
	hiş	4	4,76
	pıhlamak	1	1,19
	püfür püfür	1	1,19
	uf	1	1,19
	ühü	3	3,57
	vat vat	1	1,19
	vız	1	1,19
	vııızt	2	2,38
Anneannem Çamaşır Yıkıyor	gaccudu guccudu	1	1,19
	hıh	1	1,19
	hıhlaya pıhlaya	1	1,19
	hiş	1	1,19
	hüngür hüngür	1	1,19
	pata pat pata pat	1	1,19
	Pat pat	3	3,57
	taka taka taka tak	1	1,19
	tap tap	1	1,19
	ühüüü	2	2,38
	ziır	3	3,57
Anneannem Hırka Örüyor	car car	12	14,28
	hırlamak	1	1,19
	kıs kıs	1	1,19
	miyavlamak	1	1,19
TOPLAM		84	%100

Tablo 24’te gösterilen verilere göre “Anneannemin Apartman Kuzusu” adlı çocuk kitabında toplamda 84 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden mee meee $f(12)$, car car $f(12)$, hiş $f(9)$, ühüü $f(9)$, hı $f(5)$ pıt $f(4)$, ziır $f(3)$ ve pat pat $f(3)$ eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Yağ *cızırdayınca*, kocaman ikiye bölünmüş ekmeğin arasında şiş çekilirmiş...”(AAK, s. 72)

“Yaz günü şöyle camını da açtık mı, oh *püfür püfür*...”(AAK, s. 74)

“Ablamla ikimiz önce *pıhladık*, sonra anneannem de bize katılınca bol bol güldük.” (AAK, s. 74)

“*Uf* yorulmuşum’dedi, kendini divanın üzerine attı.” (AAK, s. 78)

“... özel arabasına binip *vız* diye evine gelecekmış.” (AAK, s. 78)

“*Hiş* kalk bakkala gazeteler gelmiştir.” (AAK, s. 79)

“Sanki bilirmiş gibi *haşır haşır* karıştırdı sayfalarını.” (AAK, s. 81)

“*Uf*, anneannem durur mu, bu kez top gibi patlar, makine gibi hesaplar yapar, *taka taka taka tak*...”(AAK, s. 86)

“Ondan sonra biri gelirmiş, böyle *hıhlaya pıhlaya* bir bir baltayla kırarmış dalları, küçük küçük sobaya girecek denli yaparmış.” (AAK, s. 88)

“Kendisine baka baka Tekir’in de ağlayacağını sanıyor, anneannem *hüngür hüngür* ağlarken, Tekir bir güzel peynirli ekmeğini yiyor, yalanıyordu.” (AAK, s. 88)

“Sırtındaki kül torbasına öteki eliyle *tap tap* vurdu.” (AAK, s. 95)

“Beğenmezseniz, tutar yıkadıklarımı çamaşır makinesine atar, *gaccudu guccudu* yıkarsanız...”(AAK, s. 98)

“Anneannem *pat pat* diye vuruyordu.” (AAK, s. 101)

“Kapı *zuur*!” (AAK, s. 102)

“Tekir *hırladı, miyavladı*.” (AAK, s. 116)

“*Car car*’a devam...”(AAK, s. 120)

“Anneannem *kıs kıs* gülüyordu.” (AAK, s. 127)

Tablo 25. “Bulutlara Simit Satan Çocuk” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Bulutlara Simit Satan Çocuk	hart	1	5,55
	hişt	1	5,55
	tıs tıs	1	5,55
	uf...	2	11,11
Babaannemin Alı Yeşilli Hapları	uf	1	5,55
	kıkır kıkır	1	5,55
Gülen Aynalar	cıvıltı	1	5,55
	çuf çuf çuf	1	5,55
	düüüüt	3	16,66
	gıcırtı	1	5,55
	hişt	1	5,55
	tıkır da tıkır	2	11,11
Uçurtmama Mektup Gönderdim	tak tak tak	1	5,55
	uf	1	5,55
TOPLAM		18	%100

Tablo 25’e göre “Bulutlara Simit Satan Çocuk” adlı çocuk kitabında toplamda 18 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden uf *f* (4), düüüüt *f* (3) ve tıkır da tıkır *f* (2) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Bir de *tıs tıs* uyur ki, bir de uykumu getirir ki.” (BSSÇ, s. 8)

“*Hişt* Hasan, sen simit alıp satmaya mı geldin buraya yoksa uyumaya mı?” (BSSÇ, s. 9)

“*Uf* yaşlılık, insan unutuyor işte.” (BSSÇ, s. 17)

“Bir daha *kıkır kıkır* güldü.” (BSSÇ, s. 23)

“... *cıvıltı*, kahkahalı lunaparkları gece yarısından sonra gördünüz mü?” (BSSÇ, s. 27)

“Ondan sonra bir *gıcırtı* ve dolap dönmeye başlar, onlarca çocuğun çığlığı...” (BSSÇ, s. 30)

“Düüüüt, düüüüt, düüüüüt!..” (BSSÇ, s. 33)

“Çuf çuf çuf...”(BSSÇ, s. 33)

“Tıkır da tıkır, tıkır da tıkır...”(BSSÇ, s. 34)

“... uçurtmanın saçaklarından birini tutup **tak tak tak** diye tahtasına vuracak ve ‘Aç kapıyı, postacı geldi’ diyecek öyle mi?” (BSSÇ, s. 38)

Tablo 26. “Çıngıraklı Çoban” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Çıngıraklı Çoban	bangır bangır	1	1,16
	bıııs	1	1,16
	biiş	1	1,16
	caaart	2	2,32
	cık	1	1,16
	çingır çingır	8	9,30
	fısıltı	1	1,16
	gıcırdamak	1	1,16
	gümbür gümbür	1	1,16
	haaaa	1	1,16
	hah hah!	1	1,16
	harp	1	1,16
	hart	1	1,16
	havlamak	24	27,90
	hırlamak	7	8,13
	hi hi hi	1	1,16
	hiş	3	3,48
	hırlamak	3	3,48
	hiiiş	1	1,16
	kıpır kıpır	2	2,32
	kütür kütür	1	1,16
	lap	1	1,16
	lıkır lıkır	1	1,16
	lukur lukur	1	1,16
	lüp lüp	1	1,16
	melemek	4	4,65
	ooo aaaaa	1	1,16
	poflamak	1	1,16
	şaklatmak	1	1,16
	şap	3	3,48
	şapırdatmak	1	1,16
	tap tap	1	1,16
	tıptı	1	1,16
	tıp tıp	1	1,16
	umh	1	1,16

VIZİR VİZİR	1	1,16
zımk	3	3,48
TOPLAM	86	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre “Çıngıraklı Çoban” adlı çocuk kitabında toplamda 86 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden havlamak *f* (24), çingır çingır *f* (8), hırlamak *f* (7), melemek *f* (4), şap *f* (3), zımk *f* (3), ve hiş *f* (3) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Ali ‘**şap**’ sesini duyunca ‘**lap**’ diye kocaman ayağını öne fırlatırdı.” (ÇÇ, s. 5)

“Karnı **lukur lukur** eder, sanki karnındaki koca testiden kurtulmak istiyormuş gibi karnına vurur ama sondan birinci gelmekten kurtulamazdı.” (ÇÇ, s. 6)

“**Cık**, uyumam ki.” (ÇÇ, s. 8)

“Birlikte ağızlarını **şapırdatırlar**, birlikte kaşıklarını sahanın içine daldırırlardı.” (ÇÇ, s. 9)

“Öteki korkak köpekler, sanki kurtları kendileri kovalamışlar gibi, önden **havlaya havlaya**, birbirleriyle boğuşa boğuşa gidiyorlarmış.” (ÇÇ, s.13)

“Koştukça çingırağı **çingır çingır** ötüyordu.” (ÇÇ, s. 16)

“Annelerini yitirseler bile, bir acı **melemeyle** annelerini çağırıyor, kuzusunu yitiren anne, kesik kesik **meleyerek** yavrusunun yanına koşuyordu.” (ÇÇ, s. 18)

“Köy yolunda yüzlerce ayağın **tıptırtısından** ve Kocabıyık’la Çıngıraklı Çoban’ın çingırak seslerinden başka bir ses duyulmuyordu.” (ÇÇ, s. 20)

“Babası arada bir değneğini kaldırıyor, ‘hiiiş, biiş’ diye sesler çıkarıyor, Akkuş’a oraya buraya gitmesi için buyruklar veriyordu.” (ÇÇ, s. 24)

“İçlerinden en irisini seçseydi, şöyle tuz çıkını açıp bansaydı, sonra ağzına götürüp kütür **kütür** çiğneseydi...” (ÇÇ, s. 26)

“Bu arada başına **tip tip** birkaç dut döküldü.” (ÇÇ, s. 27)

“Dağların üzerinde çakan şimşeğin sesi, sanki diplerindeymiş gibi **gümbür gümbür** ötüyordu.” (ÇÇ, s. 32)

“Ali atlıyı görmedi önce, Akkuş kulaklarını dikip **hurlayınca**, onun baktığı yöne baktı.” (ÇÇ, s. 37)

“Yeşilliğin yanı sıra altın renkli koyunlar, kuzular bir sıra dizilmişler, inci gibi ak dişleriyle **kıpır kıpır** yeşil otları kopararak yemeye çalışıyorlardı.” (ÇÇ, s. 43)

“Kocabıyık böyle durmadan **lıkırlıkır** içtiğine göre.” (ÇÇ, s. 44)

““Umh, aman ne güzel’ dedi.” (ÇÇ, s. 44)

“Yumurtası çabuk bitmesin diye, ondan ufacık bir parça koparıyor ama ekmekten kocaman bir parçayı kopararak ağzına atıyor, ekmekle yumurtayı ağzının bu yanına itiyor, boş kalan yanına, **hart** diye ısırıldığı soğanı yolluyordu.” (ÇÇ, s. 50)

“Salt serçeler mi, yörede **vızır vızır** arılar da dolaşıyorlardı.” (ÇÇ, s. 51)

“Ooo aaaaa, **hiiiş**, yürü haaaa, **buus, hah hah!**” diye bağırarak sürünün yanı sıra koşuyor, arada bir kocaman sopasını havada sallıyor, vuracakmış gibi yapıyordu.” (ÇÇ, s. 57)

“Bu buyrukla Kocabıyık **zınk** diye durdu.” (ÇÇ, s. 58)

“Hele biraz sonra yiyeceği çökelekli pekmezi düşündükçe, ağzındaki yumurtayı **lüp lüp** yutuyordu.” (ÇÇ, s. 62)

“Çıngıraklı Çoban, Akkuş’un yanına yaklaştı, köpeğin başını okşadı, kulaklarını tuttu, sırtına **tap tap** vurdu.” (ÇÇ, s. 81)

“Yöreye bakındı, **pofladı.**” (ÇÇ, s. 85)

“**Fısıltıyla** konuşuyorlardı.” (ÇÇ, s. 87)

“Bu arada kara kuru adam kırbacını onlara doğru **şaklattı** ama kırbaç değmedi.” (ÇÇ, s. 96)

“Bir güzel pantolonun paçasından yapıştı, yukarıya dek *caaart* diye yırttı.” (ÇÇ, s. 98)

“... ahırından ‘*hi hi hi*’ diye yanıt veriyordu.” (ÇÇ, s. 100)

Tablo 27. “Eşeğin Türküsü” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Eşeğin Türküsü	aaaii aaaii aaaii...	13	22,80
	cup	1	1,75
	çatırtı	4	7,01
	çıtırtı	1	1,75
	gıcırta	1	1,75
	havlamak	8	14,03
	hışırta	1	1,75
	hih	1	1,75
	hi hi hi	1	1,75
	hiiiş	1	1,75
	hıh	1	1,75
	kıpır kıpır	1	1,75
	kıskıs	1	1,75
	küt küt	1	1,75
	şırıltı	1	1,75
	tıslamak	1	1,75
	uf uf	1	1,75
	ulumak	6	10,52
	ühüüüü	1	1,75
	vırrak	11	19,29
TOPLAM		57	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre “Eşeğin Türküsü” adlı çocuk kitabında toplamda 57 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden aaaii aaaii aaaii *f* (13), vırrak *f* (11), havlamak *f* (8), ulumak *f* (6) ve çatırtı *f* (4) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“*Hi hi hi*, diyerek güldü.” (ET, s. 5)

“Kapı *gıcırtyla* açıldı.” (ET, s. 13)

“Onun sokağa çıktığını görünce *havlamaya* başladılar.” (ET, s. 13)

“Özgürüm yıldızlar, **aaaiiii aaaaaiiii aaaaaiiii...**”(ET, s. 16)

“Anladık **vırrak**, anladık **vırrak**, diye bağırmaya başladılar.” (ET, s. 19)

“Suyun **şırıltısı** ağaçlara yansıdı.” (ET, s. 20)

“Bir küçük kurbağa **cup** diye suya atladı.” (ET, s. 20)

“**Kıpır kıpır** tazeydiler.” (ET, s. 22)

“Kulağikesik sahibini düşününce **kıskıs** güldü.” (ET, s. 25)

“**Hih**, dedi, şimdi uyanıp ahıra bakmıştır.” (ET, s. 25)

“**Hih** nereden görecekler ki?” (ET, s. 26)

“İşte o anda duydu o **hışırtyı**.” (ET, s. 34)

“Yine **çıtırtı** oldu.” (ET, s. 35)

“Kulağikesik’in yüreği **küt küt** attı.” (ET, s. 35)

“**Ühüüü** ben gençliğimde öyle hızlı koşardım ki...” (ET, s. 38)

“Yılkılık **tısladı**, derin derin soludu.” (ET, s. 40)

“**Uluma** sesleri yaklaşıyordu.” (ET, s. 52)

“**-Hüüü**, dedi Kulağikesik, geldiler bile...” (ET, s. 53)

“Bir adım daha attı, işte o zaman bir **çatırtı** sesi duyuldu ki, **uf uf** aman...”(ET, s. 54)

Tablo 28. “Karlı Yollarda” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
	cırg	1	1,53
	cıs cıs	1	1,53
	cızlatmak	1	1,53
	çatırtı	1	1,53
	çıt	3	4,61
	çıtır çıtır	1	1,53
	çıtırtı	6	9,23
	fısıldamak	1	1,53

fısl fısl	2	3,07
gıdak gıdak	1	1,53
gurk gurk gurk	1	1,53
gürp	1	1,53
gümbürtü	1	1,53
güm güm	1	1,53
hamhupyumtamburlop...	1	1,53
havlamak	8	12,30
hı	5	7,69
hırıl hırıl	1	1,53
hırlamak	1	1,53
hiş	1	1,53
hop	1	1,53
hopur hopur	1	1,53
ı ih	2	3,07
ı hı	1	1,53
löplop mugtug...	1	1,53
of	1	1,53
oflaya poflaya	1	1,53
oşt	1	1,53
poflamak	1	1,53
puflamak	1	1,53
tambıdı tambıdı	1	1,53
tıplaya tıplaya	1	1,53
tıp tıp	1	1,53
tir tir	1	1,53
uhüüü	1	1,53
uf	3	4,61
ufff	1	1,53
üfff	2	3,07
uy	4	6,15
TOPLAM	65	%100

Tablodaki verilere göre “Karlı Yollarda” adlı çocuk kitabında toplamda 65 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden havlamak *f* (8), çıtırtı *f* (6), hı *f* (5), uy *f* (4) çıt *f* (3), ve uf *f* (3) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Bekleme anında neler düşünmeyiz ki, neler *fısıldamayız* ki.” (KY, s. 10)

“... onun dişinin kovuğuna gitmez, *hopucuk* yalar yutar, ardımıza düşer.” (KY, s. 10)

“Başlarınız yine düşünmeye *fısıl fısıl* konuşmaya:” (KY, s. 10)

“Kanadı karlara gömülmüş, ak kanadı karın aklıyla daha ak olmuş, yüreği *tıp tıp...*”(KY, s. 11)

“Yüreği *tuplaya tuplaya* gagalamaya başlar.” (KY, s. 11)

“*Of*, bir de geri dönmesi.” (KY, s. 13)

“*Hu*, yumurta ha!” (KY, s. 15)

“*I ih*, orası güzel olmaz, Sivritepede yiyelim, okula baka baka.” (KY, s. 15)

“Karşısına geçer, tavuk gibi *gıdak gıdak* diye bağırır.” (KY, s. 16)

“Yumurtalarımızı uzatır, *çıt* diye birbirine vururuz.” (KY, s. 17)

“Şimdi yumurtalarımız *tir tir* titriyor, ellerimizde.” (KY, s. 17)

“Hamhupyumtamburlop...”(KY, s. 17)

“*Lüplöpmugtug...*”(KY, s. 17)

“*I hı* çerçi geliyor!”

“*Gurk gurk gurk!*..” (KY, s. 18)

“*Üfff*, bir daha köye gelsin bakalım.” (KY, s. 24)

“*Uhüüü*, kızan emmiler dayılar fırladılar dışarıya.” (KY, s. 25)

“Mahmut Emmi ufacık davulu boynuna asar, ‘*tambıdı, tambıdı*,’ diye vururdu.” (KY, s. 30)

“*Uy* anam elimi *cızlattı*.”

“Fakat az sonra tencerelerimiz, çanaklarımız yarılr, dağılırdı, *cıs cıs* diye ateşi söndürürdü.” (KY, s. 32)

“Kapımız *güm güm* öttü.” (KY, s. 34)

“Musa ‘**Oşt**, haydi,’ dedikçe Sarıkafa dur alıyor, ama az sonra Musa’nın önüne geçip ağacın birinin ardından çıkıveriyormuş.”

“Sonra öteki çocuklar, yorula terleye, **oflaya poflaya** köye gelmişler.” (KY, s.42)

“**Hiş** çocuklar susun bakayım, dedi” (KY, s. 42)

“**Fısl fısl** konuşuyorduk.” (KY, s. 43)

“Sarıkafa kümese girince bir de bakmış ki, almış tazecik yumurtayı ayakları arasına **çıtır çıtır** yiyor.” (KY, s. 45)

“Babam içini çekti, **poflar** gibi;” (KY, s. 56)

“Arada bir yekiniyor, yukarıdaki ufacık pencereden dışarıya bakıyor, sonra **pufluyordu**.” (KY, s. 56)

“Ayağımızın altındaki kar, her basışımızda **gürp cırg** diye ötüyordu.” (KY, s. 62)

“**Ufff!**” (KY, s. 65)

“Birkaç köpek **havladı**, ama Akkuş onlardan çok **havladı**.” (KY, s. 68)

“İlçenin bir-iki köpeğine **hırladı** ama, kavga etmedi.” (KY, s. 71)

“**Uf** öyle mutluyum ki, akşama anamın yanındayız.” (KY, s. 73)

“**Offf!..**” (KY, s. 76)

Tablo 29. “Küçük Futbolcu” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Küçük Futbolcu	daaat daaaaat	1	3,70
	fısıldamak	1	3,70
	hıh	1	3,70
	hıı	2	7,40
	poflamak	1	3,70
	tıslamak	1	3,70
	ti ti ti	1	3,70
	uf	2	7,40

	üff	2	7,40
	ühüü	1	3,70
	vüüü	1	3,70
Çikolatadan Yapılmış Ev	hı	3	11,11
	hıh	2	7,40
	ı ih	1	3,70
	oflaya pufлая	1	3,70
Cici Anne	Hıı	2	7,40
	hıh	3	11,11
	poflamak	1	3,70
	TOPLAM	27	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre “Küçük Futbolcu” adlı çocuk kitabında toplamda 27 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden hı f (7) ve hıh f (6) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“**Uf**, pilot havalardaki böyle, **vüüü** uçuyor uçak, ben de tutmuşum uçağın dümenini, dağlar, ırmaklar, ormanlar küçücük altımda.” (KF, s. 7)

“... işte o zaman **fııldadım** ablama.” (KF, s. 8)

“**Daaat daaaaat!**..” (KF, s. 8)

“Ablam **tısladı**, yüzüme bile bakmadı.” (KF, s. 10)

“‘**Hu**’ dedim.” (KF, s. 11)

“Orada sakallı bir adam var, böyle hani ses çıkarıyor ya **ti ti ti** diye hesap makinesi, işte onun başında oturuyor, süpermarketin sahibi oymuş, niçin yemez ki o adam çikolata?” (KF, s. 12)

“Bazen çocuklara dağıtacağım bisikletleri, hep birlikte bineceğiz, **üff** renk renk...” (KF, s. 15)

“Babam **pofladı**, annem masanın üzerindeki paraya baktı.” (KF, s. 18)

“**Ühüü**, ne çok para o öyle” (KF, s. 18)

“**Hı** camı yesem, hayır yiyemem ki, sonra ısınamayız kırık camla hiç ısınılır mı?” (KF, s. 26)

““**Iıh** Can, olmaz’ dedim.” (KF, s. 27)

“Can, odanın içinde **oflaya poflaya** geziyor, durmadan bir şeylere saldırıyordu.” (KF, s. 28)

“**Hıh** bunu yiyelim mi abla?” (KF, s. 28)

Tablo 30. “Sarı Şapkalı Kardan Adam” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Sarı Şapkalı Kardan Adam	cık	1	2,04
	gak gak garrk...	1	2,04
	gıcırdamak	1	2,04
	gıgı gıgı	1	2,04
	guguk guk	3	6,12
	hı	1	2,04
	hıh	11	22,44
	hiiş	4	8,16
	hişt	1	2,04
	pıt pıt	1	2,04
	tıklatmak	1	2,04
	tık tık tık	10	20,40
	uf	7	14,28
	üf	1	2,04
	ühüü	1	2,04
	umh	1	2,04
	uuuv	2	4,08
	vızıltı	1	2,04
	TOPLAM	49	%100

Yukarıdaki tabloya göre “Sarı Şapkalı Kardan Adam” adlı çocuk kitabında toplamda 49 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden hıh *f* (11), tık tık tık *f* (10), uf *f* (7), hiiş *f* (4) ve guguk guk *f* (3) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“**Uf**, anneannem de bilmiyor ki!” (SŞKA, s. 6)

“**Hih** işte, Asu da büyüyünce yontucu olacaktı.” (SŞKA, s. 8)

“Kapı **gıcırdadı**.” (SŞKA, s. 16)

“**Uuuv** çok soğuk dışarısı Tanay Abla.” (SŞKA, s. 17)

“**Tık tık tık...**”(SŞKA, s. 18)

“-Yat diyorsunuz, ama, durmadan kardeşleriniz pencereyi **tıklatıyorlar**.”
(SŞKA, s. 18)

“Canım çok fazla **gıgı gıgı** ediyorsunuz, annem babam uyanacaklar sonra.”
(SŞKA, s. 20)

“**Gak gak garrrk...**” (SŞKA, s. 20)

“**Guguk guk**, der demez dedeleri.” (SŞKA, s. 28)

“**Hiiş**, sabaha bırak **guguk gukunu**, dedi.” (SŞKA, s. 28)

“Arada biri, ‘**Cik**’ diyordu ama sesi çok zayıf çıkıyordu.” (SŞKA, s. 28)

“Çok hafiftiler, yürekleri **pıt pıt** atıyordu.” (SŞKA, s. 30)

“Civcivlerden biri konuştu ama sesi **vızultu** gibi çıkıyordu...”(SŞKA, s. 30)

“**Hı** değil mi arkadaşlar?” (SŞKA, s. 33)

“**Ühüü** ben kaç yılın kargasıyım, bu kar yarın erimez, dedi.” (SŞKA, s. 34)

“-**Umh** babacığım, kızarmış ekmek gibi kokuyorsunuz, dedim.” (SŞKA, s. 38)

“**Hişt** kumru, ben Tanay Ablanız, dedim, nerede bakayım ötekiler?..” (SŞKA, s. 42)

“-Baaaak, dedi, kazak yolu ama, **üf** öyle güzel işe yarıyor ki...”(SŞKA, s. 48)

Tablo 31. “Uçan Eşek” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Uçan Eşek	aaüü aaüü aaüü	8	36,36

cip cip	1	4,54
çof	1	4,54
fısıltı	1	4,54
havlamak	4	18,18
hıı	2	9,09
hüngür hüngür	1	4,54
hüp hüp	1	4,54
tangur tungur	1	4,54
tıkırtı	1	4,54
ühü	1	4,54
TOPLAM	22	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre “Uçan Eşek” adlı çocuk kitabında toplamda 22 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden aaii aaii aaii *f* (18) ve havlamak *f* (4) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Arabanın *tıkırtısı* müzik sesi gibi geldi ona.” (UE, s. 10)

“Arabanın yöresinde bir yığın köpek, *havlıyorlar*, arabaya sığıyorlar, birbirleriyle boğuşuyorlardı.” (UE, s. 10)

“‘Hem biz şimdi buğdayı değirmene koyduk mu, iner çayda *cip cip* yaparız’ dedi.” (UE, s. 27)

“Aaii aaii aaii...” (UE, s. 27)

“Hüp hüp?” (UE, s. 33)

“‘Beni sen kurtardın ağabey’ dedi *fısıltıyla* Haydar.” (UE, s. 50)

“Fakat bir kezinde eşek Haydar’a hayli kızdı ve onları *tangur tungur* tozların içerisine yuvarlayıverdi.” (UE, s. 61)

“Hele Haydar, *hüngür hüngür* ağlıyordu.” (UE, s. 68)

Tablo 32. “Yedi Renkli Saat” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Yedi Renkli Saat	çıt	1	1,51
	fısıltı	1	1,51

	hapşuu	1	1,51
	hıh	1	1,51
	hiş	2	3,03
	öhhhöö öhhhöööööööö	2	3,03
	uuu	1	1,51
Oyuncakçı Dede	cayırrt	1	1,51
	gıgıgıgıgı	1	1,51
	gıcırt	2	3,03
	gık kı	1	1,51
	güm	1	1,51
	ühüü	1	1,51
	yövvıyavı yavvi	1	1,51
Uçan Adam	fısıltı	1	1,51
	hıh	1	1,51
	uf	2	3,03
	zınk	1	1,51
Annemin Yaş Günü	cızırdamak	1	1,51
	faş	1	1,51
	güm güm	1	1,51
	hıh	1	1,51
	kıkır kıkır	1	1,51
	kikir kikir	2	3,03
	pat pat	1	1,51
	şap şap	1	1,51
	umh umh	3	4,54
	uf	4	6,06
	ühüü	1	1,51
Köfteye de Makarnaya da Küsüm	fiş fiş	1	1,51
	gıcırdamak	1	1,51
	gıcırtı	1	1,51
	gurul gurul	2	3,03
	gümbada güm	2	3,03
	hap	1	1,51
	hapır	1	1,51
	hı	1	1,51
	hıh	3	4,54
	ıh	1	1,51
	lüp	2	3,03
	uf	2	3,03
	uh	1	1,51
	umh umh	2	3,03
Denize Giden Yaprak	cık cık	1	1,51
	çın çın	1	1,51
	tapır tapır	1	1,51
	tıp tıp	1	1,51
	tıslamak	1	1,51

üüüf	1	1,51
TOPLAM	66	%100

Tablo 32'ye göre “Yedi Renkli Saat” adlı çocuk kitabında toplamda 66 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden uf f (8), hıh f (6) ve umh umh f (5) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“**Fısıltıyla** yanıma yaklaşmasını söyledim.” (YRS, s. 10)

““**Uuu**’ dedi Neriman Teyze...”(YRS, s. 12)

“**Çıt çıt çıt** işliyordu.” (YRS, s. 13)

“**Hiş**, resim o...Ama işliyor.” (YRS, s. 14)

“Öhhhööö öhhhöööööööö...”(YRS, s. 15)

“**Hapşuu** diye hapşırmaya başladım art arda...”(YRS, s. 16)

“**Gık kı...**”(YRS, s. 19)

““**Cayurrt, gıcığıcığıcı**’ diye bir ses geldi, ardından, ‘**Yövvıyavi yavvi**’ diyen bir ses duyduk.” (YRS, s. 27)

“Kimbilir belki de o sıra birimiz, kapıya **güm** diye hızlıca vuruverse, hepimiz merdivenlerden paldır küldür aşağıya kaçardık.” (YRS, s. 28)

“Kapı **gıcirt** diye açıldı.” (YRS, s. 28)

“**Ühüü**, Necati’nin babası bu arabayı tuttuğuyla havaya kaldırabilirmiş.” (YRS, s. 33)

“Bütün çocuklar **zınk** diye durduk.” (YRS, s. 41)

“**Uf uf** yandım...” (YRS, s.48)

“Ben de limonu elime aldım, **şap şap** vurmaya başladım.” (YRS, s. 49)

“Sonra limonu masanın üzerine koydum, **güm güm** vurmaya başladım.”
(YRS, s. 49)

“Sonra avuçladım, **pat pat** duvara vurmaya başladım.” (YRS, s. 49)

““**Oh oh**’ dedi.” (YRS, s. 50)

“Köfteler **cızırdarken** pilavın suyunu ocağın üzerine koydu.” (YRS, s. 50)

“Babam limonu keser kesmez **faş** diye suyu çıktı.” (YRS, s. 50)

“Babam **kıkr kıkr** gülüyordu.” (YRS, s. 50)

““**Umh umh**, ellerine sağlık babacığım çok güzel olmuş’ dedim.” (YRS, s. 52)

“Öyle bir gülüyor ki, **kikir kikir, kikir kikir.**” (YRS, s. 55)

“Gümbada güm, gümbada güm...”(YRS, s. 59)

“**Uh**, yemiş bile.” (YRS, s. 59)

“Benim midemi **gurul gurul** öttürmek için, yaaa.” (YRS, s. 60)

“Şu abime bak, köfteyi nasıl yutuyor, **lüp** diye.” (YRS, s. 60)

“**İh**, hiçbiri demiyor, hiçbiri konuşmuyor, hiçbiri benden yana bakmıyor, salt önlerine, yedikleri şeye bakıyorlar.” (YRS, s. 60)

“Babam arada **fış fış** burnunu çekiyor.” (YRS, s. 60)

“**Hıh**, yoksa yastığı mı yiyeceksin Pelin?” (YRS, s. 61)

““Demin toktum ama şimdi acıktım’derim, **hı**?” (YRS, s. 62)

“... sonra **hapır** diye bir ısırdım mıydı?” (YRS, s. 65)

“Ah bu **gıcırıtı**, her zaman **gıcırdar** mutfakın kapısı.” (YRS, s. 65)

“**Hap**... Isırdım ilk lokmamı...”(YRS, s. 66)

“Yılan **tısladı**, dilini çıkardı, aşağıya baktı, yukarıya baktı.” (YRS, s. 70)

“Karatavuğun yüreciği altımda *tip tip* atıyordu.” (YRS, s. 70)

“... öteki cevizlerle birlikte *tapır tapır* aşağıya yuvarlanıyordu.” (YRS, s. 70)

“Az ötemdeki öbek öbek böğürtlenlerin arasında tarla kuşları *cik cik* öterek el ediyorlardı.” (YRS, s. 73)

“*Üüüf*, ne korkunçmuş çağlayan, demek ben buradan düşmüşüm.” (YRS, s. 75)

“Bir tepeli kuşun sesi *çın çın* ötüyordu.” (YRS, s. 76)

Tablo 33. “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” Adlı Eserdeki Yansıma Sözcüklerin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Yansıma Sözcükler	<i>f</i>	%
Yumurtadan Çıkan Öğretmen	çıt	1	1,38
	çıtır çıtır	2	2,77
	uhh	1	1,38
	uf	1	1,38
Beden Eğitimi Dersinde	fısldamak	1	1,38
	hırp	1	1,38
	hiş	1	1,38
	ühü	2	2,77
Sarı Zarf	fısıltı	2	2,77
	hı	1	1,38
	poflamak	4	5,55
Bir Oynasam Bir Oynasam	agucuk	1	1,38
	cikicik	1	1,38
	çırpmak	1	1,38
	hah hah haaa..	1	1,38
	hı	5	6,94
	ı ih	1	1,38
	mışıl mışıl	2	2,77
	pat	1	1,38
	pırpır	1	1,38
	uf	3	4,16
	uy	4	5,55
	uyh	1	1,38
	ühüü	1	1,38
	hah hah ha	2	2,77
Temsil	hı	1	1,38
	ihı	1	1,38
	kem küm	1	1,38

	lukur lukur	2	2,77
	pat	1	1,38
	pırıl pırıl	1	1,38
	şırıl şırıl	1	1,38
	cırt	1	1,38
	çın çın	1	1,38
	daa diii da diii da diii!	1	1,38
	düt düt	2	2,77
	gacırt	1	1,38
Bir Karakaçanımız Vardı	gıcır gıcır	1	1,38
	gıcirt	1	1,38
	şapır şapır	1	1,38
	tangur tungur	1	1,38
	tıpır tıpır	1	1,38
	vınn vınn	1	1,38
	gak gak gak !	3	4,16
	pat	1	1,38
Kargayla Dostluk	tık tık	4	5,55
	tıkırtı	1	1,38
	tıp tıp	1	1,38
	vooooovv	1	1,38
	TOPLAM	72	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre “Yumurtadan Çıkan Öğretmen” adlı çocuk kitabında toplamda 72 yansıma sözcük tespit edilmiştir. Bu yansıma sözcüklerden hı *f* (7), tık tık *f* (4) ve uy *f* (4) eserde en sık tekrar eden yansıma sözcükler olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan yansıma sözcükler şu şekildedir:

“Annemin hazırladığı rafadan yumurtayı kırarken usumda, yerken usumda, kabuğunu *çıtır çıtır* parçalarken yine usumdaydı öğretmenim.” (YÇÖ, s. 7)

“Üzerini çatalın ucuyla *çıt* diye kırdı, küçük kaşığı elime uzattı.” (YÇÖ, s. 9)

“*Uf*, anlatabilsem olayı, elimdeki kurşunkalem titremese, yazım kargacık burgacık olmasa...”(YÇÖ, s. 9)

““*Uhh*, çok taze anneciğim’ derdik.” (YÇÖ, s. 11)

“*Ühü* aman, aldı gitti beş yüz liranın çoğunu...”(YÇÖ, s. 22)

““Döver ana’ diye *fııldadım*.” (YÇÖ, s. 24)

“**Hiş!**” dedi İlyas.” (YÇÖ, s. 30)

“Babam **poflayarak** girdi odaya.” (YÇÖ, s. 36)

“Ama neden?” dedi **fısıltıyla**. (YÇÖ, s. 36)

“**Uy** ben ne hal dayanırım o zaman?” (YÇÖ, s. 51)

“Kocaman ağaçlar varmış, kuşlar ötermiş **cikicik**, pamuk helvası satılırmış, çörek satılırmış, çörekle pamuk helvası bir hoş olurmuş ki, bir ondan ısırırmışsın, bir ondan yalardımsın, hem de salıncağın içinde, sallana sallana...” (YÇÖ, s. 57)

“Aliş **agucuk** yapıyor kardeşine.” (YÇÖ, s. 59)

“**Uyh**, ne tatlı gülüş...” (YÇÖ, s. 61)”

“**I-ih!**..” (YÇÖ, s. 62)

“**Ihu**, hiç olur mu öyle...” (YÇÖ, s. 70)

“Tutup testiği şöyle bir ağzına dayadın mıydı, sular **şırıl şırıl** işliğinden aşağı dökülür.” (YÇÖ, s. 70)

“**Hah hah haaa..**” (YÇÖ, s. 70)

“Başını koydu muydu **pat** diye yatar.” (YÇÖ, s. 71)

“Bir de ayran içtiler ki **tas tas**, karınları **lukur lukur** oldu.” (YÇÖ, s. 74)

“Oh olsun, Süha’nın dili tutuldu, öğretmen arkadan yardım etti, **kem küm** iki söz etti, çıktı gitti...” (YÇÖ, s. 74)

“Kimi günler, çocukların açık bıraktığı kapısı yelin etkisiyle bir ileri gider bir geri gider, **gıcır gıcır** öterek, bir türkü söylerdi.” (YÇÖ, s. 77)

“... hangi kara çocuğu bu simiti, **düt düt**, diyerek döndürmemiştir ki?” (YÇÖ, s. 78)

“Kaç çocuk bu kara simitin başında saatlerce **vuun vuun**, diye ötmemiştir ki? (YÇÖ, s. 78)

“**Cırt**, bilet kesilir elimize tutuşturulurdu.” (YÇÖ, s. 79)

“Yağmur taneleri Karakağan’ın bilmem kaç yıllık damında **tıpr tıpr** öterken, biz tüm çocuklar bir şarkı tuttururduk.” (YÇÖ, s. 80)

““**Daa diii da diii da diii!**’ diye bağırırdık.” (YÇÖ, s. 83)

““**Gacırt**” etti, **gıacırt**” etti, tozunu döktü, kapısı açıldı, yapıştı yere...”(YÇÖ, s. 84)

“Bir sabah sokağımız çınladı, **çın çın** öttü çocuk sesleriyle.” (YÇÖ, s. 84)

“Karakağan **tangur tungur** boyun eğdi.” (YÇÖ, s. 84)

“Naylon, **şapır şapır** vuruyordu iki yana...”(YÇÖ, s. 85)

“Ama nezaman makinenin **tıkırtısı** duyulmaya başladı, kargalar kaçıp gittiler.” (YÇÖ, s. 87)

“**Gak gak gak!**” (YÇÖ, s. 87)

“Ben yazıya iyice dalmıştım ki, **pat** diye ikisi de pencerenin camına ıslanmış yumak gibi düştüler.” (YÇÖ, s. 91)

“Makine ‘**voooovv**’ diye çalışıp, üzerine sıcak hava gelince korktu.” (YÇÖ, s. 91)

“Öylesine dalmıştım ki, **tık tık** etti cam...”(YÇÖ, s. 92)

“Yüreği artık eskisi gibi **tıp tıp** diye atmıyordu.” (YÇÖ, s. 92)

4.2.3. Atasözleri

Çalışmanın mevcut bölümünde “Atasözlerinin kullanım sıklığı nedir?” alt problemi bağlamında bulgular verilmiştir.

Muzaffer İzgü’ye ait çalışmaya konu on çocuk kitabında kullanılmış olan atasözlerinin az olması sebebi ile tek tablo hâlinde inceleme yapılmıştır. Atasözleri içerisinde geçen cümlelerle beraber verilmiş olup atasözlerinin yer aldığı kitap adı kısaltması ve sayfası yay ayrıçla gösterilmiştir.

Tablo 34. Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarındaki Atasözlerinin Tekrar Sıklığı

Hikâye Adı	Atasözleri	<i>f</i>	%
Anneannemin Apartman Kuzusu	-	-	-
Bulutlara Simit Satan Çocuk	-	-	-
Çıngıraklı çoban	-	-	-
Eşeğin Türküsü	-	-	-
Karlı Yollarda	Çoğu gitti azı kaldı.	1	100
Küçük Futbolcu	-	-	-
Sarı Şapkalı Kardan Adam	-	-	-
Uçan Eşek	-	-	-
Yedi Renkli Saat	-	-	-
Yumurtadan Çıkan Öğretmen	-	-	-
TOPLAM		1	%100

Elde edilen ve tablolaştırılarak gösterilen verilere göre Muzaffer İzgü'nün Çocuk Kitaplarında toplamda 1 atasözü sözcük tespit edilmiştir. Bu atasözünün çoğu gitti azı kaldı *f* (1), olduğu tespit edilmiştir. Eserde yer alan atasözü şu şekildedir:

“*Çoğu gitti azı kaldı.*” (KY, s. 76)

BEŞİNCİ BÖLÜM

5.TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Tartışma ve Sonuç

Çalışmada edebiyatımıza roman, öykü, gençlik romanları, çocuk kitapları, tiyatro ve radyo oyunları türlerine ilişkin çok sayıda eser veren Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik yazdığı 10 çocuk kitabındaki (*Anneannemin Apartman Kuzusu*, *Bulutlara Simit Satan Çocuk*, *Çıngıraklı Çoban*, *Eşeğin Türküsü*, *Karlı Yollarda*, *Küçük Futbolcu*, *Sarı Şapkalı Kardan Adam*, *Uçan Eşek*, *Yedi Renkli Saat*, *Yumurtadan Çıkan Öğretmen*) otuz hikâye değerler (Schwartz Değer Ölçeği) ve söz varlığı unsurları (deyim, atasözü, ikileme ve yansıma sözcükler) açısından doküman incelemesi yöntemiyle incelenmiştir.

Değerler sosyal bir grup ya da milletin varlığını ve devamını sağlaması, sürdürmesi için grup veya milletin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olarak kabul görmüş; ortak duyguları, düşünceleri, amaçları ve menfaatlerini yansıtan, genelleştirilen temel ahlaki ilkeler ve inançlardır. (Kızılçelik ve Erjem, 1992: Akt., Barış ve Ece, 2015: 344) Bu bağlamda değerlerin günümüzün koşullarına göre yeniden harmanlanarak sonraki kuşaklara aktarılması gerektiği söylenebilir.

Çalışmaya konu çocuk kitapları, Schwartz'ın Değer Ölçeği'nde listelenen 10 temel değer ve buna bağlı 57 alt değer ele alınarak incelenmiş olup eserlerde geçen değer ifadelerine ait bölümler aktarılmıştır.

Eserlerde en sık işlenen değer 14 farklı yerde örneğine rastlanan “hazcılık” değeri olduğu, en az işlenen değer ise sadece bir yerde örneğine rastlanan “güç” değeri olduğu görülmüştür.

Bulgular incelendiğinde, eserlerde bazı değerlere diğerlerinden daha fazla yer verildiği anlaşılmaktadır. Özellikle hazcılık, başarı ve uyarılma değerleri daha sık yer almıştır.

İncelenen on çocuk kitabının tamamında değerlere yer verilmişse de Yedi Renkli Saat adlı kitapta çeşitliliğin daha fazla olduğu (yedi ana değer) görülürken

Anneannemin Apartman Kuzusu ve Küçük Futbolcu adlı kitaplarda çeşitliliğin daha az olduğu (iki ana değer) görülmüştür.

Schwartz Değer Ölçeğinde yer alan on değer (güç, başarı, uyarılma, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, gelenekselcilik, uyum ve güvenlik) en az bir alt değerine çalışmaya konu eserlerin en az birinde yer verilmiştir.

İncelenen çocuk kitaplarında 10 ana değer ve bunların alt değerlerinden toplamda 31 alt değerle ilgili ifadeler tespit edilmiştir.

Eserlerdeki bulgulardan hareketle güç değerinin alt boyutu olan sosyal güç sahibi olmak değerine yalnızca bir öyküde -Sarı Zarf- rastlanmıştır. 26 alt değer boyutuna ait değer ifadesine rastlanılmadığı görülmüştür. Rastlanılmayan alt değer boyutları; otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görünümünü koruyabilmek, sosyal saygınlık, sözü geçen biri olmak, zevk(haz), bağımsız olmak, kendine saygısı olmak, açık fikirli olmak, eşitlik, güzel bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, iç huzur, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, dindar olmak, ılımlı olmak, mahremiyete- özel hayata saygı, kibar olmak, kendini denetleyebilmek, ulusal güvenlik, toplumsal düzen, temiz olmak, aile güvenliği ve sağlıklı olmak değerleridir.

Benzer şekilde Sırakaya'nın (2018) gerçekleştirdiği çalışmada “zevk, bağımsız olmak, kendine saygısı olmak, eşitlik, iç huzur, bağışlayıcı olmak, ılımlı olmak, toplumsal düzen” alt değerlerine ulaşılmadığı görülmektedir. Her iki çalışmada da ulaşılamayan alt değerlerin örtüşmesi İzgü'nün çalışmalarda incelenmiş eserlerinde belirli değerlerin yeterince temsil edilmediğine işaret edebilir.

İncelenen eserlerde en fazla rastlanan değerden en az rastlanana doğru yapılan sıralamada değerlerin dağılımı sırasıyla hazcılık, başarı-uyarılma, iyilikseverlik-özyönelim, geleneksellik, evrenselcilik, uyum, güvenlik, güç değeri şeklinde belirlenmiştir. Alan yazınında Schwartz Değer Ölçeği esas alınarak yapılan araştırmalara bakıldığında;

Demir (2024) ve Sırakaya (2018) çalışmalarında en fazla “iyilikseverlik” değerine rastlamıştır. Bu yönüyle çalışmaları kendi arasında benzerlik

göstermektedir. Karagöz (2017) çalışmasında en fazla “geleneksellik” değerine, Bilgin (2023) “özyönelim” değerine ait ifadeler rastlamıştır. Bahsedilen çalışmaların sonuçları eserlerde en çok yer verilen değerler çerçevesinde bu çalışma ile farklılık göstermektedir. Buna karşın Demir (2024), çalışmasında ele aldığı eserlerin çoğunluğunda güç ana değerine rastlamamıştır. Ulaşılan sonuç bu çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmada tespit edilmiş olan değer ve değer boyutları ile ilgili maddeler şu şekildedir:

- Güç değeri: çalışmaya konu öykülerde yapılan incelemelerde güç değerinin sadece sosyal güç sahibi olmak alt değeri ile ilgili bulgulara rastlanmıştır. Güç değeri *Yumurtadan Çıkan Öğretmen* çocuk kitabında yer alan *Sarı Zarf* adlı öyküde işlenmiştir.
- Başarı değeri: incelenen öykülerde başarı değerinin 5 alt değer boyutundan 4’üyle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Bunlar başarılı olmak, yetkin/muktedir olmak, hırslı olmak ve zeki olmak değerleridir. Ancak sözü geçen biri olmak alt değerine ait ifadeye rastlanmamıştır. Başarı değeri “*Anneannemin Apartman Kuzusu, Çingiraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat*” adlı eserlerde işlenmiştir. Başarı değerinin en fazla işlendiği eserler *Anneannemin Apartman Kuzusu* adlı çocuk kitabında yer alan *Anneannem Çamaşır Yıkıyor* adlı öykü ile *Yedi Renki Saat* adlı çocuk kitabında yer alan *Oyuncakçı Dede* adı öykülerdir.
- Hazcılık değeri: çalışmaya konu öykülerde yapılan incelemelerde hazcılık değerine ait 2 alt değer boyutuna ait ifadeler rastlanırken bir alt değer ifadesine rastlanmamıştır. Rastlanan değerler hayattan tat almak ve isteklerine düşkün olmak iken zevk alt değer boyutuna ait ifade tespit edilmemiştir. Hazcılık değeri “*Çingiraklı Çoban, Eşeğin Türküsü, Karlı Yollarda, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Yedi Renkli Saat*” adlı eserlerde işlenmiştir. Hazcılık değerinin hayattan tat almak

alt değer boyutuna *Eşegin Türküsü* ve *Çingiraklı Çoban* adlı çocuk kitaplarında daha fazla rastlanmıştır.

- Uyarılma değeri: incelenen öykülerde uyarılma değerinin tüm alt değer boyutlarıyla ilgili ifadelere rastlanmıştır. Uyarılma değeri “*Bulutlara Simit Satan Çocuk, Çingiraklı Çoban, Eşegin Türküsü, Karlı Yollarda, Uçan Eşek*” adlı eserlerde işlenmiştir. Muzaffer İzgü *Karlı Yollarda, Eşegin Türküsü* ve *Uçan Eşek* adlı çocuk kitaplarında uyarılma değerini daha sık işlemiştir.
- Özyönelim değeri: incelenen öykülerde özyönelim değerinin 6 alt değer boyutundan 4’üyle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Bunlar yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgürlük ve kendi amaçlarını seçebilmek alt değerleridir. Bağımsız olmak, kendine saygısı olmak alt değerlerine ilişkin ifadelere ise rastlanmamıştır. Özyönelim değeri “*Çingiraklı Çoban, Eşegin Türküsü, Küçük Futbolcu, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Yedi Renkli Saat*” adlı eserlerde işlenmiştir. Özyönelim değerinin en çok işlendiği eserler *Sarı Şapkalı Kardan Adam* ile *Eşegin Türküsü* adlı çocuk kitaplarıdır.
- Evrenselcilik değeri: incelenen öykülerde evrenselcilik değerinin 9 alt değer boyutundan 4’üyle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Rastlanan alt değerler; erdemli olmak, sosyal adalet, dünyada barışı istemek ve çevreyi korumak olurken açık fikirli olmak, eşitlik, güzel bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, iç huzur değer boyutlarına rastlanmamıştır. Evrenselcilik değeri “*Anneannemin Apartman Kuzusu, Bulutlara Simit Satan Çocuk, Eşegin Türküsü, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Yedi Renkli Saat, Yumurtadan Çıkan Öğretmen*” adlı eserlerde işlenmiştir. Evrenselcilik değerinin en çok işlendiği eser *Sarı Şapkalı Kardan Adam* adlı çocuk kitabıdır.
- İyilikseverlik değeri: incelenen öykülerde başarı değerinin 9 alt değer boyutundan 6’sıyla ilgili bulgulara rastlanmıştır. Bunlar yardımsever olmak, sorumluluk sahibi olmak, gerçek dostluk, olgun sevgi, manevi bir hayat, anlamlı bir hayat değerleridir. Dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak değerleri ise rastlanmayan alt değerlerdir.

İyilikseverlik değeri “*Çingiraklı Çoban, Eşegin Türküsü, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat*” adlı eserlerde işlenmiştir. İyilikseverlik değerinin en çok işlendiği eser *Eşegin Türküsü* adlı çocuk kitabıdır.

- Geleneksellik değeri: incelenen öykülerde başarı değerinin 6 alt değer boyutundan 3’üyle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Alçakgönüllü olmak, kendine düşen hayatı kabullenmek, geleneklere saygılı olmak değeri eserlerde rastlanan değerler olurken dindar olmak, ılımlı olmak, mahremiyete-özel hayata saygı alt değerlerine eserlerde rastlanmamıştır. Geleneksellik değeri “*Bulutlara Simit Satan Çocuk, Küçük Futbolcu, Uçan Eşek, Yedi Renkli Saat, Yumurtadan Çıkan Öğretmen*” adlı eserlerde işlenmiştir. Geleneksellik değerinin en çok işlendiği eser *Yumurtadan Çıkan Öğretmen* adlı kitapta yer alan *Bir Oynasam Bir Oynasam* adlı öyküdür.
- Uyum değeri: incelenen öykülerde uyum değerinin 4 alt değer boyutundan 2’siyle ilgili bulgulara rastlanmıştır. Bunlar itaatkâr olmak, anne babaya ve yaşlılara değer vermek değerleridir. Kibar olmak, kendini denetleyebilmek değerlerine ise eserlerde rastlanmamıştır. Uyum değeri “*Bulutlara Simit Satan Çocuk, Sarı Şapkalı Kardan Adam, Uçan Eşek, Yumurtadan Çıkan Öğretmen*” adlı eserlerde işlenmiştir. Uyum değerinin en çok işlendiği eser *Bulutlara Simit Satan Çocuk* adlı kitapta yer alan *Babaannemin Allı Yeşilli Hapları* adlı öyküdür.
- Güvenlik değeri: çalışmaya konu öykülerde yapılan incelemelerde güvenlik değerinin iyiliğe karşılık vermek ve bağlılık duygusu alt değeri ile ilgili bulgulara rastlanmıştır. Ulusal güvenlik, toplumsal düzen, temiz olmak, aile güvenliği ve sağlıklı olmak alt değerlerine ilişkin ifadelerle rastlanmamıştır. Güvenlik değerinin işlendiği eserler *Yedi Renkli Saat* adlı kitapta yer alan *Denize Giden Yaprak* öyküsü ile *Yumurtadan Çıkan Öğretmen* kitabında yer alan *Sarı Zarf* isimli öyküdür.

Tüm veriler göz önüne alındığında Schwartz Değer Ölçeği'nde yer alan 57 alt değer in çoğunluğuna eserlerde yer verilmesi Türkçe derslerinde yazarımıza ait çocuk kitapları ile değer aktarımı yapılabileceğini düşündürmektedir.

Yine çalışmaya konu Muzaffer İzgü'nün 10 çocuk kitabında yer alan toplam 30 hikâye söz varlığı unsurları açısından incelenmiş ve bulgular elde edilmiştir.

Edebî eserlerin dilsel anlamda kodlarını anlamada yazısal eserlerin söz varlığı unsurlarını incelemek önemli rol oynamaktadır. Yazısal eserlerde söz varlığı unsurlarını tespit etme amacına yönelik çalışmalar ile çalışmamızın benzer yönleri olduğu görülmektedir. (Çetinkaya, 2020; Kumaş, 2021; Arslan, 2022; Evler, 2023; Artuğ, 2023; Aktaş, 2024) Ancak bununla ilgili çalışmalar göz önüne alındığında söz varlığı unsurları başlıklarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Bu durum söz varlığı analizlerinde henüz herhangi bir standardın sağlanmamış olduğunu göstermektedir.

Çalışmalardaki söz varlığı başlıklarındaki farklılıklara rağmen deyim, atasözü ve ikileme gibi söz varlığı unsurlarının çalışmaların genelinde ortak olduğu görülmektedir. Bunlar dışında yabancı kelimeler, argo kelimeler, jargon kelimeler, eski kelimeler, yeni kelimeler, çeviri sözcükler, Anadolu ağızları, bilmece, tekerlemeler gibi söz varlığı başlıklarının kimi çalışmalarda söz varlığı analizine dahil edildiğini görmekteyiz. (Karababa, 2013; Akdemir, 2019)

Muzaffer İzgü kelime hazinesinin zenginliği ve eserlerinde kullandığı çeşitli söz varlığı unsurları ile çocuk edebiyatında önemli yere sahip yazarımızdır. İzgü'nün eserlerinde yer verdiği deyimler, ikilemeler, yansıma sözcükler, atasözleri gibi söz varlığı unsurlarının çocukların dil gelişimini destekleyebileceği söylenebilir.

İzgü'ye ait eserler çeşitli söz varlığı unsurları ele alınarak incelenmiş ve doküman incelemesi yoluyla analiz edilerek söz varlığı unsurları kitapta geçen cümleleri ile örneklenilerek verilmiştir.

Çalışmaya konu Muzaffer İzgü'nün 10 çocuk kitabında yer alan toplam 30 hikâye söz varlığı unsurları (deyim, atasözü, ikileme ve yansıma sözcükler) açısından

incelendiğinde 1615 söz varlığı tespit edildiği görülmektedir. Bunlar 618 ikileme, 546 yansıma sözcük, 450 deyim ve 1 atasözüdür.

Tüm kitaplara bakıldığında ikileme en çok yer verilen söz varlığı unsuru olurken atasözleri en az yer verilen söz varlığı unsuru olmuştur. Atasözleri yapı ve anlam özelliği dolayısıyla eserlerde çok sık kullanılmamaktadır. Bu açıdan çalışmaya konu eserlerde az rastlanması beklenen bir durumdur. Gökçe'ye (2008) göre çocuklara yönelik eserlerde atasözlerinden fazla yararlanılmamasındaki sebep taşıdıkları mecaz anlam yapısı ile çocukların algılarına ve kavrama düzeylerine hitap edememesidir.

Çalışmada tespit edilen sonuçlar aşağıda kitap bazında olarak maddeler şeklinde özetlenerek verilmiştir:

- *Anneannemin Apartman Kuzusu* adlı eserde yazarın 235 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 62'si deyim, 89'u ikileme, 84'ü yansıma sözcük olurken atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.
- *Bulutlara Simit Satan Çocuk* adlı eserde yazarın 86 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarından 29'u deyim, 39'u ikileme, 18'i yansıma sözcüktür. Atasözüne ise rastlanmadığı görülmüştür.
- *Çıngıraklı Çoban* adlı eserde yazarın 307 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 68'i deyim, 153'ü ikileme, 86'sı yansıma sözcük olarak tespit edilmiştir. Söz varlığı unsurlarından atasözüne ise rastlanmadığı görülmüştür.
- *Eşeğin Türküsü* adlı eserde yazarın 127 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 41'i deyim, 29'u ikileme, 57'si yansıma sözcük olurken atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.
- *Karlı Yollarda* adlı eserde yazarın 183 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 45'i deyim, 72'si ikileme, 65'i yansıma sözcük olurken bir tane atasözüne rastlandığı görülmüştür.

- *Küçük Futbolcu* adlı eserde yazarın 77 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 30'u deyim, 20'si ikileme, 27'si yansıma sözcüktür. Çalışma bulgularına bakıldığında atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.
- *Sarı Şapkalı Kardan Adam* adlı eserde yazarın 75 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 13'ü deyim, 13'ü ikileme, 49'u yansıma sözcük olurken atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.
- *Uçan Eşek* adlı eserde yazarın 99 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 43'ü deyim, 34'ü ikileme, 22'si yansıma sözcük olurken atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.
- *Yedi Renkli Saat* adlı eserde yazarın 206 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 59'u deyim, 81'i ikileme, 66'sı yansıma sözcükten oluştuğu görülmektedir. Atasözüne ise rastlanmadığı görülmüştür.
- *Yumurtadan Çıkan Öğretmen* adlı eserde yazarın 220 söz varlığı kullandığı tespit edilmiştir. Tespit edilen söz varlıklarının 60'ı deyim, 88'i ikileme, 72'si yansıma sözcük olurken atasözüne rastlanmadığı görülmüştür.

Çalışmaya konu eserlerde söz varlığı unsurlarının sayısına bakıldığında on çocuk kitabında toplamda tekrarlı kullanımlarıyla 546 yansıma sözcük tespit edilmiştir.

Benzer şekilde çocuklara yönelik kitaplardaki söz varlığı unsurları çalışmalarında Arslan (2022) Muzaffer İzgü'nün Ökkeş adlı çocuk romanı serisindeki on kitapta 222 yansıma sözcüğe, Aktaş (2024) Varol Yaşaroğlu'nun 13 kitaptan oluşan Kral Şakir resimli kitap serisinde 78 yansıma sözcüğe, Sarıçam (2021) Nazlı Eray'ın 7 çocuk kitabında 419 yansıma sözcüğe, Artuğ (2023) Gülten Dayıoğlu'nun 13 çocuk kitabında 228 yansıma sözcüğe ulaşmıştır. Bu çalışmada en fazla rastlanan ikinci söz varlığı unsuru olan yansıma sözcükler, Arslan'ın (2022) aynı yazara ait çalışmasında en az rastlanan söz varlığı unsurlarından olmuştur. Bu yönüyle çalışma sonuçları farklılık göstermektedir.

Dilimizin söz varlığı unsurlarından deyimler bakımından zengindir. İncelenen eserlerde tekrarlı kullanımlarıyla 450 deyim tespit edilmiştir. Benzer şekilde çocuklara yönelik kitaplardaki söz varlığı unsurları çalışmalarında Evler (2023) Şermin Yaşar'a ait 18 çocuk kitabında 1938 deyim tespit ederken Çetinkaya (2020) Ayla Çınaroğlu'nun masal ve hikâyelerini söz varlığı açısından incelediği 24 eserde 168 deyime, Kumaş (2021) Süleyman Bulut'un çocuk romanlarında 1996 deyime, Arslan (2022) Muzaffer İzgü'nün Ökkeş adlı çocuk romanı serisindeki on kitapta 1972 deyime, Artuğ (2023) Gülten Dayıoğlu'nın 13 çocuk kitabında 1687 deyime ulaşmıştır. Evler (2023), Artuğ (2023) ve Kumaş'ın (2021) çalışmalarında benzer şekilde deyimler eserlerde en çok yer alan söz varlığı ögesi olmuştur. Bu yönüyle bu çalışma ile farklılık göstermektedir.

Anlatımı güçlendirmek, söylenmek isteneni daha etkili kılmak amacıyla kullanılan ikilemelere çalışmada yer alan eserlerde tekrarlı kullanımlarıyla 618 defa rastlanmıştır. Muzaffer İzgü'nün bu çalışmadaki on eserine bakıldığında en çok yer verdiği ikileme “kara kuru’dur. Benzer şekilde çocuklara yönelik kitaplardaki söz varlığı unsurları çalışmalarında Evler (2023) 816, Arslan (2022) 480, Çetinkaya (2020) 97, Kumaş (2021) 1016, Sarıçam (2021) 722, Aktaş (2024) 480 ikileme tespit etmiştir. Evler (2023) ve Sarıçam'ın (2021) çalışmalarında deyimlerden sonra en çok rastlanan söz varlığı unsuru ikilemeler olmuştur. Bu yönüyle çalışmalarında benzer sonuca ulaşırken bu çalışma ile sonuçları farklılık göstermektedir.

Muzaffer İzgü'nün on çocuk kitabında sadece bir atasözüne rastlanmıştır. En az rastlanan söz varlığı unsuru olmuştur. Benzer şekilde çocuklara yönelik kitaplardaki söz varlığı unsurları çalışmalarında Evler (2023) 29 atasözüne, Artuğ (2023) 18 atasözüne, Kumaş (2021) ve Sarıçam (2021) 4 atasözüne, Aktaş (2024) 9 atasözüne, Arslan (2022) 3 ve Çetinkaya (2020) 3 atasözüne ulaşmıştır. Arslan (2022), Sarıçam (2021), Artuğ (2023) ve Çetinkaya'nın (2020) çalışmalarında söz varlığı unsurlarından en az atasözlerine rastlanması bu çalışma ile benzer sonuç göstermektedir.

Çocuk edebiyatı alanında çok sayıda eseri olan Muzaffer İzgü'nün incelenen on çocuk kitabının araştırma bulgularından hareketle değerler ve söz varlığı bakımından zengin olduğu görülmektedir. Bu bağlamda araştırmaya konu kitapların

çocuklara değerleri aktarmada ve zengin söz varlığıyla dil gelişimlerini desteklemede etkili olacağı düşünülmektedir. İncelenen eserler başarı, hazcılık, uyarılma, özyönelim, iyilikseverlik, geleneksellik gibi değerlere ait çeşitli örnekleri sıkça barındırmaktadır. Bu değerlere yönelik örneklerin çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerinin desteklenmesinde, ayrıca doğru davranış biçimlerini kazanmalarında etkili olabileceği söylenebilir. Söz varlığı unsurları açısından da zengin bir içeriğe sahip olan 10 eserin çocukların dil gelişimine olumlu katkı sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sebeple Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik incelenen eserlerinin eğitici değerlere sahip olması, zengin söz varlığı içermesi ve çocukların dil gelişimine katkı sağlaması açısından, ilköğretim düzeyindeki ders kitaplarında yer alabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Çalışmaya ait bu bölümde Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının incelenmesinden ve elde edilen bulgulardan hareketle değerler söz varlığı ve çocuk edebiyatı bağlamında yapılacak olan çalışmalar için öneriler şu şekilde sıralanabilir:

1. Türkçe eğitiminde temel becerilerden biri de okumadır. Okuma insanların gelişiminde ve öğrenmede yapı taşı görevi üstlenmektedir. Çocukluk döneminde ve yine gençlik zamanlarında okunulan kitaplar kişinin bilişsel ve duygusal anlamda gelişiminde rol oynamaktadır. Son yıllara bakıldığında çocuk edebiyatının hızlı bir gelişim ve büyüme gösterdiğini görmekteyiz. Ülkemizde de çocuk edebiyatında artışın yaşanması çocuklara farklı seçenekler sunulması, Türkçenin gelişime olan katkısı bağlamında sevindirici bir durumdur. Tüm bunların yanında çocukların okuyacağı kitapların seçiminin önem arz etmektedir. Bu aşamada ebeveynler ve öğretmenler doğru eserlere yönlendirme konusunda rehberlik yapabilir.
2. Veliler çocuklarını teşvik amaçlı günün belirlenen saatinde çocukları ile kitap okuyarak kitaplardaki değerler ve söz varlığı unsurlarını (deyim, ikileme, atasözü vb.) birlikte değerlendirebilirler.

3. Çalışmaya konu eserlerde görüldüğü üzere bir eser tüm değerleri ve tüm söz varlığı unsurlarını yansıtmamaktadır. Bu sebeple çocukların farklı eserler ile karşılaşması, farklı eserleri okuması sağlanabilir.
4. Muzaffer İzgü'nün üzerinde çalışma yapılmamış eserleri değerler ve söz varlığı bakımından alan yazınına katkı sağlaması bağlamında incelenebilir

KAYNAKÇA

- Abacı, E. (2018). *Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Akbaş, O. (2004). *Türk Millî Eğitim Sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Aksan, D. (1996). *Türkçenin sözvarlığı*. Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin söz denizinde*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin sözvarlığı* (3. baskı). Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2006). *Türkçenin sözvarlığı*. Engin Yayınevi.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin söz varlığı*. Bilgi Yayınevi.
- Aksoy, Ö. A. (1993). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü*. İnkılâp Kitabevi.
- Aktan, O. (2012). *100 Temel Eserlerde yer alan değerlerle sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlerin uyumu* [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Aktaş H. (2024). *Kral Şakir resimli kitap serisinin söz varlığının Türkçe öğretimine katkısının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Akyüz, N. B. (2024). *Şermin Yaşar'ın çocuk hikâyelerinin söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Albayrak, F. (2017). *Köktürk ve Uygur dönemi eserlerindeki değerler ve bu değerlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri* [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Altun, R. (2015). Fen Lisesi ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin değer yönelimleri (Samsun Örneği). *Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(2), 195-224.
- Artuğ, M. (2023). *okuma eğitimi açısından Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde söz varlığı* [Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Aslan, R. (2022). *Muzaffer İzgü'nün "Ökkeş" adlı çocuk romanı serisinin söz varlığı ve Türkçe dersi öğretim programı'ndaki söz varlığı*

- kazanımlarına uygunluğu* [Yüksek lisans tezi, Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi: Yöntemler, etkinlikler, kaynaklar*. Nobel Yayınları.
- Aytaç Arıkan, S. (2021). *Mustafa Ruhi Şirin'in eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Aytan, T. (2016). Türk çocuk edebiyatı üzerine bir söz varlığı çalışması: Atasözleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(210), 425-445.
- Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. Sistem Yayıncılık.
- Bilgin, H. (2023). *Abbas Cılga'nın çocuk romanlarındaki değerler eğitimi üzerine bir araştırma* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Çakır, R. (2024). *Özgür Aras Tüfek'in çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Çalık, F. (2021). *Rıfat Ilgaz'ın çocuk edebiyatı eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Çepni, S. (2010). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. (5. baskı). Pegem Yayıncılık.
- Çetinkaya, S. (2020). *Ayla Çınaroğlu'nun masal ve hikâyelerinin Türkçe öğretimi bağlamında söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Çetinkaya, S.(2023). *Nezihe Meriç'in çocuk kitaplarından "Küçük Bir Kız Tanıyorum" serisinin söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Çotuksöken, Y. (1992). *Dil ve edebiyat terimleri sözlüğü* (1. basım). Cem Yayınları.
- Demir, R. (2024). *Schwartz modeli bağlamında Guy De Maupassant'ın öykülerinde değerler eğitimi ve yabancı dil öğretimindeki yeri* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>

- Demirel, Ö., Seferoğlu, S. & Yağcı, E. (2003). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Pegem Yayıncılık.
- Deveci, A. G. (2021). *Cahit Uçuk'un "Gümüş Kanat" ve "Türk İkizleri" adlı çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Dökmen, Ü. (2006). *Küçük şeyler*. Sistem Yayıncılık.
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Emirhan, T. (2016). *Değerler eğitimi bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanları* [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Erol, E. E. (2014). *Tarık Buğra'nın hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Evler, D. (2023). *Şermin Yaşar'ın çocuklara yönelik eserlerinde söz varlığı* [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Genç, G. E. (2019). *1960 kuşağı yazarlarından Muzaffer İzgü'nün öykülerinde mizah* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin türkçeye katkısı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi. Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Göldağ, B. (2015). *Ortaöğretim kurumlarında okul kültürü yoluyla değerler eğitimi (Malatya ili örneği)* [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Guiraud, P. (1999). *Anlambilim* (B. Vardar, Çev.). Multilingual Yayınları.
- Hatipoğlu, V. (1981). *Türk dilinde ikileme*. Türk Dil Kurumu.
- Hengirmen, M. (2022). *Türkçe Dilbilgisi*. Engin Yayınevi.
- İzgü, M. (2018). *Anneannemin apartman kuzusu* (14. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2018). *Eşeğin türküsü* (9. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2019). *Küçük futbolcu* (14. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2020). *Uçan eşek* (11. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2021). *Sarı şapkalı kardan adam* (9. baskı). Bilgi Yayınevi.

- İzgü, M. (2022). *Bulutlara simit satan çocuk* (25. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2022). *Çingiraklı çoban* (6. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2022). *Karlı yollarda* (7. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2022). *Yedi renkli saat* (7. baskı). Bilgi Yayınevi.
- İzgü, M. (2022). *Yumurtadan çıkan öğretmen* (29. baskı). Bilgi Yayınevi.
- Kansu, I. (2002). *Çocukluğa yolculuk: Öyküsel röportajlar*. Bilgi Yayınevi.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999–2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183–207.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999–2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 183–207.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye’de 1999–2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi*, 16(35), 183–207.
- Karababa, S. (2013). *Feyza Hepçilingirler’in romanlarında söz varlığı* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Karabulut, C. (2019). *Mustafa Ruhi Şirin’in eserlerinin söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Karagöz, B. (2017). Naki Tezel’in Türk masalları adlı kitabının değerler açısından analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 534-556.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ergin.
- Kaymakcan, R., & Meydan, H. (2016). *Ahlak, değerler ve eğitimi*. DEM Yayınları.
- Kazan, K.E. (2023). *Muzaffer İzgü’nün çocuk romanlarına yansıyan sözvarlığı üzerine bir inceleme* [Yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Kılıç, Y. (2016). Süheyl ü Nevbahar’ın değerler eğitimi bakımından önemi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 457-493.
- Kıncal, R. (2007). *Vatandaşlık bilgisi* (2. baskı). Nobel.

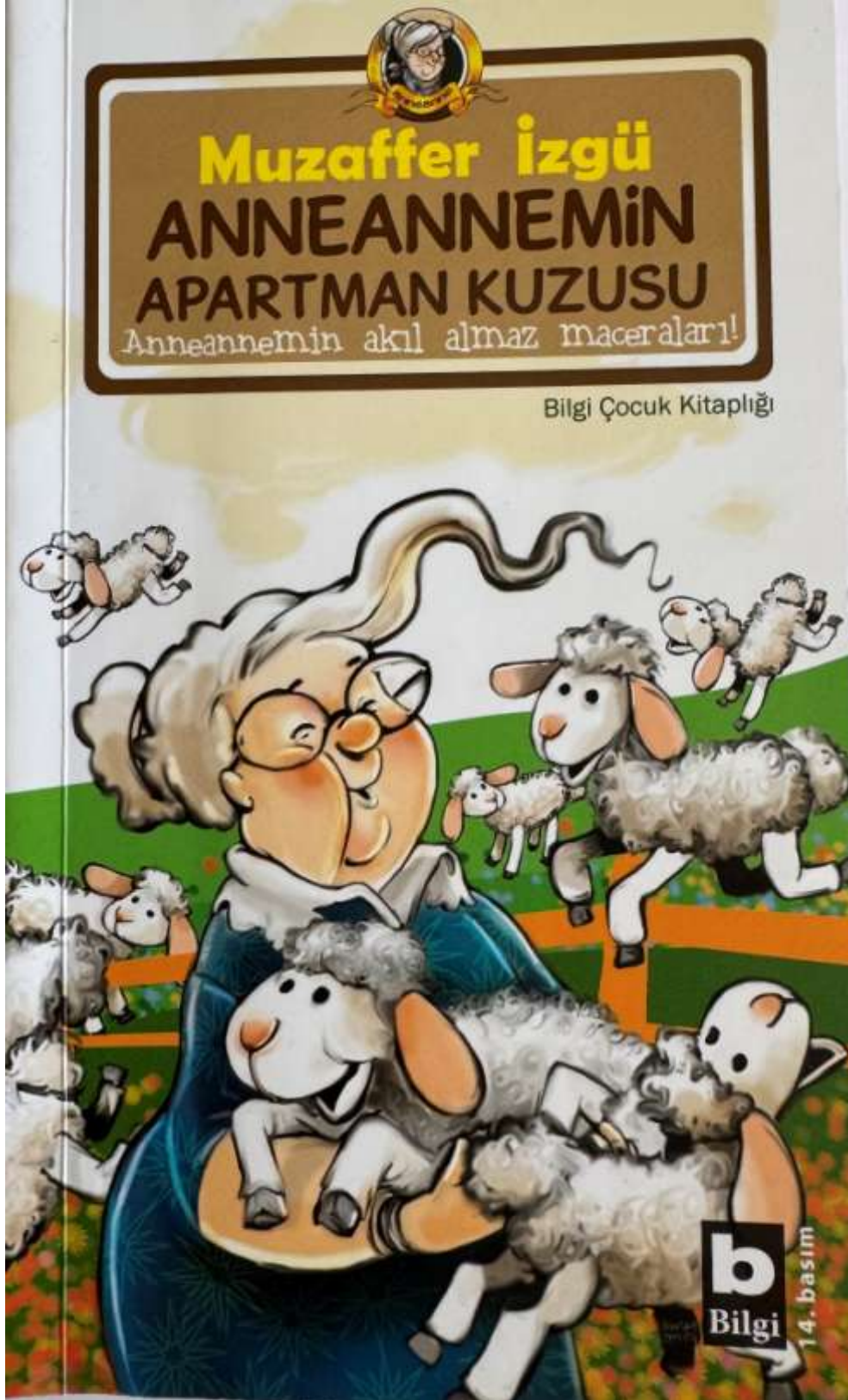
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü* (1. basım). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Köse, S. (2011). *Muzaffer İzgü'nün "Anneannemin akıl almaz maceraları" serisindeki eğitsel iletiler* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Kumaş, Z. (2021). *Süleyman Bulut'un çocuk romanlarında söz varlığı* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Kurt, İ. (1991). *Türk atasözlerine psikolojik bir yaklaşım*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59–76.
- Küçük, N. (2016). Schwartz'ın "Değer Yönelimleri Ölçeği" ile Türkiye'deki öğrenciler üzerine yapılmış olan bazı araştırma bulgularının değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 280-296.
- Memişoğlu, S. (2019). *Türkçe öğretiminde değerler eğitimi bağlamında Refik Halid Karay'ın hikâyelerinin analizi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-8. sınıflar)*. MEB Yayınları.
- Oğuzkan, F. (1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özaslan, P. (2012). *Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik hikâye ve romanlarındaki eğitsel iletiler* [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 602, 112–120.
- Özübal, E. (2024). *Sevda Müjgan Yüksel'in çocuk edebiyatı ürünlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Polat, M. (2017). *Toplumsal yaşam bilinci olarak değer: Konuya değerler sosyolojisi ve değerler eğitimi bağlamında bir yaklaşım*. Pegem Akademi Yayınları.
- Püsküllüoğlu, A. (1995). *Türkçe deyimler sözlüğü*.

- Sarıçam, İ. (2021). *Nazlı Eray'ın çocuk kitaplarında değerler eğitimi ve eserlerin Türkçe söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Schwartz H. S. (1992) Universals in the content and structure of values: theory and empirical tests in 20 countries. (Ed. M. Zanna), *In Advances In Experimental Social Psychology*, 25, 1-65, New York: Academic Press.
- Semerci, M. (2006). Muzaffer İzgü'nün öykülerinde toplumsal eleştiri. In A. Gültekin (Ed.), *Küçük Dev Adam: Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (pp. 384–385). Bilgi Yayınevi.
- Sever, S., Dilidüzgün, S., Neydim, N., & Aslan, C. (2007). *İlköğretimde çocuk edebiyatı*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sezgin, F. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin birey-örgüt değer uyumuna ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12(48), 558.
- Sezgin, F. (2006). İlköğretim okulu öğretmenlerinin birey-örgüt değer uyumuna ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12(48), 558.
- Sırakaya, C. (2018). *Muzaffer İzgü'nün 1970–80 yılları arasında yayınladığı yedi öykü kitabının değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Songören, S. (2006). Muzaffer İzgü gözüyle çocuk kitapları ve çocuk edebiyatımız. In A. Gültekin (Ed.), *Küçük Dev Adam: Çocuk ve Gençlik Yazınında Muzaffer İzgü Sempozyumu Bildiriler Kitabı* (pp. 251–561). Bilgi Yayınevi.
- Şentürk, H. (2010). Kişilik gelişiminde eğitim, din ve değerlerin rolü. *Eğitime Bakış: Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırmaları Dergisi*, 6(18), 50–55.
- Taylı, A. (2014). Sosyal sorumluluğun ilişkili olduğu yaşam değerleri. *Akademik Bakış Dergisi*(42), 1–16.
- Tursun, G. (2019). *Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Bayburt Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Güncel Türkçe Sözlük*. 20 Haziran 2025 tarihinde <https://www.tdk.gov.tr> adresinden erişildi.

- Türkiye Cumhuriyeti. (1973). *1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu*. Resmî Gazete, 14574.
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTuru=1&MevzuatTertip=5>
- Uyguner, M. (2005). *Muzaffer İzgü* (2. baskı). Bilgi Yayınevi.
- Uz, M. (2019). *Behiç Ak'ın "Gülümseten Öyküler" dizinindeki hikâye kitaplarının kalıplaşmış söz varlığı açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Vardar, B. (1980). *Dilbilim ve dilbilgisi terimleri sözlüğü* (1. basım). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı dilbilim terimleri sözlüğü*. Multilingual Yayınları.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2012). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi: Eğitimde yeni ufuklar*. Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yorulmaz, B. (2017). *Ailede değerler eğitimi*. Erkam Yayınları.
- Yörükoğlu, A. (2007). *Değişen toplumda aile ve çocuk* (7. basım). Özgür Yayınları.
- Yüce, B. N. (2020). *Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/>
- Zülfikar, H. (1995). *Türkçede ses yansımaları kelimeler*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Zülfikar, H. (2018). *Türkçede ses yansımaları kelimeler*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

EKLER

EK-1 İNCELENEN ÇOCUK KİTAPLARININ DIŞ KAPAK ÖRNEKLERİ

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

b
Bilgi
Çocuk

BULUTLARA SİMİT SATAN ÇOCUK

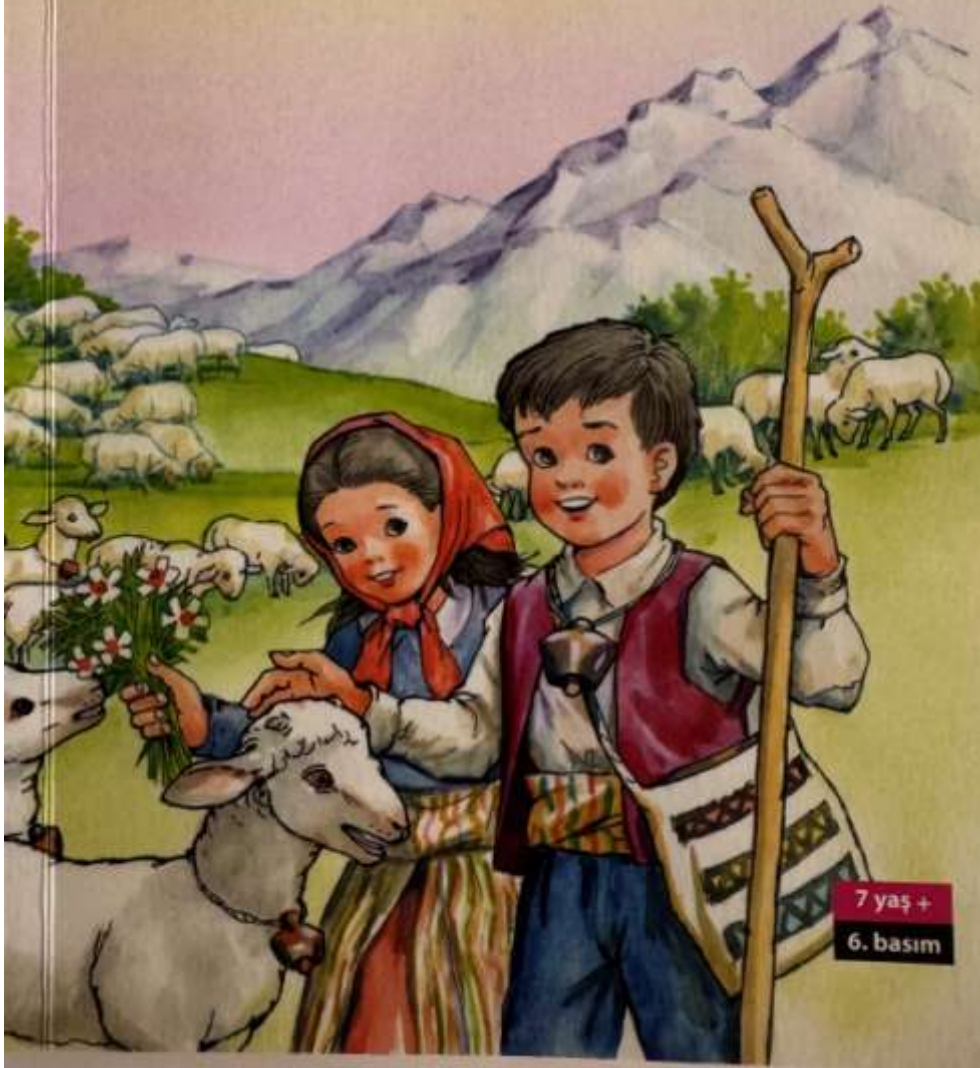

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

b
Bilgi
Çocuk

ÇINGIRAKLI ÇOBAN

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

EŞEĞİN TÜRKÜSÜ

7 yaş +

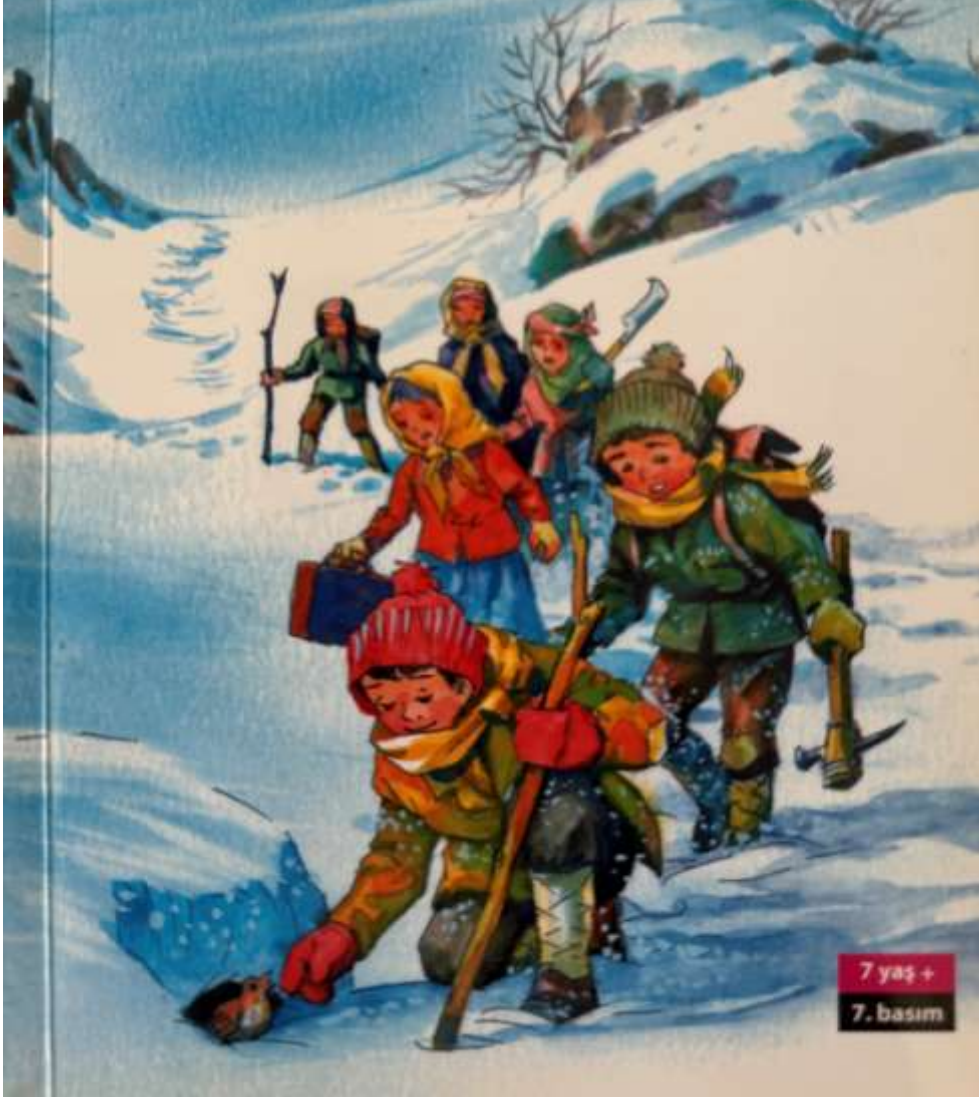
9. basım

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

b
Bilgi
Çocuk

KARLI YOLLARDA

7 yaş +

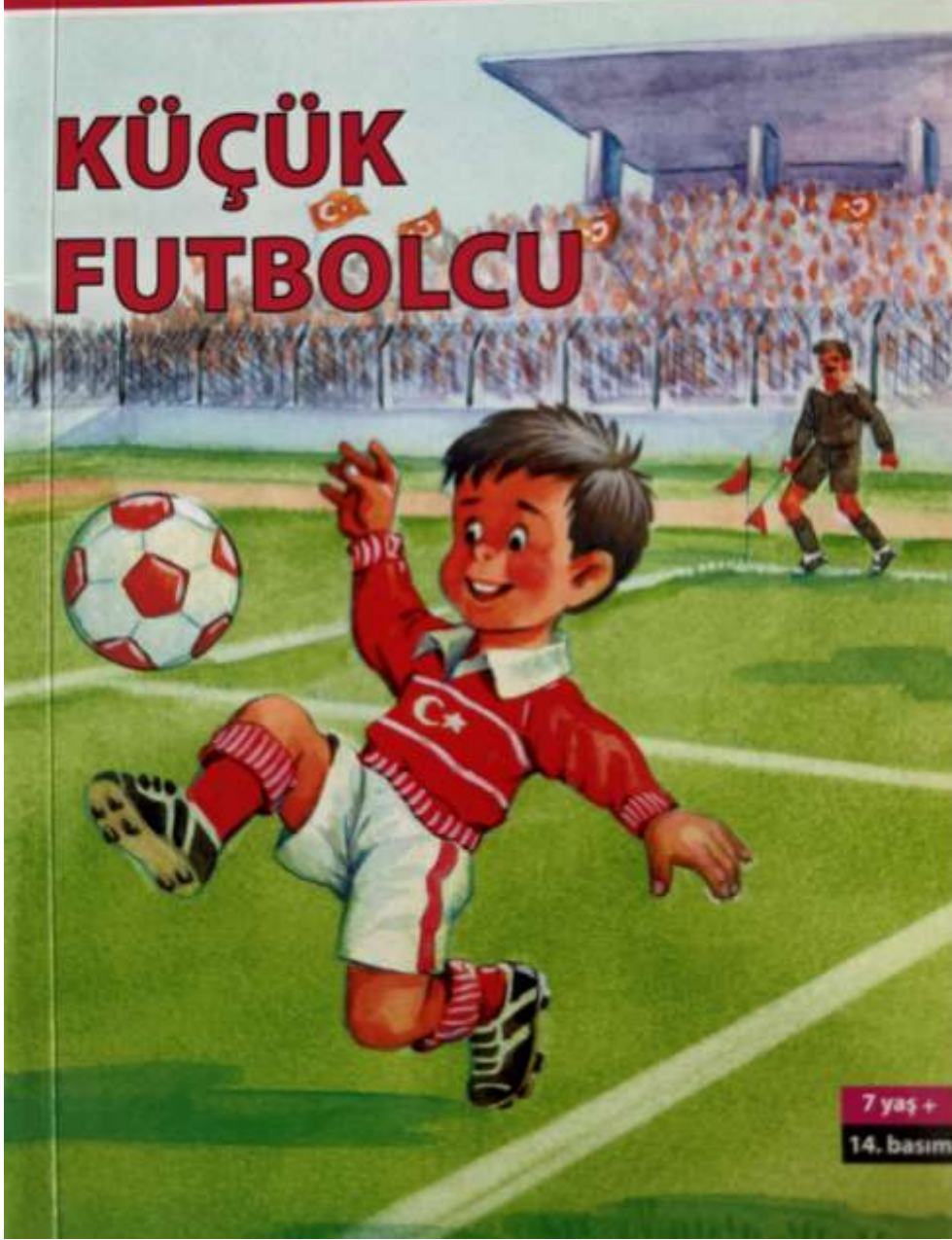
7. basım

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

KÜÇÜK FUTBOLCU

7 yaş +

14. basım

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

SARI ŞAPKALI KARDAN ADAM

7 yaş +
9. basım

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

UÇAN EŞEK

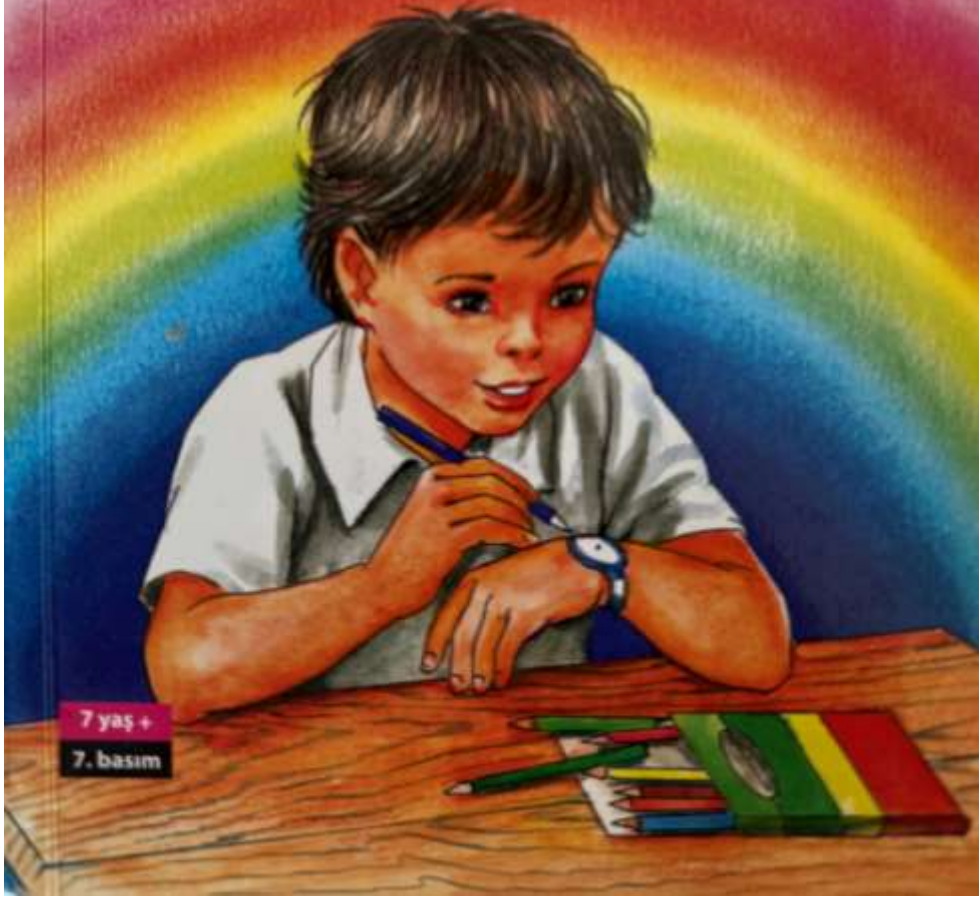

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

b
Bilgi
Çocuk

YEDİ RENKLİ SAAT

Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı

MUZAFFER İZGÜ

YUMURTADAN ÇIKAN ÖĞRETMEN

